

Fyyrapaja - ohjaavan koulutuksen kehittäminen

Jälkiohjaus ja työssäoppiminen

Anne Uzunkodalak

Sosiaali- ja terveysalan opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

KEMI 2013

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Sosiaali- ja terveysala

Koulutusohjelma:	Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Anne Uzunkodalak
Opinnäytetyön nimi:	Fyyrapaja - ohjaavan koulutuksen kehittäminen Jälkiohjaus ja työssäoppiminen
Sivuja (joista liitesivuja):	94 (21)
Päiväys:	17.4.2013
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Leena Seppälä, lehtori YTM ja Rauno Pietiläinen, yliopettaja FT
Kehittämishankkeen aiheena oli Fyyrapaja - ohjaavan koulutuksen kehittäminen. Miten koulutusta voitaisiin kehittää niin, että tulokset olisivat parempia kuin ennen? Tavoitteena oli selvittää voidaanko jälkiohjausviikolla vaikuttaa työllistymiseen. Tarkoitus oli myös selvittää jälkiohjauksen ja jälkiohjausviikon sekä työssäoppimisjakson merkitystä opiskelijalle, työllistymisprosessissa. Selvitys tehtiin tutustumalla työ- ja elinkeinoministeriön raportteihin, ohjaavaan koulutukseen ja ohjaukseen liittyvään kirjallisuuteen ja aiheesta tehtyihin useisiin tutkimuksiin. Selvitys perustuu myös kirjoittajan omiin kokemuksiin ohjaavasta koulutuksesta työ- ja elinkeinotoimiston koulutusten vastuuhenkilönä. Aineisto saatiin työ- ja elinkeinotoimiston asiakasrekisteristä (URA). Rekisteristä poimittiin perustiedot Fyyrapaja -koulutuksista ja opiskelijoista. Lisäksi poimittiin tiedot opiskelijoiden työllisyystilanteesta koulutuksen päätyttyä sekä kolme ja kuusi kuukautta koulutuksen jälkeen. Aineistoa kerättiin myös kuuden Fyyrapajaan osallistuneen opiskelijan teemahaastattelulla. Jälkiohjaus on opiskelijoiden mielestä erittäin tärkeä osa koulutusta. Aineiston perusteella erillisellä jälkiohjausviikolla näyttäisi olevan positiivista vaikutusta, jos ei suoraan työllistymiseen niin työnhaun aktivoitumiseen. Työssäoppimisjaksolla oli heidän mukaansa kuitenkin eniten merkitystä heidän tilanteessaan ja he pitivät sitä tärkeimpänä osana koulutusta. Opiskelijoiden mielestä kaikkien kolmen osan, työnhakuvalmennuksen, jälkiohjauksen ja työssäoppimisen tulee kuulua samaan palvelukokonaisuuteen. Kaikkia niitä tarvitaan eivätkä ne saisi olla irrallisia toimenpiteitä. Ohjaava koulutus/valmennus voi silloin olla oiva työkalu työllistymiseen.	
Asiasanat: Ohjaava koulutus, valmennus, ohjaus, työssäoppiminen, työharjoittelu, työkokeilu, työnhaku	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES,

Unit of social services and health care

Degree programme:	Degree programme in social services
Author(s):	Anne Uzunkodalak
Thesis title:	Developing of Fyyrapaja - career planning education (labour policy education) After-career counselling and on-the-job learning
Pages (of which appendixes):	94 (21)
Date:	17.4.2013
Thesis instructor(s):	Leena Seppälä and Rauno Pietiläinen
The subject of the development project was the developing of Fyyrapaja - career planning education (labour policy education). How should it be developed to give better results than before? The aim was to find out whether the one week´s after- career counselling positively contributes to employment. The purpose was also to find out what kind of meaning the after-career counselling and on-the job learning has for the students in the employment process. The study was based on the reports of the Ministry of Employment and Economy, the literature of counselling and career planning education as well as existing extensive research conducted on this subject previously. Parts of the work are also influenced by the author´s own experiences about career planning education as a person in charge of labour policy education at the employment and economy development office. The initial data for the research was collected from the customer register of the employment and economy development office (URA). This included basic information regarding Fyyrapaja educations as well as about the participants. Furthermore, information about their situation of employment right after the education as well as three and six months later was collected. Additional material was gathered through theme interviews with six persons who had participated in Fyyrapaja. The opinion of the students was that the after-career counselling is a very important part of the education. The analysis of the research results showed that the one week´s after-career counseling would seem to have positive effect on the employment results, if not in a straightforward way but rather as a factor leading to more active job-seeking. However, in their situation the most effective part of the education was the on-the job learning and as such it was also considered to be the most important part. It was the opinion of the interviewees that those three parts, jobsearch coaching, after-career counselling and on-the-job learning should be all together within the same service. All are considered necessary and important and they should not be separated. Career planning education/coaching can be a perfect tool for supporting the path to employment.	
Keywords: Career planning education, coaching, counselling, on-the-job learning, practical training, job trial, job-seeking	

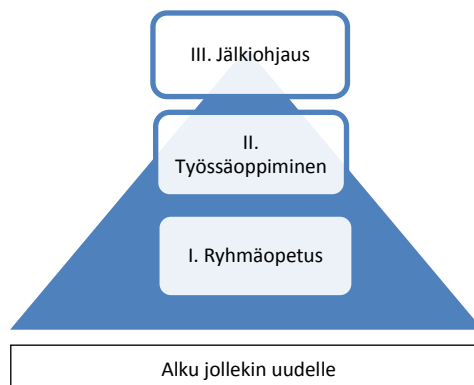
SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS.....	4
1 JOHDANTO	6
2 VALMENTAVA JA OHJAAVA KOULUTUS TYÖVOIMAKOULUTUKSENA	8
2.1 Mitä ohjaava koulutus on?.....	8
2.2 Työssäoppiminen ohjaavassa koulutuksessa	10
3 FYYRA.....	12
3.1 FYYRA -projekti ja -ohjaaja	12
3.2 Fyyrapaja ja sen kehittäminen	13
4 TUTKIMUKSELLE TAUSTAA	15
4.1 TEMin strategia-asiakirja 2011	15
4.2 Hallituksen esitys (v. 2012) eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta	17
4.3 Aikaisemmat tutkimukset ohjaavasta koulutuksesta.....	22
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ, - AINEISTO JA ANALYYSIMENETELMÄT	26
5.1 Tilastot.....	26
5.2 Teemahaastattelut	28
5.3 Analyysit	32
6 TILASTOLLISIA TULOKSIA.....	34
6.1 Perustietoja tutkimusaineistosta	34
6.2 Perinteisten ja uusien Fyyrapajojen vertailu keskenään.....	35
6.3 Tilanne koulutuksen päättyessä, sen jälkeen sekä jälkiohjauksen vaikutukset	36
6.4 Tiivistelmä tuloksista	42
7 TEEMAHAASTATTELUIDEN TULOKSIA	45

7.1 Mielenpiteet ja kokemukset jälkiohjauksesta ja jälkiohjausviikosta.....	45
7.2 Mielenpiteet ja kokemukset työssäoppimisjaksosta.....	46
7.3 Tiivistelmä haastatteluista	51
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	53
9 POHDINTA	58
9.1 Tutkimuksen luotettavuus.....	58
9.2 Uuden lain merkitykset oman työn kannalta	61
9.3 Ehdotus ohjaavan koulutuksen/valmennuksen malliksi ja kehittämistyön aikana syntyneet kysymykset	63
LÄHDELUETTELO.....	69
LIITTEET	73

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö liittyy Fyyrapaja -ohjaavan koulutuksen kehittämiseen (jatkossa, kun viitataan näihin koulutuksiin käytän yksinkertaisesti nimitystä ”Fyyrapaja”). Toimin määräaikaisena FYYRA -projektiohjaajana vuosina 2009–2011. Toimipaikkani oli Turun työ- ja elinkeinotoimiston (TE - toimiston) koulutuspalveluissa ja tehtävänä oli ohjata asiakkaita ohjaavaan koulutukseen ja osallistua koulutusvalintoihin. FYYRA -projektiohjaajan (jatkossa lyhyesti FYYRA - ohjaaja) toimenkuvaan kuului olennaisena osana myös ohjaavan koulutuksen sisällöllinen kehittäminen yhdessä koulutuspalvelujen tuottajien kanssa. Tavoitteena oli löytää entistä tuloksekkaampia tapoja tehdä ohjaavaa koulutusta käyttäen joustavasti jälkiohjausta ja poluttamalla eli yhdistämällä se muihin työvoimapalveluihin.

KUVIO 1. Fyyrapaja -ohjaavan koulutuksen rakenne

Fyyrapaja on kolmessa vaiheessa (ryhmäopetus, työssäoppiminen, jälkiohjaus) tapahtuvaa ohjaavaa koulutusta (kuvio 1). Jälkiohjauksella on tarkoitus tukea opiskelijaa pääsemään tavoitteeseensa, jos se ei ole varsinaisen koulutusjakson aikana vielä toteutunut. Tätä opiskelijan omatoimisuuteen perustuvaa jälkiohjausta käytettiin Fyyrapajoissa vaihtelevasti. Kouluttajien kanssa totesimme usein, että henkilöt jotka jälkiohjauksesta olisivat hyötäneet, eivät osanneet sitä kuitenkaan käyttää apuna. Tästä syystä Fyyrapajojen toteutusta lähdettiin kehittämään keväällä 2011. Uusiin Fyyrapajoihin liitettiin 2-3 kuukauden päähän sijoittuva jälkiohjausviikko.

Opinnäytetyössä tarkastelen ensisijaisesti tämän jälkiohjausviikon vaikuttavuutta, voidaanko viikon jälkiohjausjaksolla esimerkiksi lisätä työllistymistä? Samalla selvitän opiskelijoiden mielipiteitä ja kokemuksia jälkiohjauksesta ja sen merkitystä opiskelijalle. Lisäksi selvitän opiskelijoiden kokemuksia työssäoppimisjaksosta ja sen tarpeellisuudesta. Lähtökohtana opinnäytetyön tekemiselle tästä aiheesta oli oma kiinnostus työvoimakoulutuksena hankittavan ohjaavan koulutuksen kehittämiseen ja samalla oman työn kehittämiseen. Lisäksi Turun TE - toimiston Osaamisen kehittämisen palvelulinja ja FYYRA -projekti olivat kiinnostuneita saamaan tietoa Fyyrapajojen toimivuudesta ja vaikutuksista, myös opiskelijoiden näkökulmasta.

Turun TE-toimistossa on ohjaava koulutusta kehitetty pitkään. Ohjaava koulutus on koettu yhdeksi parhaimmista työkaluista asiakkaiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi Osaamisen kehittämisen palvelulinjalla ja siksi opinnäytetyöstä on tehty hankesopimus edellä mainitun palvelulinjan kanssa. Ohjaavan koulutuksen aloittaneiden osuus kaikista työvoimakoulutuksen aloittaneista on aika suuri, noin 28 prosenttia (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 28). Aihe on myös erittäin ajankohtainen, koska työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on valmistellut lakiesityksen, jossa esitetään muun muassa ohjaavan koulutuksen muuttamista valmennuspalveluksi ja siihen ei jatkossa esimerkiksi sisällytettäisi mahdollisuutta työssäoppimiseen työpaikalla. Tämän opinnäytetyön valmistuessa vuoden 2013 puolella, uusi laki on jo voimassa ja uudet palvelut käytössä.

2 VALMENTAVA JA OHJAAVA KOULUTUS TYÖVOIMAKOULUTUKSENA

Valmentavana työvoimakoulutuksena voidaan hankkia ohjaavaa koulutusta, maahanmuuttajakoulutusta, kielikoulutusta ja tietotekniikan perusvalmiuksia kehittävää koulutusta. Ohjaavana koulutuksena voidaan hankkia myös yleissivistäviä opintoja, kuten peruskoulu- ja lukio-opintoja, joita voidaan hankkia ammattiin tähtäävänä valmentavana koulutuksena silloin, kun puuttuva suoritus tai aiempien opintojen huono opintomenestys estää työllistymisen tai osallistumisen ammatilliseen koulutukseen. (Ohje työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta 2011, 7.)

2.1 Mitä ohjaava koulutus on?

Pasasen (1993) mukaan ohjaavan koulutuksen alkaessa 1970 - luvun alussa lähtökohdiana oli työvoimapula ja työhallinnossa haluttiin lisää väkeä työmarkkinoiden käyttöön. 1980 - luvulla työvoimapulaa pyrittiin paikkaamaan hakemalla työvoimaa jopa syrjäytyneistä ryhmistä. 1990 - luvun laman aikana myös hyvin koulutetut hakeutuivat ohjaavaan koulutukseen. (Onnismaa 2000, 151-152.) Termi ohjaava koulutus onkin alun perin vakiintunut tarkoittamaan nimenomaan työ- ja elinkeinohallinnon (entinen työ/työvoimahallinto) hankkimaa koulutusta työttömille. Ohjaavaan koulutukseen hakeudutaan TE - toimistojen kautta ja opiskelijat valitaan koulutuksen tarjoajan ja koulutuksen tilaajan eli TE - toimiston yhteistyönä. Opiskelijat saavat kurssin ajalle työttömyysetuutta. (Vehviläinen 2001, 18.)

Aikaisemmin ohjaavaa koulutusta tarjottiin lähinnä ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa, mutta koulutustarpeen lisääntyttyä ja kohderyhmien muututtua on koulutuspalveluiden tuottajien kirjo myös lisääntynyt. Nyt tätä palvelua tarjoavat myös esimerkiksi ammattikorkeakoulut ja yliopistojen täydennyskoulutuskeskukset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY - keskus) hankkii koulutukset tarjouspyynnöin, kilpailuttamalla. Ohjaava koulutus voidaan jakaa tavoitteiltaan, kestoltaan ja toimintatavoiltaan eri tavoin. Se voi painottua esimerkiksi työn ja koulutuksen hakuun, ammatinvalintaan tai elämän hallintaan (Koulutusnetti, 2012).

Sanna Vehviläinen (2001, 19) jakaa kurssit myös karkeasti kolmeen luokkaan: 1. tietopainotteiset lyhytkurssit, joissa keskitytään työnhaun taitoihin, 2. kurssit, joissa kartoitetaan opiskelijoiden elämäntilannetta laajemmin, kehitetään urasuunnitteluvalmiuksia ja muokataan laajempaa tulevaisuuden toimintasuunnitelmaa sekä 3. kurssit, joissa edellistä enemmän painottuvat yleiset elämänhallintaan liittyvät kysymykset edellytyksinä paremman työelämäsuhteen luomiseen.

KUVIO 2. Ohjaavan koulutuksen jako tavoitteiden perusteella

TEMin Ohje työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta (2011) jakaa koulutukset seitsemään luokkaan, jotka soveltuvat eri kohderyhmille: työn- ja koulutuksen haku, ammatilliseen suunnitteluun painottuva, työelämävalmiuksien jäsentämiseen ja kehittämiseen painottuva, oppisopimukseen valmentava, peruskouluopintojen loppuun suorittaminen tai täydentäminen, lukio-opintojen loppuun suorittaminen tai täydentäminen sekä yrittäjävalmennus (kuvio 2). Käytännössä ohjaava koulutus täyttää harvoin vain yhden kyseisistä päämääristä. Yleensä samaan koulutusohjelmaan sisältyy sekä työn ja koulutuksen hakua, työelämävalmiuksien jäsentämistä että ammatillista suunnittelua. Eri koulutusohjelmissa sisältöjä painotetaan eri tavoin kohderyhmän ja koulutuksen tavoitteen mukaan. Myös koulutuksen kesto vaihtelee kohderyhmän tarpeiden mukaan. (Mts. 57–58.) Fyyrapajat sisältävät myös kaikkia näitä: työn ja koulutuksen hakua, työelämävalmiuksien jäsentämistä ja ammatillista suunnittelua.

Tämän päivän ohjaava koulutus on tarkoitettu useimmiten työelämään tuleville tai sinne palaaville, ammatinvaihtajille sekä maahanmuuttajille (Koulutusnetti 2012). Ohjaavan koulutuksen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tekemään suunnitelma, jonka avulla hän pystyy löytämään itselleen soveltuvan ammatin, koulutuksen tai ehkä työn. Yhteiskuntaa ja työmarkkinoita leimaa epävarmuus ja vaihtoehtojen paljous. Voidaan ajatella myös, että ohjaavan koulutuksen tehtävänä on auttaa yksilöitä selviämään tässä tilanteessa. (Vehviläinen 2001, 18–27.)

Ohjaavassa koulutuksessa ei ole yhteisiä lukkoon lyötyjä tavoitteita. Jokainen opiskelija etenee oman henkilökohtaisen tavoitteensa mukaisesti. Ohjaavaan koulutukseen kuuluu yleensä alkuvaiheessa ryhmävaihe. Ryhmävaiheen jälkeen alkaa yksilöllisen työskentelyn jakso jossa opiskelijat työskentelevät tahoillaan omien suunnitelmiansa ja tavoitteiden mukaan. Ohjaavassa koulutuksessa opiskelijan on tarkoitus laatia suunnitelma, joka siirretään myös TE – toimistolle koulutuksen päätyttyä, ja jonka toteutumisesta TE – toimisto pyrkii seuraamaan ja tarvittaessa tukemaan opiskelijaa tavoitteeseensa pääsystä. Suunnitelman pitäisi sisältää konkreettisia suunnitelmia joita opiskelija lähtee koulutuksen jälkeen toteuttamaan. Toive on, että koulutus parantaa opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. (Mts. 18–27.)

2.2 Työssäoppiminen ohjaavassa koulutuksessa

Ohjaavaan koulutukseen kuuluu lähes poikkeuksetta työssäoppimisjakso. Puhekielessä tästä jaksosta käytetään yleisesti nimitystä työharjoittelu. Käytän kuitenkin tässä opinnäytetyössä sanaa työssäoppimisjakso. Työharjoittelu on työmarkkinatoimenpide josta sovitaan työnhakijan, työnantajan ja TE – toimiston välisellä sopimuksella. Ohjaavan koulutuksen työssäoppimisjakso toteutetaan sen sijaan koulutusinstituution puitteissa (Silvennoinen 2007, 134).

Ohjaavassa koulutuksessa kehitetään tiedonhankintaa jonka tavoitteena on opiskelu- tai työpaikan löytäminen. Tähän tavoitteeseen pyritään pääsemään myös järjestämällä opiskelijalle työ- ja/tai koulutusharjoittelua. Kouluttaja kannustaa ja auttaa opiskelijaa sopivan, opiskelijan tavoitteiden mukaisen alan koulutus- ja/tai työharjoittelupaikan hankinnassa. (Ohje työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta 2011, 59.) Ohjaavassa koulutuksessa keskeisellä sijalla ovat ohjaajat ja heidän kanssaan käydyt neuvottelut ja keskustelut esimerkiksi kokemuksista työssäoppimisjaksoilta (Silvennoinen 2007, 134).

Opettaja (vertaa edellä - työvoimakoulutuksessa käytetään mieluummin nimitystä kouluttaja tai ohjaaja) on toteutusvaiheessa läsnä fyysisesti ohjauksen/käynnin/käyntien aikana ja tavoitettavissa puhelimitse, sähköpostitse tai muilla keinoin tarvittaessa. Jatkosuunnittelun ja jälkiohjauksen tavoitteena on rakentaa jatkumo työssäoppimisesta työelämään siirtymiseen. Työssäoppimisjakson kokemustiedon pohjalta tavoitteita päivitetään, kartoitetaan vahvuudet ja kehittymishaasteet. Työssäoppimispaikkaa tarkastellaan ja arvioidaan mahdollisena tulevana työpaikkana. (Markkanen 2007, 86–88.)

Markkasen (2007) tutkimuksessa työssäoppimisjaksolla tarkoitetaan lähinnä ammatilliseen koulutukseen liittyvää työssäoppimista. Samat asiat ja tavoitteet koskevat kuitenkin myös ohjaavan koulutuksen työssäoppimisjaksoa. Vaikka monet kritisoivat työnantajan mahdollisuutta käyttää ilmaisia työntekijöitä, niin työssäoppimisjakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus näyttää työkykyisyytensä ja ammattitaitonsa tai se on keino testata ammatillisia suunnitelmia käytännössä (vrt. Silvennoinen 2007, 125–126).

3 FYYRA

3.1 FYYRA -projekti ja -ohjaaja

FYYRA - välityömarkkinat haltuun on Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (V-S ELY) Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ohjelman 2. toimintalinjan välityömarkkinoiden koordinaatiohanke (15.6.2008 – 31.12.2013). Välityömarkkinat tarjoavat uusia mahdollisuuksia henkilöille, joilla on vaikeuksia päästä töihin suoraan avoimille markkinoille (= palkkakustannuksiin ei käytetä yhteiskunnan taloudellisia tukia). Tarkoituksena on tarjota palveluilta, joiden avulla henkilöt voivat parantaa ammattitaitoaan, osaamistaan ja sitä kautta työmarkkina-asemaansa. Usein välityömarkkinat yhdistetään niin sanottuun kolmanteen sektoriin. Suomessa kolmannella sektorilla tarkoitetaan pääasiassa yhdistyksiä, seurakuntia ja säätiötä. (von Herzen – Oosi & Vaittinen & Ruoppila & Virtanen 2010, 9-10.) FYYRA -projektin (jatkossa viitattessani tähän projektiin käytän siitä yksinkertaisesti nimitystä "FYYRA") kohderyhmänä ovat Varsinais-Suomen TE – toimistojen heikossa työmarkkina-asemassa olevat työnhakijat (esimerkiksi vailla ammatillista koulutusta olevat, vajaakuntoiset tai pitkään työelämästä poissa olleet) jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille.

FYYRA -ohjaajat toimivat Varsinais-Suomen alueen TE-toimistoissa. FYYRA -ohjaajalla työkaluna oli ohjaava koulutus, erityisesti Fyyrapajat, mutta myös muut ohjaavat koulutukset. Ohjaavan koulutuksen avulla oli tarkoitus parantaa kohderyhmän työllistymismahdollisuuksia. Myös Fyyrapajojen kohderyhmänä oli ja on edelleen erityisesti TE-toimistojen heikossa työmarkkina-asemassa olevat työnhakijat, jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea. Hankkeessa pyritään löytämään 6-12 kuukautta työttömänä olleiden joukosta ne, jotka aktiivisesti pyrkivät työelämään. Keskeistä on kuitenkin asiakkaan palvelutarve eikä pelkkä työttömyyden kesto. Asiakaskunta voi siten koostua lyhyempään tai pidempäänkin työttömänä olleista. FYYRA ESR -koordinaatiohanke on tehnyt aiesopimuksen Turun TE-toimiston kanssa ja aiesopimuksen alahankesuunnitelmassa on sovittu hankkeen kohderyhmästä, tavoitteista, toimenpiteistä ja FYYRA -ohjaajan tehtävistä (FYYRA 2008; FYYRA 2009).

Olen toiminut työvoimaneuvojana vuodesta 1994 alkaen Turun TE – toimistossa ja palasin tähän tehtävään määräaikaisen FYYRA -ohjaajan työn päätyttyä. Työtehtäväni sisältö jatkuu samanlaisena kuin projektissakin eli olen useiden Turun TE – toimiston ohjaavien koulutusten vastuuhenkilö. Turun TE – toimistossa on ohjaavan koulutuksen kehittämistyötä tehty jo pitkään ja olen itse saanut olla mukana siinä jo ennen projektityötäkin useamman vuoden ajan. Nyt FYYRA toi lisää mahdollisuuksia tähän työhön.

3.2 Fyyrapaja ja sen kehittäminen

Fyyrapaja on kolmessa vaiheessa (ryhmäopetus, työssäoppiminen, jälkiohjaus) tapahtuvaa ohjaavaa koulutusta. Pääsääntöisesti Fyyrapajan kaksi ensimmäistä vaihetta (ryhmäopetus ja työssäoppiminen) ovat kestoaltaan lyhyitä ja niiden tavoitteena on käynnistää työnhakijan prosessi, joka jälkiohjauksen aikana saatetaan loppuun. Fyyrapaja on välityömarkkinatyökalu, jonka keskeinen tavoite on heikossa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden työelämävalmiuksien jäsentäminen ja kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on elinikäisen oppimisen ja yksilöllisten opintopolkujen edellytysten vahvistaminen. Koulutus painottuu opiskelijoiden työelämätaitojen kohottamiseen, vahvuuksien ja osaamisen kartoitukseen, kiinnostusten ja soveltuvuuden arviointiin sekä työllistymismotivaation lisäämiseen. (Ks. liite 1.)

Koska FYYRAn kohderyhmään kuuluvat vailla ammatillista koulutusta olevat, vajaakuntoiset tai pitkään työelämästä poissa olleet, tarvitsevat he yksilöllistä tukea työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille. Tämän vuoksi Fyyrapajaan kuuluu jälkiohjaus. Fyyrapajassa kaksi ensimmäistä osaa, ryhmäopetus ja työssäoppiminen, sisältyvät varsinaiseen koulutusaikaan. Puoli vuotta koulutuksen päättymisen jälkeen opiskelijalla on vielä mahdollisuus saada kouluttajalta jälkiohjausta, jonka aikana opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden edellytyksiä pyritään vahvistamaan, tapahtuu mahdollinen kiinnittyminen työuraan, hän pääsee opiskelemaan tai muu jatkokolku löytyy (työllistyminen palkkatuella tai suoraan avoimille työmarkkinoille tai jokin muu työmarkkinatoimenpide).

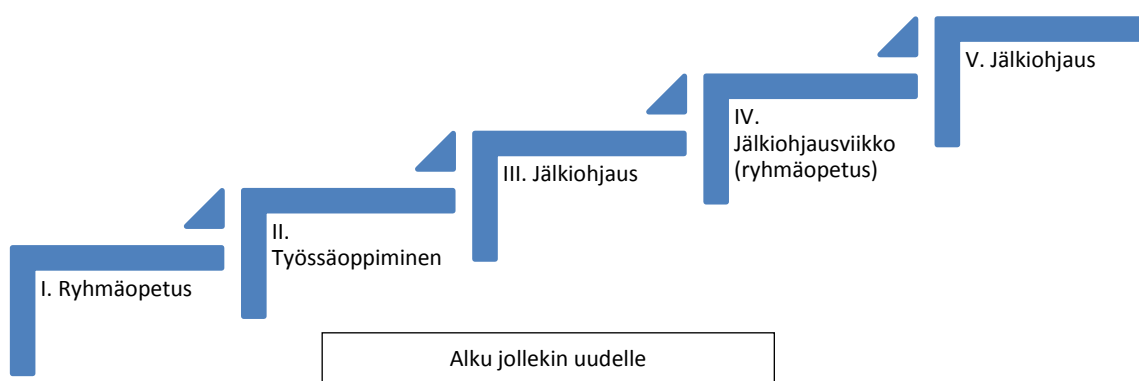
Jälkiohjaus on vapaaehtoinen ja perustuu opiskelijan yksilölliseen tarpeeseen. Fyyrapajoissa vapaaehtoista jälkiohjausta on käytetty varsin vähän ja ainakin erittäin vaihtelevasti. Taulukosta 1 nähdään, että vain pieni osa kolmen Fyyrapajan opiskelijoista on käyttänyt jälkiohjausmahdollisuutta ja käyttö näiden koulutusten kesken jakaantuu epätasaisesti. Yhden Fyyrapajan opiskelijoista kukaan ei käyttänyt jälkiohjausta ja toisen Fyyrapajan opiskelijoista jopa kahdeksan opiskelijaa keskimäärin viisi kertaa.

TAULUKKO 1. Esimerkkejä jälkiohjauksen käytöstä Fyyrapajoissa

Fyyrapajat	Jälkiohjauksessa ohjattuja opiskelijoita (n=34)	Ohjaukertoja
1	1	2
2	8	44
3	-	-

Huom. Lähde: Jaakkola, Jaana 2012. FYYRA - välityömarkkinat haltuun (ESR) koordinaatiohankkeen raportointi. Tulostettu 21.12.2012 osoitteesta Anne.Uzunkodalak@edu.tokem.fi

Jälkiohjaukseen kuuluu lyhytkestoinen ohjaustapaaminen kouluttajan kanssa. Jälkiohjausjakson (6 kk) aikana opiskelija voi olla myös puhelimitse tai sähköpostilla yhteydessä ohjaajaan kysyäkseen neuvoa esimerkiksi työnhakuun tai koulutuksen hakuun liittyvissä asioissa. Jälkiohjaus toteutuu käytännössä siten, että opiskelija ottaa itse yhteyttä kouluttajaan ja kertoo jälkiohjaustarpeestaan. Hyvä ja aktiivinen kouluttaja ottaa itse myös yhteyttä opiskelijoihin ja tarjoaa mahdollisuutta jälkiohjaukseen. Kun jatkossa viitataan näihin ensimmäisiin Fyyrapajoihin, käytän niistä nimitystä ”perinteinen Fyyrapaja” (liitteet 2-4). Näiden jälkiohjauksesta saatujen kokemusten perusteella lähdettiin Fyyrapajan toteutusta kehittämään edelleen. Keväällä 2011 ehdotin FYYRAn projektipäällikölle ja –suunnittelijalle, että Turun TE-toimistoon hankittaisiin kokeiluna Fyyrapaja, johon kuuluu jälkiohjausviikko. Ehdotus hyväksyttiin ja syksyn 2011 aikana käynnistyi kolme tällaista uutta Fyyrapajaa.

KUVIO 3. Uuden Fyyrapajan rakenne

Uuden Fyyrapajan sisältö on sama kuin aiemminkin. Toteutusta on muutettu siten, että varsinaisen perusjakson päättymisen jälkeen (kahden tai kolmen kuukauden kuluttua) koulutukseen kuuluu vielä viikon mittainen jälkiohjausviikko. Tämä jälkiohjausviikko on osa koulutusta ja siihen osallistuvat kaikki perusjaksoon osallistuneet, jotka eivät ole perusjakson aikana tai jälkeen työllistyneet, päässeet ammatilliseen koulutukseen tai löytäneet muuta jatkopolkua. Perusjakson ja jälkiohjausviikon välisenä aikana opiskelijalla on edelleen myös mahdollisuus saada vapaaehtoista, yksilöllistä ohjausta sekä jälkiohjausviikonkin jälkeen vielä kolmen kuukauden ajan. (Kuvio 3.) Kun jatkossa viitataan näihin uudentyyppisiin Fyyrapajoihin, käytän niistä nimitystä ”uusi Fyyrapaja” (liitteet 5-7).

4 TUTKIMUKSELLE TAUSTAA

4.1 TEMin strategia-asiakirja 2011

TEM julkaisi keväällä 2011 strategia-asiakirjan ”Pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisesta työvoimavarojen turvaamiseen – rakennetyöttömyyttä koskevat kehittämislinjaukset”. Tässä raportissa yhtenä tärkeänä linjauksena on parantaa osaavan työvoiman saatavuutta lisäämällä palvelutarjonnassa ammatillista koulutusta ja koulutuksen tukipalveluja. Ohjataan siis nykyistä useampi työnhakija ammatilliseen koulutukseen ja otetaan koulutukseen ohjattaessa esille erilaiset kouluttautumismahdollisuudet. Koulutukseen ohjauksen tukena käytettäisiin nykyistä useammin ohjauksellisia palveluita ja ohjaavaa työvoimakoulutusta. (Mts. 4.) Kokeiluehdotus Fyrapajojen jälkiohjausviikosta tehtiin samoihin aikoihin. Fyrapajojen kehittämistyön aikana ja tätä opinnäytetyötä aloitettaessa, alustavan tiedon mukaan, ohjaava koulutus nykymuodossaan aiotaan poistaa TE – toimistojen palveluvalikoimasta. Tarkemmat tiedot palvelujen uudistamisesta puuttuivat tässä vaiheessa (vrt. luku 4.2).

Edellä mainitussa raportissa mainitaan pyrkimys tukea ja ohjata työnhakija-asiakkaita aktiiviseen työnhakuun työttömyyden ja työvoimapalvelujen aikana. Työttömyys leimaa helposti työnhakijoita ja vaikeuttaa työllistymistä ja siksi työhaastatteluun on helpompi päästä työssä ollessa kuin työttömänä. (Mts. 23.) Ohjaavan koulutuksen aikana tehtyjen havaintojen mukaan myös ohjaavan koulutuksen aikana työhaastatteluun pääsy on huomattavasti helpompaa. Työnantajat arvostavat sitä, että henkilö ottaa oma-aloitteisesti yhteyttä työnantajaan ja kysyy työtä. Omatoimista työnhakua voidaan tukea ohjaavassa koulutuksessa, myös työssäoppimisjakson aikana. Koulutuksista saatujen kokemusten ja havaintojen mukaan ohjaavan koulutuksen aikana aloitettu työssäoppimisjakso voi usein muuttua työsuhteeksi. (Vrt. mts. 23.)

Asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmaa laadittaessa arvioidaan yhdessä myös palvelutarve. Raportissa todetaan, että tarvittaessa palvelutarvearviota tarkennetaan kuuden kuukauden yhtäjaksoisen työttömyyden jälkeen työnomaisissa olosuhteissa tehdyllä arvioinnilla (mts. 6). Kokemusten mukaan työllistymistä vaikeuttavia tekijöitä voidaan parhaiten kartoittaa työnomaisissa olosuhteissa esimerkiksi kuntouttavassa työtoiminnassa, työkokeilussa, työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa. Raportin mukaan TE-toimiston virkailijat ovat tuoneet esille, että työökunnon selvittämisessä käytetään usein palkkatuettua työtä, koska se tarjoaa aidot työskentelyolosuhteet ja on virkailijan kannalta helpoimmin järjestettävissä. Näin menetellään, vaikka tiedetään, ettei palkkatukea tulisi käyttää siihen tarkoitukseen. (Mts. 21.)

Oman kokemuksen mukaan Turun TE-toimistossa on ohjaavaa koulutusta (ja siihen liittyvää työssäoppimisjaksoa) käytetty mieluummin tähän tarkoitukseen ja koettu se hyväksi vaihtoehdoksi. Ohjaavan koulutuksen aikana, viimeistään työssäoppimisjaksolla tai jo paikkaa etsittäessä nousee esiin työllistymisen esteitä, joita ei TE - toimistossa käydyissä keskusteluissa koskaan saada näkyväksi. Tällaisia esteitä ovat esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmat, heikko motivaatio tai sen puute, velkaantuminen ja ongelmalliset perhetilanteen (vrt. Pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisesta, 26–27). Täytyy kuitenkin muistaa, että suurin osa opiskelijoista on työkykyisiä ja motivoituneita ja ohjaavan koulutuksen avulla heillä on ollut mahdollisuus päästä tavoitteisiinsa. Asiakkaan palvelutarvetta arvioitaessa ja sopivan toimenpiteen löytämiseksi asiakkaiden todellinen työnhakutilanne täytyisi kuitenkin olla tiedossa.

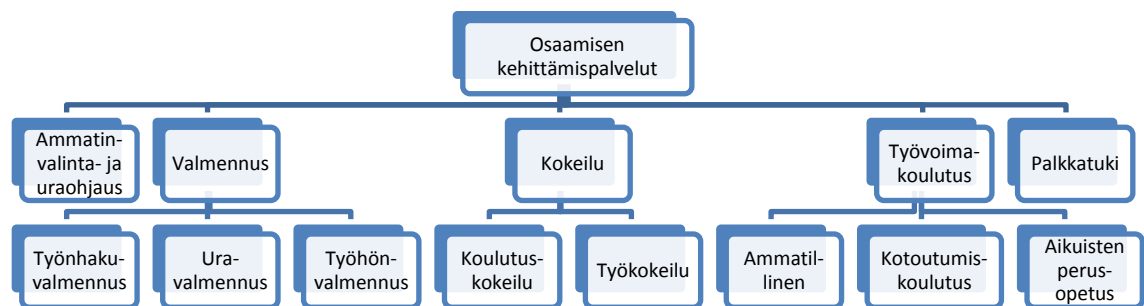
Ilman työsuhdetta toteutettavat työmarkkinatoimenpiteet (esim. työkokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus tai työssäoppiminen) tarjoavat työnantajalle mahdollisuuden ennen rekrytointia arvioida työnhakijan ammattitaitoa ja sopivuutta tarjolla olevaan työtehtävään. Työmarkkinatoimenpiteen perusteella työnantaja voi muun muassa arvioida mahdollisen koulutustarpeen. Raportissa kehoitetaan madaltamaan työnantajien, erityisesti yritysten rekrytointikynnystä tarjoamalla mahdollisuus arvioida työnhakijan soveltuvuutta. (Mts. 14–15.) Ohjaava koulutus on tarjonnut työnantajalle mahdollisuuden tähän. Koulutuksista saatujen kokemusten ja opiskelijoiden kertomusten mukaan työnantaja suostuu helpommin ottamaan työnhakijan koulutukseen liittyvälle työssäoppimisjaksolle kuin suoraan TE - toimiston kanssa laaditulla sopimuksella työharjoittelu- tai työelämävalmennusjaksolle. Ohjaavaan koulutukseen liittyvän työssäoppimisjakson aikana opiskelijalla on tarvittaessa tukena myös kouluttaja. Näin kouluttaja on jakamassa vastuuta myös työnantajan kanssa työssäoppimisjakson aikana mahdollisesti esiin tulevista ongelmista.

Edellä mainitussa raportissa esitettyjen kehittämislinjausten taustalla on TEMin laatima oma tulevaisuuskatsaus ja näkemys 2010-luvun haasteista ja toimenpiteistä ja joilla pyritään vastaamaan lähitulevaisuuden haasteisiin. Tulevaisuuskatsauksessa esitetään, että yksityisten palveluntuottajien roolia rakenteellista työttömyyttä alentavien palvelujen tuottamisessa vahvistetaan. Käynnistettävässä kokeiluhankkeessa TE - toimiston ja työttömän sekä kouluttajan yhteistyössä tekemän työllistymissuunnitelman jälkeen vastuu työnhakijan palveluprosessin toteuttamisesta siirrettäisiin kokonaisuudessaan palveluntuottajalle. (Mts. 8.) Fyrapajoihin kehitetyllä jälkiohjauksella toteutettaisiin jo tätä ajatusta. TE - toimistojen omien vähenevien henkilöstöressurssien vuoksi kouluttajan toteuttamalla jälkiohjauksella voitaisiin tukea näitä tavoitteita.

4.2 Hallituksen esitys (v. 2012) eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

TEM on valmistellut uutta lakia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta ja hallitus on tehnyt lokakuussa 2012 esityksen tästä eduskunnalle. Yksi osa hallituksen esityksestä koskee Osaamisen kehittämispalveluita. Keskeisenä tavoitteena on selkeä palveluvalikoima, joka vastaa asiakkaiden palvelutarpeisiin, edellyttää nykyistä vähemmän hallinnollista työtä ja helpottaa vuoropuhelua asiakkaiden, yhteistyötahojen ja palveluntuottajien kanssa. Monipuoliset osaamisen kehittämispalvelut tarjoaisivat tukea ammatinvalintaan ja mahdollisuuden kehittää osaamista työuran aikana. Osaamisen kehittämispalvelut olisivat kaikkien henkilöasiakkaiden käytössä ja edesauttaisivat näin koko työvoimapotentialin käyttöön saamista ja työurien pidentämistä. Ehdotetussa palveluvalikoimassa on otettu huomioon asiakkaat, joilla on edellytykset siirtyä nopeasti työstä työhön, vammaiset ja sairaat, joilla on vaikeuksia työllistyä ja ne, joilla on riski syrjäytyä työmarkkinoilta. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 37.)

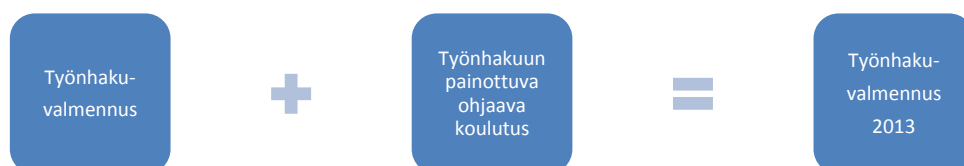
KUVIO 4. Osaamisen kehittämispalvelut v. 2013 hallituksen esityksen mukaan

Kuviosta 4 nähdään, että Osaamisen kehittämispalveluihin kuuluisivat ammatinvalinta- ja uraohjaus, valmennus (työnhakuvalmennus, ura- ja työhönvalmennus), kokeilu (koulutuskokeilu, työkokeilu), työvoimakoulutus (ammatillinen, kotoutumiskoulutus, aikuisten perusopetus) ja palkkatuki. (Mts. 28–40.)

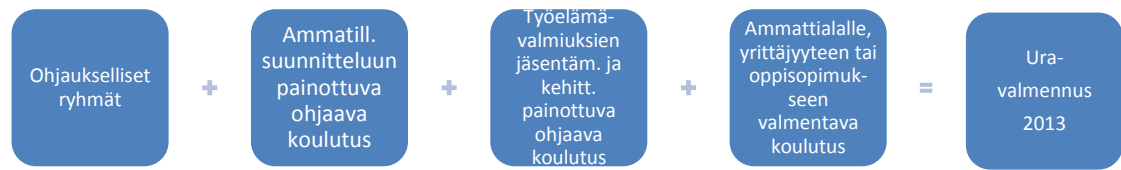
KUVIO 5. Palveluvalikoima nyt ja valmennus vuonna 2013

Nykyisin työ- ja elinkeinotoimistojen palveluvalikoimaan kuuluvista työnhakuvalmennuksesta, ohjaavasta koulutuksesta, ohjauksellisista ryhmistä, ammattialalle, yrittäjyyteen tai oppisopimukseen valmentavasta koulutuksesta ja työhönvalmennuksesta muodostettaisiin valmennus-niminen palvelu, joka jakaantuisi työnhakuvalmennukseen, uravalmennukseen ja työhönvalmennukseen (kuvio 5).

KUVIO 6. Mitä oli ennen uutta työnhakuvalmennusta

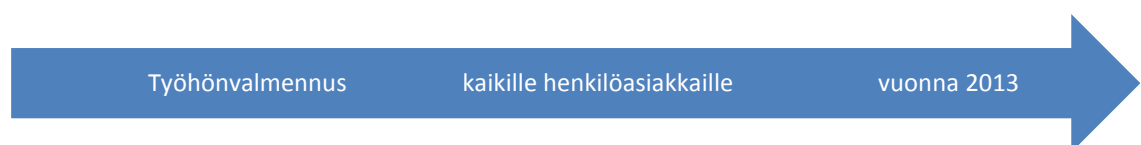
Työnhakuvalmennuksen tavoitteena olisi tukea ja ohjata henkilöasiakasta työn hakemisessa. Kuvion 6 mukaisesti työnhakuvalmennus yhdistäisi nykyisen työnhakuvalmennuksen ja työnhakuun painottuvan ohjaavan koulutuksen. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 28–40.)

KUVIO 7. Mitä oli ennen uravalmennusta

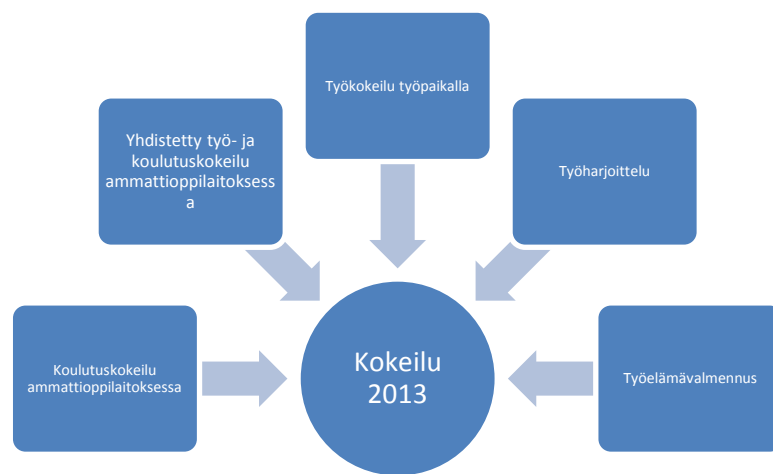
Uravalmennuksella tuettaisiin ja ohjattaisiin henkilöasiakasta ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämässä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämässä. Uravalmennus yhdistäisi nykyiset ohjaukselliset ryhmät, ammatilliseen suunnitteluun painottuvan ohjaavan koulutuksen, työelämävalmiuksien jäsentämiseen ja kehittämiseen painottuvan ohjaavan koulutuksen sekä ammattialalle, yrittäjyyteen tai oppisopimukseen valmentavan koulutuksen (kuvio 7).

Hallituksen esityksessä mainitaan, että koulutus - sana ei kuvaa tämän palvelun (ohjaava koulutus) sisältöä kovin hyvin, koska kyse on lähinnä ohjauksesta ja valmennuksesta, jolla edistetään ja tuetaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen ja muihin työvoimapalveluihin osallistumista. Koska valmennuksessa ei ole kyse koulutuksesta, valmennukseen ei ehdoteta sisällytettäväksi mahdollisuutta työssäoppimiseen tai harjoitteluun työpaikalla. Tällä selkiytettäisiin esityksen mukaan osaltaan työvoimapalveluihin liittyvän työpaikalla tapahtuvan ei-työsuhteisen työn pelisääntöjä. Valmennukseen voisi kuitenkin sisältyä sen tavoitteiden ja keston näkökulmasta tarkoituksenmukainen, lyhytkestoinen tutustuminen työtehtäviin työpaikalla. Tämän lisäksi asiakkaalle voitaisiin tarvittaessa erikseen järjestää työkokeilu työpaikalla. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 28–40.)

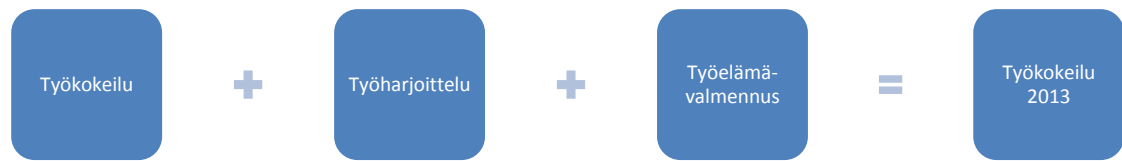
KUVIO 8. Työhönvalmennuksen käyttömahdollisuuden laajennus

Esityksessä ehdotetaan, että työhönvalmennuksen käyttömahdollisuus laajennettaisiin koskemaan kaikkia henkilöasiakkaita (kuvio 8). Työhönvalmennuksella voitaisiin auttaa työnhakijaa työpaikan etsimisessä sekä tukea työnhakijaa ja työnantajaa erityisesti työsuhteen alussa. Työhönvalmennusta voitaisiin käyttää myös tukemaan asiakasta koulutukseen hakeutumisessa ja siirtymisessä sekä työpaikalla toteutettavan koulutuksen (palkkatuettu oppisopimuskoulutus ja TOPPIS) suorittamisessa. TOPPIS -mallilla tarkoitetaan ammatillisen työvoimakoulutuksen ja palkkatuetun työn muodostamaa kokonaisuutta. Työhönvalmennusta voitaisiin tarjota sekä yksittäisille henkilöille että ryhmille. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 28–40.)

KUVIO 9. Palveluvalikoima nyt ja kokeilu vuonna 2013

Esityksessä ehdotetaan, että voimassa olevan lain mukaisesta koulutuskokeilusta ammattioppilaitoksessa, yhdistetystä työ- ja koulutuskokeilusta ammattioppilaitoksessa sekä tietyistä työmarkkinatoimenpiteistä (työkokeilu työpaikalla, työharjoittelu, työelämävalmennus) muodostettaisiin kokeilu -niminen palvelu, joka jakaantuisi koulutuskokeiluun ja työkokeiluun (kuvio 9). Koulutuskokeilussa henkilöasiakas kokeilisi tiettyä koulutusala oppilaitoksessa tavoitteena selvittää soveltuvuus kyseiseen koulutukseen tai alalle. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 40–41.)

KUVIO 10. Mitä oli ennen uutta työkokeilua

Nykyiset työmarkkinatoimenpiteet (työkokeilu, työharjoittelu ja työelämävalmennus) ehdotetaan yhdistettäväksi ja uuden palvelun nimeksi ehdotetaan työkokeilua (kuvio 10). Työkokeilu tapahtuisi aina työpaikalla. Työkokeilun tavoitteena olisi selvittää henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtoja tai tukea paluuta työmarkkinoille. Nykyisin palveluntuottajan (esimerkiksi oppilaitos tai työklินิกka) järjestämä työkokeilu olisi jatkossa asiantuntija-arvio.

Työkokeilua koskisivat pääosin samat säännökset kuin nykyisin työmarkkinatoimenpiteitä. Ammatillisen koulutuksen puuttuessa ensisijainen tavoite on sopivan työ- ja koulutusvaihtoehdon löytäminen. Erityisesti tämä koskee ammattikouluttamattomia nuoria. Työkokeilu kuvaisi käsitteenä työharjoittelua ja työelämävalmennusta paremmin palvelun tavoitteita. Kyseessä ei ole työn teon harjoittelu vaan sopivan työ- ja koulutusvaihtoehdon löytäminen. Käytännössä useimmille nuorille riittäisi lyhytkestoinen (1–3 kuukautta) työkokeilu sen selvittämiseksi, kiinnostaako ala tai ammatti.

Työkokeilua voitaisiin käyttää myös ammattia vaihtavien kohdalla uuden ala- tai ammattivaihtoehdon selvittämiseksi. Alan tai ammatin vaihto voi liittyä rakennemuutostilanteeseen, jossa aiempaa ammattia vastaavaa työtä ei enää ole tarjolla tai henkilön terveyteen liittyviin syihin, jolloin aiempi työ tai ammatti ei enää ole sairaudesta tai vammasta johtuen mahdollinen. Työkokeilua käytettäisiin sen selvittämiseksi kykeneekö henkilö tietyn alan tai ammatin mukaiseen työhön vammastaan tai sairaudestaan huolimatta. Erityisesti alle 25-vuotiaiden nuorten kohdalla ammatinvalintatarkoituksessa järjestettyyn työkokeiluun tulisi liittää vahva ohjauksellinen tuki, jolla pyrittäisiin varmistamaan nuoren hakeutuminen omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen tai oppisopimuskoulutukseen. Työkokeilu tulisi järjestää siten, että se liittyisi aidosti suunnitelmissa olevaan alaan tai ammattiin. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 40–41.)

Työkokeilun jälkeen työ- ja elinkeinotoimiston tulisi yhdessä asiakkaan kanssa arvioida työkokeilun tuloksia ja sopia koulutukseen hakeutumisesta ja sen tukemisesta. Tavoitteena olisi hakeutuminen omaehtoiseen (mahdollisesti työttömyysetuudella tuettuun) opiskeluun, työvoimakoulutukseen tai oppisopimukseen. Työkokeilua voisi edeltää uravalmennus ja opiskeluun hakeutumista sekä opintojen suorittamista voitaisiin tarvittaessa tukea työhönvalmennuksella. Ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämisen lisäksi työkokeilua käytettäisiin työmarkkinoille paluun tukemisessa tilanteessa, jossa henkilö on ollut pitkään poissa työmarkkinoilta joko pitkittyneen työttömyyden tai muiden syiden (esimerkiksi perhevapaa) vuoksi. Työkokeilun perusteella työnantaja ja työ- ja elinkeinotoimisto voisivat arvioida, tarvitaanko työmarkkinoille sijoittumiseksi palkkatukea, koulutusta tai työhönvalmentajan tukea. Työkokeilun pituudeksi riittänee useimmiten 3 kuukautta.

Lyhytkestoisen työttömyyden jälkeen henkilön työllistymistä tulisi tukea ensisijaisesti työnvälityksellä ja työnhakuvalmennuksella sekä tarvittaessa rekrytointitukena myönnettävällä palkkatuella. Jos osaamisessa on vähäisiä puutteita, tarkoituksenmukaisia palveluita voisivat olla lyhytkestoinen ammatillinen lisä- tai täydennyskoulutus sekä rekrytointitukena myönnettävä palkkatuki työkokeilun sijaan. Vastavalmistuneiden ja muiden ammatillisen koulutuksen suorittaneiden työllistymistä tuettaisiin ensisijaisesti henkilökohtaisella työnvälityksellä, työnhakuvalmennuksella ja rekrytointitukena myönnettävällä palkkatuella. Työkokeilua ei käytettäisi työkokemuksen hankkimiseksi. (Hallituksen esitys eduskunnalle 2012, 40–41.)

4.3 Aikaisemmat tutkimukset ohjaavasta koulutuksesta

Ohjaavasta koulutuksesta on tehty lukuisia tutkimuksia viimeisten vuosien aikana. Tulokset ja päätelmät ovat kaikissa olleet samansuuntaisia. 1990-luvulta alkaen työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikuttavuutta on seurattu varsin kattavasti ja tarkasteluissa ohjaavan koulutuksen tulokset ovat olleet työllistymisellä mitattuna varsin vaatimattomia tai suorastaan heikkoja. Tehdyissä vaikuttavuustutkimuksissa ei yleensä ole eroteltu ohjaavaa koulutusta kaikesta valmentavasta koulutuksesta, jotka kattavat lisäksi maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukset sekä työnhakijoiden tietotekniikkakoulutukset ja kielikoulutukset. (Tiainen 2011, 4.)

Työvoimapolitiittisten toimien vaikuttavuustutkimuksissa on havaittu, että vaikutusten seurannan tulisi ulottua riittävän pitkälle toimenpiteen jälkeen. Erityisesti ohjaavan koulutuksen kohdalla käytössä oleva tilastotieto, joka on kerätty kaksi tai kolme kuukautta koulutuksen päättymisestä, on koulutuksen vaikuttavuusarvioinnin kannalta riittämätöntä. Ohjaavan koulutuksen kohderyhmässä olisi myös tärkeää saada tietoa eri toimenpiteiden yhdistelmien vaikutuksista, sillä heillä näitä yhdistelmiä joudutaan joskus käyttämään suotuisien työmarkkinasiirtymien aikaansaamiseksi. (Tiainen 2011, 9.) Myös TEM – analyysissä todetaan, että seurantajakson pidentyminen kolmesta kuuteen kuukauteen paransi työllistymisten osuutta (ks. taulukko 2). Kun taantumavuonna 2009 seurantajakson pidentäminen paransi työllistymisten osuutta yhden prosenttiyksikön, oli parannus vuonna 2010 jo runsas 2 prosenttiyksikköä. (Sihto & Tuomaala & Sardar 2012, 7.)

TAULUKKO 2. Toimenpiteen jälkeen avoimille markkinoille sijoittuneet 3 ja 6 kuukautta toimenpiteen päättymisen jälkeen v. 2010

Toimenpide	3 kk:n kuluttua avoimilla markkinoilla	6 kk:n kuluttua avoimilla markkinoilla
Valmentava työvoimakoulutus	15 %	18,8 %
Työharjoittelu työmarkkinatuella	13,4 %	17,1 %
Työelämävalmennus työttömyysetuudella	19,7 %	22 %

Huom. Lähde: Sihto, Matti & Tuomaala, Mika & Sardar, Paula 2012. Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2010. TEM – analyysija 42/2012. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki.

Pidempi seurantajakso on nostanut ammatillisen ja valmentavan työvoimakoulutuksen, työharjoittelun ja työelämävalmennuksen osuutta kuten aikaisempinakin vuosina. Seurantajakson pidentyminen paransi yleensä niiden toimenpiteiden sijoittumistietoja, joissa sijoittumisten osuus oli heikoin. Edellä mainitussa tutkimuksissa todetaan, että vuonna 2010 työllistyminen avoimille markkinoille oli huomattavasti vähäisempää (15 %) valmentavan koulutuksen jälkeen kuin esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa (33 %). (Mts. 4-7.)

Työllistyminen avoimille markkinoille oli vielä heikompaa vain osassa palkkatukityösuhteista (kunta tai yksityinen työnantaja) silloin, kun työhön sijoitetulle on maksettu työttömyysetuutta yli 500 päivää (13–14 %) ja työharjoittelussa työmarkkinatuella (13 %). Samassa tutkimuksessa todetaan, että toimenpiteiden väliset suuret erot johtuvat juuri siitä, keitä toimenpiteissä on ollut. Kaikkein heikoimmin sijoittuvat yli 500 päivää työttömyysturvaa tai työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneet eli pitkään työttömänä olleet. (Sihto ym. 2012, 4.) Vaikka ohjaavaan koulutukseen osallistuu enimmäkseen pitkään työttömiä olleita, kaikki eivät silti ole vielä tuota 500 päivän rajaa ylittäneet.

Ohjaavassa koulutuksessa etsitään ammatillista suuntaa ja samalla vahvistetaan itsetuntoa. Parhaimmillaan koulutuksessa voi kokea myös oppimisen iloa ja yhteisöllisyyttä. (Lempiäinen 2008; ks. myös Kujala & Makkonen 2006; Myyrä 2009.) Itseluottamuksen kasvu on ollut useimmissa koulutuksissa suurin anti. Koulutusten aikana asetetaan tavoitteita ja päämääriä, mutta niihin ei silti aina sitouduta riittävästi. Työllistymiseensä erityistä tukea tarvitseville eivät irralliset toimenpiteet riitä. Opiskelijan pitää itse myös uskoa omiin mahdollisuuksiinsa ja siihen, että häntä tuetaan pyrkimyksessään. (Ritsilä 2005; Bergman-Pyykkönen 2009.)

Bergman-Pyykkösen (2009) mukaan ohjaavat koulutukset voivat silti toimia merkittävänä työvoimapoliittisena toimenpiteenä. Opiskelijan motivaation kannalta tärkeimpiä asioita ovat koulutuksen sisältö, arviointi- ja palautekäytännöt sekä työharjoittelu (Lamminpää 2002). Opiskelijat korostavat tiedonhankinnan ja harjoittelun merkitystä. Ne toimivat konkreettisina siltoina ja ratkaisuinä. Harjoittelun (työssäoppimisen) avulla siirtymistä työelämään ja uuteen maailmaan on kokeiltu koulutuksen aikana ja ilman sitä paluu olisi useimmilla takaisin kotiin. (Pasanen 2007.)

Opiskelijoiden ohjaustoiveet kohdistuvat erityisesti työssäoppimispaikan hankintaan ja henkilökohtaisen tukeen. Ohjaustarve on kuitenkin yksilöllistä. (Takala 2008.) Ohjaavasta koulutuksesta saatava hyöty työllistymiseen on suurempi jos opiskelijalla on motivaatio työllistymiseen ja jos koulutuksessa painotetaan osaamisen tunnistamista. Hyöty on myös sitä suurempi mitä systemaattisempaa on jatko-ohjaus, jota työtön saa koulutuksen jälkeen työllistymissuunnitelmansa eteenpäin viemiseksi. (Vattulainen 2010.) Koulutukseen pitää sisältyä esimerkiksi seurantajakso, jossa käydään läpi tehdyn suunnitelman toteutuminen ja tehdään mahdollisesti tarvittavia korjauksia/tarkennuksia (Niinenmaa 2007).

Aiempiä tutkimuksia lukiessani huomasin, että Fyyrapajassa toteutettiin jo niitä asioita, mitä näissä ohjaavasta koulutuksesta tehdyissä tutkimuksissa oli todettu tarpeellisiksi. Fyyrapajan aikana ja sen jälkeen työllistymistä avoimille markkinoille pyritään tukemaan yhdistelemällä eri toimenpiteitä. Fyyrapajassa on tarjolla erityinen tuki myös koulutuksen jälkeen eli jälkiohjaus. Uusissa Fyyrapajoissa jälkiohjausviikko toimii seurantajaksona. Fyyrapajaan kuuluu myös työssäoppimisjakso, jonka merkitystä opiskelijat olivat korostaneet useimmissa tutkimuksissa.

Näiden kahden asian, jälkiohjauksen ja työssäoppimisen, merkitystä ja vaikutusta Fyyrapajan opiskelijalle lähdin siis tutkimaan. Näiden edellä mainittujen tutkimusten tekijät ovat pääasiassa ohjaavan koulutuksen opettajina itse toimineita tai tutkimukset ovat joka tapauksessa opettajankoulutukseen tai kasvatustieteisiin liittyviä opinnäytetöitä, pro gradu - tutkielmia tai väitöstöitä. Tässä opinnäytetyössä pyrin tuomaan esiin FYYRA -ohjaajan ja työvoimaneuvojan käytännön kokemuksia, näkökulmia ja kehittämis ehdotuksia samoista aiheista, eli sen henkilön, joka käyttää ohjaavassa koulutuksessa laadittuja suunnitelmia, asiakkaan kanssa, apuna omassa työssään.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ, - AINEISTO JA ANALYYSIMENETELMÄT

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, mikä merkitys jälkiohjauksella ja työssäoppimisjaksolla on työllistymiseen tai muuhun vaikuttavuuteen ja mikä on niiden merkitys opiskelijalle. Tarkoitus on ensisijaisesti löytää vastaus näihin kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. Voidaanko ohjaavaan koulutukseen liitettyllä viikon mittaisella jälkiohjausjaksolla parantaa koulutuksen vaikuttavuutta?
2. Kokevatko opiskelijat jälkiohjausviikon tarpeelliseksi ja hyödylliseksi?
3. Kokevatko opiskelijat ohjaavaan koulutukseen liitetyn työssäoppimisjakson tarpeelliseksi ja hyödylliseksi?

5.1 Tilastot

Tilastollinen aineisto kysymykseen 1. saatiin TE – toimiston URA – järjestelmästä (asiakasrekisteri). URA – järjestelmästä poimittiin tiedot Turun TE – toimiston hankkimista kolmesta uudesta Fyyrapajasta ja niiden vertailukohteiksi otettiin kolme perinteisestä Fyyrapajaa. Uudentyyppisiä Fyyrapajoja oli hankittu tässä vaiheessa vasta nämä kolme ja vertailukohteeksi otetut Fyyrapajat oli toteutettu noin vuotta aiemmin. Liitteen 2 ja liitteen 5 Fyyrapaja eivät ole aivan täysin toisiaan vastaavia koulutuksia, mutta samankaltaisia kuitenkin. Liitteiden 3 ja 6 Fyyrapajoissa ensisijaisena tavoitteena oli selvittää opiskelijan tarvetta ja mahdollisuuksia peruskoulun loppuun suorittamiseksi. Liitteiden 4 ja 7 Fyyrapajat olivat tarkoitettu nuorille eli alle 30-vuotiaille. Tilastojen avulla oli tarkoitus verrata opiskelijoiden työllistymistä perinteisen Fyyrapajan jälkeen ja uuden Fyyrapajan jälkeen. Onko uuteen Fyyrapajaan kuuluvalla jälkiohjausviikolla vaikutusta opiskelijan tilanteeseen?

Liitteen 8 taulukossa näkyy koulutuskohtaisesti aloituspaikkojen määrä sekä valittujen ja aloittaneiden määrä. Joidenkin koulutusten kohdalla valittuja on enemmän kuin aloituspaikkoja. Tämä johtuu siitä, että joku valituista ei aloittanut koulutusta ja tilalle on valittu varasijalta toinen henkilö. Jos taas aloittaneita on enemmän kuin aloituspaikkoja johtuu se siitä, että joku aloittaneista on keskeyttänyt koulutuksen heti alkuvaiheessa ja tilalle on voitu kutsua vielä varasijalta toinen henkilö.

Liitteen 8 perustiedot on koottu, jotta voidaan vertailla ryhmien (perinteinen ja uusi) samankaltaisuutta tai eroja osallistujien suhteen. Tiedoissa näkyy koulutuksen aloittaneiden sukupuoli, ikäjakauma, äidinkieli, koulutustaso ja mahdollinen lääkärintaus todennettu terveydellinen rajoite (= vajaakuntoinen). Vajaakuntoisella tarkoitetaan henkilöä, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun vamman, sairauden tai vajavuuden takia. Vajaakuntoiset osallistuvat muita työttömiä vähemmän valmentavaan työvoimakoulutukseen. Vajaakuntoisten sijoittuminen avoimille markkinoille toimenpiteiden jälkeen on myös selvästi heikompaa kuin kaikilla työttömillä. (Sihto ym. 2012, 24–25.)

TEM – analyysin mukaan sukupuolten väliset erot työllistymisessä ovat kaventuneet ainakin vuoden 2009 jälkeen. Ikäryhmien väliset erot ovat taustatekijöistä suurimmat. Nämä erot sen sijaan ovat suurentuneet vuoden 2009 jälkeen. Parhaiten työllistyvät 20 - 49 -vuotiaat. (Mts. 8-10.) Ulkomaan kansalaisten osallistuminen työvoimapolitiisiin aktiivitoimenpiteisiin on kaikista ryhmistä (nuoret, ulkomaalaiset, vajaakuntoiset) yleisintä. Ulkomaan kansalaisia oli 14,3 % kaikissa toimenpiteissä. Suurin osuus ulkomaalaisten toimenpiteistä on nimenomaan valmentavaa työvoimakoulutusta (50 %). Maahanmuuttajien työllistyminen on heikompaa jokaisen toimenpiteen jälkeen. Valmentavan koulutuksen ja työharjoittelun/työelämävalmennuksen suuremmat erot ulkomaan kansalaisten ja suomalaisten välillä kasvoivat entisestään vuonna 2010. (Mts. 21–23.)

Myös koulutustaso vaikuttaa työllistymiseen. Työllistyneiden osuus nousee koulutustason myötä. Erityisesti tämä näkyy tukityön ja ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen, mutta myös valmentavassa työvoimakoulutuksessa. (Mts. 9.) Liitteen 8 taulukossa näkyvät koulutustasot ovat kansa- tai keskikoulu (k.koulu), peruskoulu, ylioppilas (yo), 2. asteen tutkinto eli perus- tai ammattitutkinto (pt/at), ammattikorkeakoulututkinto (amk) sekä yliopisto- tai muu korkeakoulututkinto (korkeak.) Viimeinen vaihtoehto on muu: esimerkiksi kotimaassa (ei Suomessa) suoritettu koulutus, kesken jäänyt peruskoulutus tai koulutuksesta ja sen tasosta ei ole tietoa.

Liitteissä 9–12 on kerätty tiedot koulutus- ja opiskelijakohtaisesti ja tiedoista näkyy myös opiskelijan sukupuoli. Samassa liitteessä ovat toisiinsa verrattavissa olevien, sekä perinteisen että uuden Fyyrapajan tiedot. Koska Fyyrapajojen kohderyhmänä oli ensisijaisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevat, on taulukkoon poimittu tiedot kunkin opiskelijan yhdenjaksoisen työttömyyden kestosta sekä siitä, milloin opiskelija on ollut viimeksi palkkatöissä avoimilla työmarkkinoilla. Näillä saattaa olla vaikutusta työllistymismahdollisuuksiin.

Tärkein tieto näissä taulukoissa on opiskelijoiden työllisyystilanne heti koulutuksen päättyessä (0 kk) sekä kahden (2 kk), kolmen (3 kk) ja kuuden (6 kk) kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä. Työllisyystilanne on poimittu ilmoitetusta ajankohdasta +/- 7 päivän marginaalilla. Jos poiminnassa käytettäisiin vain yhtä tiettyä päivämäärää, niin kuin tilastoajoissa useimmiten käytetään, osa työnhakijoiden tilanteissa tapahtuneista muutoksista jäisi näkymättä. Myös koulutuksen keskeytyminen ja keskeytyksen syy on taulukoitu. Keskeyttäneiden työllisyystilanne on myös kirjattu taulukkoon vastaavilta ajankohdilta kuin koulutuksen loppuun käyneiden.

Kuusi kuukautta on erittäin lyhyt aika seurata koulutuksen lopullisia vaikutuksia. Osa muutoksista tapahtuu vasta seuraavien kuukausien kuluessa. Esimerkiksi tavoitteena olevan koulutuksen hakuaiakin saattaa olla vasta kuuden kuukauden jälkeen. Koska kyseessä on opinnäytetyö ja työn valmistumisella on takaraja, seurantajakso ei voi tässä olla kuutta kuukautta pidempi. Tilastollisessa tarkastelussa verrataan nimenomaan sitä, onko viikon mittaisella uudella jälkiohjausjaksolla olennaista merkitystä työnhakijoiden työllistymiseen tai muuhun vaikuttavuuteen verrattuna perinteisen Fyyrapajan käyneiden tilanteisiin. Taulukoista voidaan tehdä analyysit numerotietojen ja sanallisten tulosten pohjalta. Osa tiedoista voidaan myös muuttaa graafiseen muotoon jolloin niiden tarkoituksena on helpottaa oleellisen informaation hahmottamista (KvantiMOTV).

5.2 Teemahaastattelut

Käytännössä puolistrukturoidusta haastattelusta käytetään nimitystä teemahaastattelu. Haastattelu, jossa esitetään tarkkoja kysymyksiä tietyistä teemoista, mutta ei välttämättä käytetä juuri samoja kysymyksiä kaikkien haastateltavien kanssa, on tällainen. Haastattelulle on mietitty teemat, mutta niiden lisäksi on valmisteltu tarkkoja kysymyksiä, jotka kaikki esitetään haastateltaville. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineisto kysymyksiin 2. ja 3. saatiin käyttäen puolistrukturoitua teemahaastattelua. Puolistrukturoitu haastattelu sopi tähän tilanteeseen opinnäytetyön rajauksen ja ajankäytön vuoksi. Halusin tietoa juuri tietyistä asioista eikä ollut tarpeellista antaa kovin suuria vapauksia haastateltaville (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Empiirisen, määrällisen tutkimusaineiston tueksi pyrittiin saamaan näin myös laadullista tutkimustietoa. Tilastot ja pelkkä kyselylomake eivät ehkä olisi tuottaneet mitään uutta tietoa verrattuna työ- ja elinkeinotoimiston rekisteristä jo saataviin tietoihin ja tilastoihin. Kyselylomakkeeseen verrattuna haastattelussa voidaan myös varmistaa, että haastateltavat ymmärtävät kaikki kysymykset ja eri haastateltavat ymmärtävät kysymykset mahdollisimman samalla tavalla. (Ks. myös Vehkalahti 2008, 25 & 90.)

Tutkimusaineisto oli tarkoitus koota haastattelemalla kuutta Fyyrapajoihin osallistunutta henkilöä, mielellään yhtä jokaisesta koulutuksesta. Näihin yksilöhaastatteluihin pyrittiin saamaan mukaan kolme opiskelijaa sekä perinteisistä että uusista Fyyrapajoista. Lisäksi toiveena oli, että näistä kuudesta haastateltavasta neljä olisi aikuisia (kaksi naista ja kaksi miestä) ja kaksi nuorta eli alle 30 -vuotiasta. Toiveena oli myös, että haastatteluun saataisiin mukaan henkilö, joka ei kokenut löytäneensä ratkaisua tilanteeseensa koulutuksen aikana tai sen avulla.

Koska en voinut haastatella kaikkia Fyyrapajoihin osallistuneita, oli päätettävä keitä koulutukseen osallistuneista haastatellaan. Olen ollut kaikkien näiden Fyyrapajojen vastuhenkilö TE - toimistossa. Tunnen siis kaikkien opiskelijoiden taustat ja tilanteet aika hyvin. Helppo ratkaisu olisi ollut valita haastatteluun opiskelijat, jotka tuntuivat olevan kaikkein tyytyväisempiä koulutukseen ja joille löytyi ratkaisu jo koulutuksen aikana tai heti sen jatkona. Tutkimuseettisistä syistä ja tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi valitsin haastateltavat systemaattista otantaa käyttäen. Vaikka kyseessä ei olekaan määrällinen vaan laadullinen tutkimuksen osa, päädyin tähän. Fyyrapajoihin osallistuneiden taustoissa ja omissa tavoitteissa oli kuitenkin eroja, joten olisi ollut vaikeaa valita niin sanottua tyyppitapausta opiskelijoista. Ositetun otannan avulla varmistin, että otos on kuitenkin mahdollisimman edustava tutkimuksen kannalta merkittävien ryhmien osalta (KvantiMOTV).

Tässä tutkimuksessa oli mukana kahdenlaisia Fyyrapajoja, perinteisiä ja uusia. Koska tutkimuksessa on tarkoituksena verrata näitä Fyyrapajoja keskenään, tavoitteena oli saada haastatteluun yhtä monta opiskelijaa kummastakin mallista. Fyyrapajoihin osallistuneet jaettiin siis ensin kahteen osaan tämän jaon mukaisesti.

Perinteisissä Fyyrapajoissa opiskelun aloittaneita oli yhteensä 34. Neljä opiskelijaa keskeytti koulutuksen alkuvaiheessa, poissaoloja oli paljon tai he eivät osallistuneet työssäoppimisjaksoon tai jälkiohjaukseen. Heitä ei otettu mukaan otokseen, koska heillä ei olisi ollut kokemusta tutkittavista asioista. Otokseen tarvittiin siis kolme opiskelijaa. Poimintavälin määrittelemiseksi laskettiin otoksen suhteelliseksi kooksi $3/30 (=10)$ eli osallistujalistalta poimittiin joka 10. opiskelija otokseen.

Ennen poiminnan aloittamista täytyi päättää, mistä kohdasta otoksen valinta aloitetaan. Aloituskohta päätettiin arvonnalla. Numerolaput 1-30 sekoitettiin kulhossa ja kulhosta nostettiin yksi numerolappu, joka määräsi aloituskohdan. Opiskelijat on listattu URA - järjestelmässä koulutuskohtaisesti aakkosjärjestyksessä. Nämä listat asetettiin peräkkäin. Opiskelijat numeroitiin tässä järjestyksessä ja poiminta aloitettiin arvotun numeron/opiskelijan kohdalta. Ja tästä aloituskohdasta otokseen otettiin mukaan joka 10. opiskelija.

Uusia Fyyrapajoja aloitti 40 opiskelijaa. Koska haastatteluissa oli tarkoitus selvittää mitä mieltä opiskelijat ovat jälkiohjausviikosta, valittiin otannon perusjoukoksi vain ne, jotka osallistuivat jälkiohjausviikkoon. Näistä 40 opiskelijasta vain 12 osallistui jälkiohjausviikkoon. Näin uusien Fyyrapajojen otoksen suhteelliseksi kooksi saatiin $3/12 (=4)$ eli osallistujalistalta poimittiin joka 4. opiskelija arvotusta (numerolaput 1-12) aloituskohdasta alkaen.

Näille kaikille valituille opiskelijoille lähetettiin etukäteen kirje, jossa pyydettiin osallistumaan tutkimukseen ja kerrottiin tulevasta puhelinyhteydenotosta asiaan liittyen. Koska olettaa saattoi, että kaikki valitut eivät halua osallistua tutkimukseen tai heitä ei tavoiteta, myös kuudelle muulle (varahenkilölle) lähetettiin kirje tutkimuksesta. Jokaiselle ensisijaisesti valituksi tulleelle poimittiin varahenkilöksi hänen jälkeensä listalta seuraava henkilö.

Otokseen valituista kuudesta opiskelijasta tavoitettiin kolme. Kaksi suostui haastatteluun, kolmas ilmoitti kärsineensä koulutuksesta ihan tarpeeksi eikä halunnut osallistua tutkimukseen. Kolmea muuta ei tavoitettu useista yrityksistä huolimatta. Nämä kolme olivat kaikki työssä URA - tietojen mukaan, joten se saattoi olla syynä innottomuuteen tai tavoittamattomuuteen. Seuraavaksi piti ottaa siis yhteyttä varahenkilöihin. Kolmea varahenkilöä ei tavoitettu. Heistä yksi oli työssä ja toinen työharjoittelussa yhdistettynä sen jälkeiseen tukityöhön. Vain yksi oli työttömänä työnhakijana. Muut kolme tavoitettiin ja he suostuivat haastatteluun. Haastateltavia oli vasta viisi eli listalta piti poimia vielä lisää yksi opiskelija varahenkilön jälkeen. Soitin hänelle varoittamatta, mutta hän suostui mielellään haastatteluun.

Haastatteluun saatiin kolme naista ja kolme miestä. Nuoria, alle 30 - vuotiaita heistä on kolme, yksi nainen ja kaksi miestä. Aikuisia miehiä oli hankalampi saada mukaan, mutta onneksi yksi mies suostui haastateltavaksi. Ja kaksi haastateltavista on siis aikuisia naisia. Vaikka haastateltavat valittiin otantamenetelmällä, toiveet haastateltavien suhteen täyttyivät. Taulukossa 3 on näkyvissä haastateltavien sukupuoli- ja ikäjakauma, koulutustaso ja äidinkieli. Haastatteluun osallistuneet vastaavat hyvin Fyrapajoihin osallistuneiden enemmistöä: suurin osa nuoria, koulutustaso yleisemmin peruskoulu ja äidinkieli suomi (vrt. liite 8).

TAULUKKO 3. Haastateltavien perustiedot

Ikä:	Naisia	Miehiä
alle 25 v.	1	2
25–29 v.	-	-
30–40 v.	1	-
41–50 v.	1	-
yli 50 v.	-	1

Koulutustaso:		
Kansa/keskikoulu	1	1
Peruskoulu	2	2

Äidinkieli:		
Suomi	2	3
Ruotsi	-	-
Muu	1	-

Haastateltavat saivat itse valita haastatteluajankohdan sekä sen, missä haastattelu toteutetaan. Kaksi haastateltavista toivoi haastattelua kotona. Yksi halusi haastattelun koulupäivän päätteeksi ja haastattelu tehtiin oppilaitoksen lähes tyhjässä kahviossa. Kaksi halusi tulla haastatteluun TE - toimiston tiloihin. He halusivat samalla käynnillä katsoa työpaikkoja ja hoitaa muita asioita. Yhdellä haastateltavalla ei ollut erityistä toivetta, mutta hän ei halunnut haastattelun tapahtuvan kotonakaan. Sovimme haastattelun TE -toimiston tiloihin, mutta viikonloppuna. Kaikki muut haastattelut toteutuivat arkipäivänä. Haastateltaville kerrottiin heidän mielipiteidensä merkityksestä tulevien palveluiden hankinnassa sekä tutkimuksen onnistumisen kannalta ja se, että haastatteluista ei koidu heille harmia esimerkiksi työttömyysturvan tai palveluiden tarjonnan suhteen TE - toimistossa.

Teemahaastattelut nauhoitettiin MP3 – soittimella. Haastattelut kestivät 26 min – 65 min. Kaikista haastatteluista on myös haastattelun aikana tehty muistiinpanot avainkohdista. Tämä olikin tarpeen, koska yhden haastattelun tallennus epäonnistui. Yhteensä tallennettua nauhoitusta kertyi noin neljä tuntia. Litteroitua tekstiä haastatteluista on yhteensä 60 sivua 1,0:n rivinvälillä. Puolistrukturoidusta haastattelusta voidaan poimia vain keskeisimmät asiat eli puheesta on litteroitu valikoiden ainoastaan tutkittavan aiheen kannalta keskeisimmät seikat. Aineiston litteroinnissa haastattelut ja tekstit on numeroitu juoksevin numeroin. Järjestysnumeroiden lisäksi haastatteluissa tehtyjen muistiinpanojen liitteenä on haastateltavan täyttämä perustietolomake (liite 13), josta käy ilmi haastateltavan ikä, sukupuoli, äidinkieli ja koulutustaso. Tiedot on kerätty samalla luokittelulla kuin tilastoissa (ks. taulukko 3 ja vrt. liite 8).

Kunkin haastattelulitteraatin alussa on merkintä myös mahdollisen kolmannen osapuolen läsnäolosta (ks. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Litterointi on toteutettu sanasta sanaan ja tauot on merkitty pisteillä (...). Jos sana tai lause jää kesken, esimerkiksi päällekkäispuheen takia, on se merkitty tavuviivalla. Koska puheesta on litteroitu asiat valikoiden, litteroimattomat haastattelukohtat on merkitty katkoviivoin (----). (Vrt. Ruusuvoori 1999.) Teemahaastattelukysymykset ovat liitteessä 14.

5.3 Analyysit

URA – järjestelmästä kerätyn tutkimusaineiston analyysi perustuu aineiston kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla. Määrällinen analyysi aloitetaan usein tilastollisella kuvaavalla analyysillä ja se voi olla myös tutkimuksen tavoite sinänsä. Tilastollisella analyysillä voidaan todeta aineistosta esimerkiksi ilmiöiden määriä, yleisyyttä, jakautumista ja jäsentymistä luokkiin. (Lähdesmäki & Hurme & Koskimaa & Mikkola & Himberg 2009.) Tässä kuvailevassa tilastoanalyysissä pyrittiin nimensä mukaan kuvailemaan ja tiivistämään aineistoa pyrkimättä kuitenkaan tekemään tulosten pohjalta yleistyksiä mihinkään laajempaan perusjoukkoon (KvantiMOTV).

Kuvailevan tilastoanalyysin avulla selvitettiin ilmiöiden määriä ja yleisyyttä ja eroavatko määrät merkitsevästi näiden kahden koulutusmallin, perinteisten ja uusien Fyyrapajojen välillä. Määrällisen analyysin parina pidetään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Siinä pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Laadullisen ja määrällisen analyysin välistä eroa usein korostetaan, vaikka molempia suuntauksia voidaan käyttää myös samassa tutkimuksessa ja molemmilla voidaan selittää, tosin eri tavoin, samoja tutkimuskohteita. (Lähdesmäki ym. 2009.)

Haastattelemalla kerättyä aineistoa lähdettiin analysoimaan teemoittelulla. Teemoittelu oli luonteva etenemistapa teemahaastatteluaineiston analysoimisessa. Teorialähtöinen, jonkin tietyn viitekehyksen tai teorian mukaisesti ohjautuva teemoittelu on mahdollista. Teemoja eli keskeisiä aiheita muodostetaan useimmiten kuitenkin aineistolähtöisesti ja niin nytkin. Litteroidusta tekstistä etsittiin eri haastatteluja tai vastauksia yhdistäviä (tai erottavia) seikkoja. Teemat muistuttavat aineistonkeruussa käytettyä teemahaastattelurunkoa, mutta näin ei tarvitse olla aina. Aineistosta saatetaan löytää uusia teemoja eivätkä ihmisten käsittelemät aiheet välttämättä noudata tutkijan tekemää järjestystä ja jäsennystä.

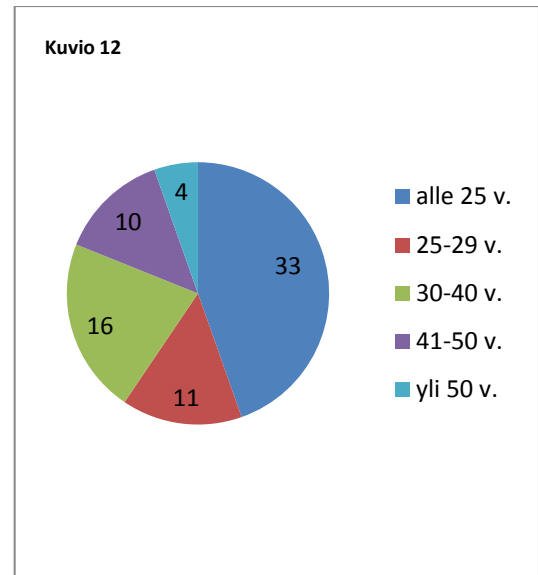
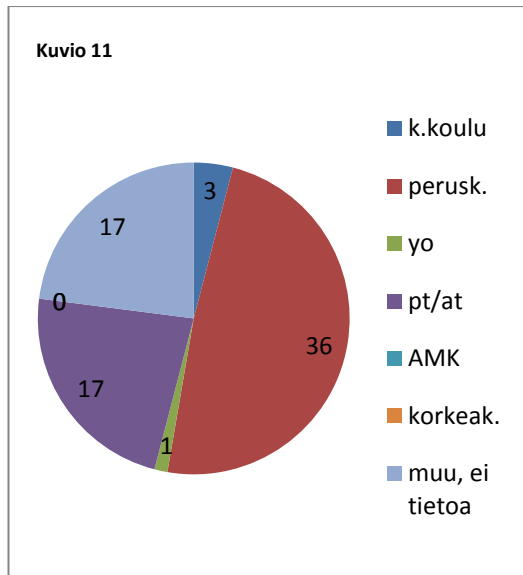
Teemoittelussa apuna käytettiin koodausta. Koodaaminen ei ole välttämätöntä, mutta helpottaa aineiston käsittelyä. Merkitsemällä samoin koodein (värein) tekstikohdat, joissa puhutaan samoista tai samankaltaisista asioista helpotetaan analyysia. Koodauksessa merkittiin aineistoon tutkimustehtävän ja -kysymysten kannalta olennaisia asioita. Näin saatiin monipuolinen käsitys aineistosta ja voitiin jatkaa varsinaiseen analyysiin, tiivistämiseen ja tulkintaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, ks. myös Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–94.)

Teemoittelun jälkeen aineistoa tarkasteltiin sisällönanalyysin avulla. Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien sekä tiivistäen. Analyysissä pyrittiin näin muodostamaan tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset aiheita koskeviin muihin tutkimustuloksiin. Sisällönanalyysia voidaan jatkaa sisällön erittelyllä eli tuottamalla esimerkiksi sanallisesti kuvatusta aineistosta määrällisiä tuloksia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, ks. myös Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–108.) Koko aineiston analyysissä pyrittiin yhdistämään empiirinen määrällinen tilastoaineisto ja laadullinen haastattelumateriaali. Molemmista aineistoista koottujen tietojen pohjalta pohdin ja tarkastelin lopuksi tuloksia omien ajatusten, ohjaavan koulutuksen käytännön toteutuksesta saatujen kokemusten sekä muiden teorioiden, tutkimusten ja näkökulmien avulla.

6 TILASTOLLISIA TULOKSIA

6.1 Perustietoja tutkimusaineistosta

FYYRAn ja Fyyrapajojen kohderyhmän mukaisesti koulutuksiin on valittu pääsääntöisesti ammatillista koulutusta vailla olevia, jopa ilman loppuun suoritettua peruskoulutusta olevia tai pitkään työelämästä poissa olleita työnhakijoita.

KUVIO 11. Koulutuksiin osallistuneiden koulutustason jakauma (n=74)

KUVIO 12. Koulutuksiin osallistuneiden ikäjakauma (n=74)

Koska mukana oli yli 50 - vuotiaita, niin osalla koulutus pohjana oli vielä kansa- tai keskikoulu (k.koulu). Ylioppilastutkinto (yo) oli vain yhdellä opiskelijoista, suurimmalla osalla peruskoulupohja. Opiskelijoista vain 17:llä (23 %) oli suoritettuna perus- tai ammatillinen tutkinto (pt/at). Yhtä monelta opiskelijalta (23 %) puuttui loppuun suoritettu peruskoulutus, koulutus oli muualla kuin Suomessa suoritettu tai siitä ei ollut tarkempaa tietoa. Suomessa ammattikorkeakoulun tai muun korkeakoulututkinnon suorittaneita koulutuksissa ei ollut mukana yhtään. (Kuvio 11.)

Kuten kuviosta 12 nähdään, suurin osa opiskelijoista oli alle 25 - vuotiaita (45 %) ja jos mukaan lasketaan myös 25 - 29 - vuotiaat, osuus on jo reilusti yli puolet eli 59 %. Nuorten Fyyrapajat oli nimenomaan tarkoitettu alle 30 - vuotiaille, mikä lisää nuorten osuutta osallistujista (vrt. liite 8).

Alle 25 – vuotiaiden määrä on erikseen poimittu, koska opiskelijan ikä vaikuttaa muun kuin työvoimakoulutuksen rahoitukseen ja sitä kautta mahdollisesti koulutusinnokkuuteen. Alle 25 – vuotiaan on rahoitettava opinnot opintotuella ja/tai työnteolla. Koulutuksien aikana saatujen kokemusten perusteella opintojen rahoittaminen tuntuu olevan monella nuorella, ainakin perheellisellä, esteenä tai ainakin hidasteena koulutukseen hakeutumisessa. Vähintään 25 vuotta täyttänyt työtön työnhakija voi hakea TE – toimistolta oikeutta opiskella työttömyysetuudella. Työttömyysetuus on aina suurempi kuin opintotuki.

Miehiä (n=40) Fyyrapajoihin osallistui kokonaisuudessaan vain hieman enemmän kuin naisia (n=34), mutta ryhmäkohtaisesti eroja sen sijaan oli paljonkin. Joissain Fyyrapajoissa miehiä oli huomattavasti enemmän kuin naisia ja toisissa taas päinvastoin. Vajaakuntoisia koko opiskelijajoukossa mukana oli ainoastaan kolme. Koulutuksiin osallistui myös maahanmuuttajia, mutta opiskelijoista 81 %:lla äidinkieli oli suomi. Kuitenkin vain perinteinen nuorten Fyyrapaja oli sellainen, jossa kaikkien osallistujien äidinkieli oli suomi. Kaikissa muissa Fyyrapajoissa oli mukana maahanmuuttajia. Uudessa nuorten Fyyrapajassa oli neljä jotain muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvaa opiskelijaa (36 %). (Ks. liite 8.)

Liitteistä 10 - 12 näkyy, että opiskelijoiden työttömyyden kesto ennen koulutuksen alkua vaihtelee paljon. Huomattavaa on, että URA – järjestelmän tietojen mukaan 35 opiskelijalta eli melkein puolelta (47 %) opiskelijoista puuttuu kokonaan työkokemus avoimilta työmarkkinoilta tai sellaisesta ei ole mitään dokumenttia olemassa sekä joka viidennellä (20 %) opiskelijalla työssäolosta avoimilla markkinoilla oli aikaa jo yli kolme vuotta, monella jopa yli neljä vuotta.

6.2 Perinteisten ja uusien Fyyrapajojen vertailu keskenään

Toimenpiteisiin osallistuneiden taustaominaisuudet kuten sukupuoli, ikä, koulutustaso, koettu työttömyys ja etäisyys työmarkkinoista vaikuttavat toimenpiteen tuloksellisuuteen. Siihen vaikuttavat myös sellaiset vaikeasti havainnoitavat tekijät kuten motivaatio ja mieltymykset sekä viranomaisten päätökset. Valmentavassa työvoimakoulutuksessa työllistymiseen eniten vaikuttavat ikä (nuoret ja ikääntyneet) sekä koulutustausta, joka näillä kahdella edellä mainitulla ryhmällä on usein pelkkä perusaste. TEM – analyysin mukaan naiset, yli 20 mutta alle 50 – vuotiaat ja muunkin kuin vain perusasteen käyneet työllistyvät avoimille markkinoille parhaiten. Nuorilla miehillä syrjäytymisen riski on suurin, monella on taustalla vain perusaste. (Sihto ym. 2012, 8-15.) Voidaanko näitä perinteisiä ja uusia Fyyrapajoja verrata siis toisiinsa?

Näiden Fyyrapajojen eroja ja yhtäläisyyksiä on verrattu liitteessä 15. Työruletin ja ATK -pajan tietojen perusteella nämä Fyyrapajat ja opiskelijat ovat ilmeisesti aika hyvin toisiinsa verrattavissa (ks. myös liitteet 8 ja 10). Peruskoulun loppuun suorittamista selvittelevissä Fyyrapajoissa (jatkossa PK -pajoissa) oli eroja. Koska uudessa Fyyrapajassa oli naisia enemmän, voisi olettaa, että tulokset olisivat parempia. Uudessa Fyyrapajassa oli kuitenkin myös vanhempia opiskelijoita ja yli 50 -vuotiaitakin, mikä taas saattaa vaikeuttaa työllistymistä tai koulutukseen pääsyä. PK -pajojen kohdalla työkokemuksesta avoimilla markkinoilla ei voi juurikaan puhua. 75 % opiskelijoista ei ole vielä koskaan ollut työssä Suomessa avoimilla markkinoilla. Kummastakin PK -pajasta jäi kaksi opiskelijaa äitiyslomalle kuuden kuukauden seurantajakson aikana (ks. myös liitteet 8 ja 11).

Nuorten tilanteesta ollaan eniten huolissaan tällä hetkellä, mutta taulukoiden ja kuvioiden mukaan nuorten työllistyminen olisi onnistunut kaikkein parhaiten jo ennen Fyyrapajaa. 38 % näistä nuorten Fyyrapajojen opiskelijoista on ollut ennen koulutukseen tuloa viimeisen vuoden aikana työssä avoimilla markkinoilla. Ja yli puolella (52 %) on työkokemusta avoimilta markkinoilta. Nuorten Fyyrapajoissa oli kuitenkin eniten eroja keskenään. Jos tarkastellaan perinteistä ja uutta Fyyrapajaa erikseen, niin huomataan, että uuden nuorten Fyyrapajan opiskelijoista suurin osa (64 %) ei ole kuitenkaan koskaan ollut työssä avoimilla markkinoilla. Perinteisessä Fyyrapajassa melkein kaikilla oli tätä työkokemusta (koulutustaso myös korkeampi). Opiskelijoiden kaikki taustatiedot huomioon ottaen voisi olettaa tavoitteiden saavuttamisen olevan vaikeampaa uudessa nuorten Fyyrapajassa (ks. myös liitteet 8 ja 12).

6.3 Tilanne koulutuksen päättyessä, sen jälkeen sekä jälkiohjauksen vaikutukset

Liitteiden 10 - 12 taulukoissa on koottuna tarkemmin tiedot opiskelijoista ja heidän tilanteistaan koulutuskohtaisesti. Värien avulla on tarkoitus hahmottaa helpommin taustat ja tilanteen, mutta taulukot ovat lukukelpoisia myös mustavalkoisina. Liitteessä 9 on tarkemmin selostettu taulukoiden sisältö ("lukuohje"). Tilannetiedot on poimittu koulutuksen päättyessä (0 kk) ja kaksi, kolme ja kuusi kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen. Uusissa Fyyrapajoissa kolmen kuukauden tilannetiedot on poimittu jälkiohjausviikon kohdalta. Jälkiohjausviikko sijoittui niissä vaihtelevasti 2-3 kuukauden välille. Jos opiskelija oli edelleen työtön eikä mitään ratkaisua ollut tiedossa, niin hänen tuli osallistua jälkiohjausviikkoon.

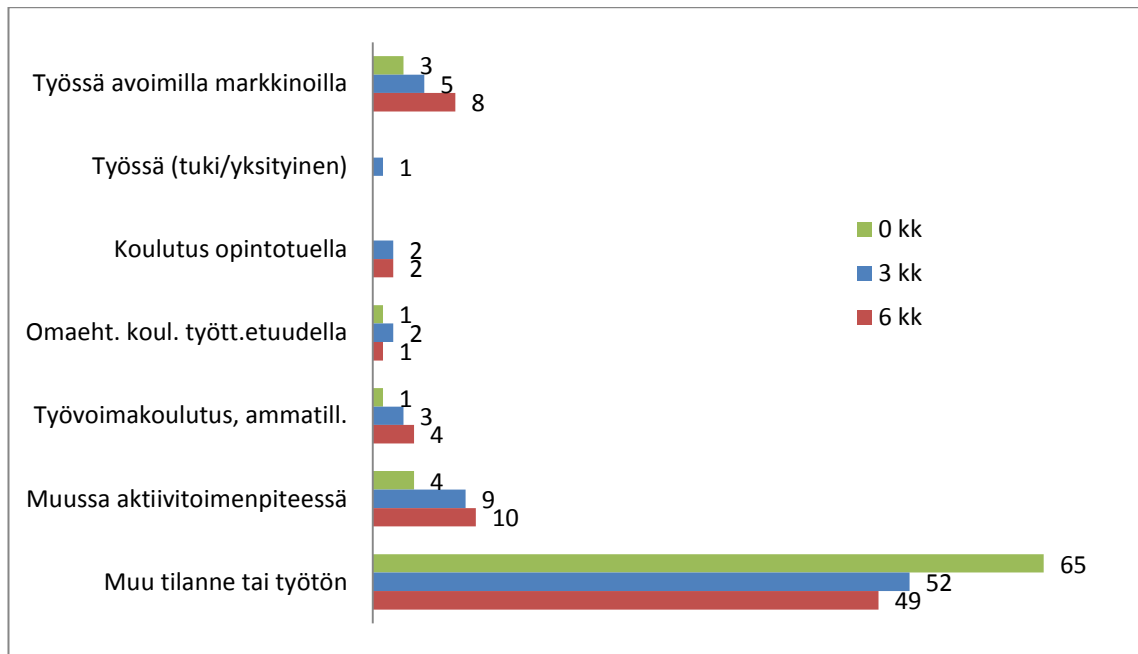
Tiedot on poimittu URA – järjestelmästä manuaalisesti ja marginaalina on käytetty +/- 7 päivää. Jos poiminnassa olisi huomioitu vain tietty, tarkka päivä, niin osa opiskelijoiden tilanteesta tapahtuneista muutoksista olisi jäänyt huomioimatta. Tästä marginaalista huolimatta kaikki työllistymiset ja koulutuksen aloittamiset eivät sijoitu marginaalin sisään. Kaikki opiskelijoiden tilanteesta tapahtuneet positiiviset tapahtumat ja aktiivitoimenpiteet on merkitty taulukkoon vihreän eri sävyillä. Mitä vihreämmältä taulukko näyttää, sitä positiivisempi tuloksia on koulutuksen aikana tai sen jälkeen syntynyt.

Koulutuksen keskeyttäneiden määrä on suuri, 27 %. Kuten taulukosta 4 nähdään, eniten keskeytyksiä tuli poissaolojen vuoksi. Osa poissaoloista johtui myös terveydellisistä syistä, mutta se ei näy taulukossa tai tilastoissa suoraan. Taulukossa 4 on koottuna URA -tiedoista poimitut kaikki muutkin keskeytysten syyt ja määrät.

TAULUKKO 4. Fyrapaja -koulutuksen keskeyttämiseen syyt

Keskeytyksen syy	Määrä
Työ avoimilla markkinoilla	2
Omaehtoinen opiskelu opintotuella	1
Ammatillinen työvoimakoulutus	2
Terveydelliset syyt	2
Poissaolot	11
Muut henkilökohtaiset syyt	2
Yhteensä	20

PK -pajoissa oli mukana monta äitiyslomalle jäävää (4/32). Kolme heistä suoritti koulutuksen loppuun, mutta jäi joko heti koulutuksen päätyttyä tai kuuden kuukauden sisällä äitiyslomalle. Yksi opiskelijoista keskeytti koulutuksen raskausajan terveydellisten ongelmien vuoksi ja jäi myös kuuden kuukauden kuluessa äitiyslomalle. (Ks. liite 11.)

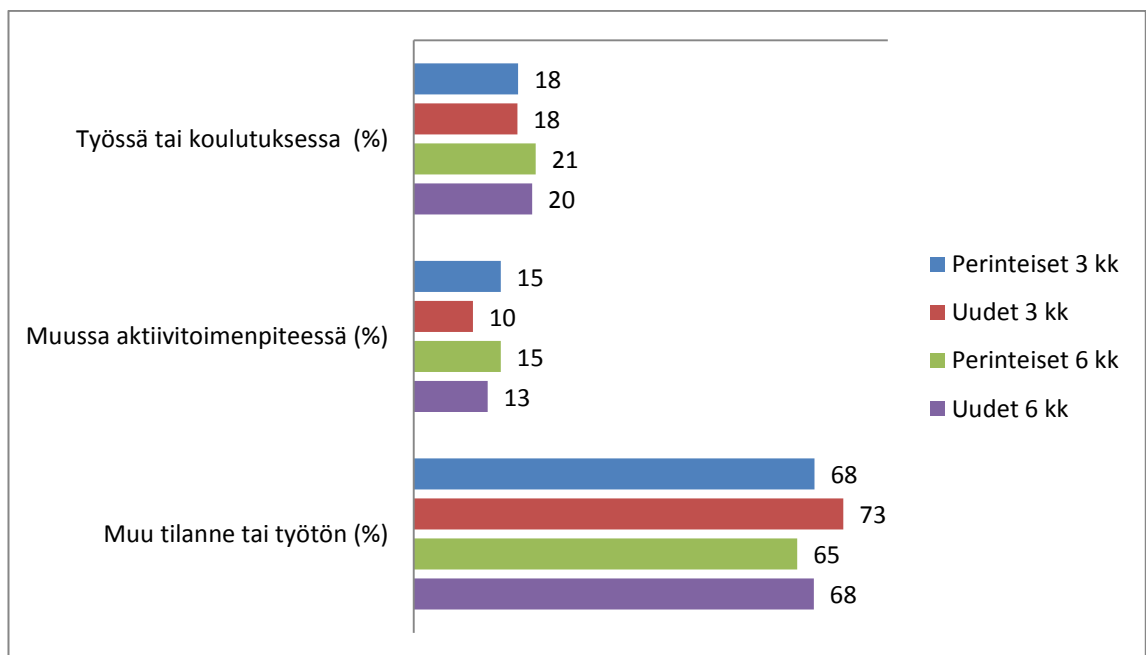

KUVIO 13. Tilanne 0 kk, 3 kk ja 6 kk, kaikki opiskelijat (n=74)

Tarkastellaan ensin yleisesti kaikkien Fyrapajojen tuloksia (vrt. liite 16). Yllä olevassa kuviossa 13 näkyy tiedot työllistymisestä avoimille markkinoille, ammatillisen koulutuksen aloittamisesta sekä muihin aktiivitoimenpiteisiin osallistumisesta. Toimenpiteissä ovat mukana myös ne viisi opiskelijaa, jotka keskeyttivät koulutuksen työhön tai ammatilliseen koulutukseen mennäkseen. Koulutuksen päättyessä (0 kk) 5 opiskelijaa (7 %) oli työssä tai ammatillisessa koulutuksessa. Kolmen kuukauden kohdalla opiskelijoista 13 eli 18 % koko määrästä (n=74) oli päässyt työhön tai aloittanut ammatillisen koulutuksen. Kuuden kuukauden kohdalla määrä oli taas hieman noussut, nyt jo 15 opiskelijaa oli päässyt tavoitteeseen eli 20 %.

Jos kuuden kuukauden kohdalla huomioidaan vain henkilöt, jotka kävivät koulutuksen loppuun ja nuo edellä mainitut viisi koulutuksen keskeyttänyttä opiskelijaa (n= 59), tavoitteen saavutti kolmen kuukauden kohdalla 22 % ja kuuden kuukauden kohdalla 25 % opiskelijoista. Jos koko opiskelijamäärästä jätetään vielä huomioimatta äitiyslomalla jääneet (n= 56), niin toivottuun tavoitteeseen kuuden kuukauden kohdalla pääsi jopa 27 % opiskelijoista. Äitiyslomalle jääneiden tavoitteena ei voida pitää työllistymistä avoimille markkinoille tai muutakaan tavoitetta seurantajakson aikana.

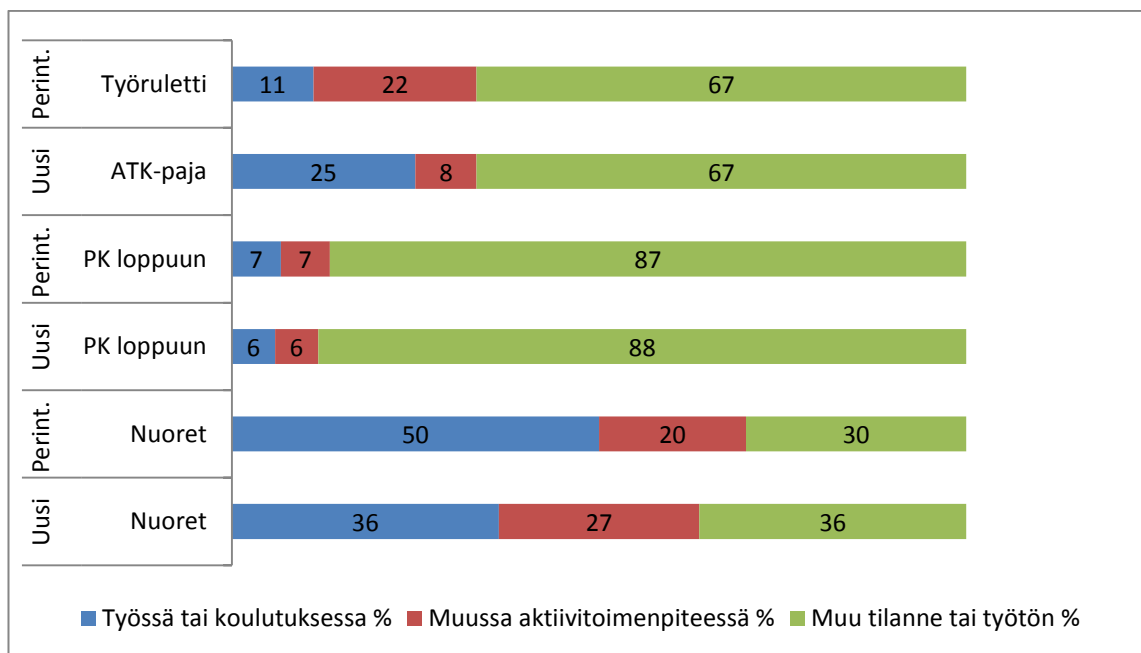
Ohjaavan koulutuksen tarkoitus on aktivoida ja toimia polkuna suoraan työllistymiseen tai esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen ja sitä kautta työllistymiseen. Jos kuviosta 13 poimitaan kolmen kuukauden kohdalta mukaan kaikki aktiivitoimenpiteessä olevat koko opiskelijajoukosta, niin opiskelijoista 22 eli 30 % oli aktivoitunut jollain tavalla ja kuuden kuukauden kohdalla vastaava luku oli 25 opiskelijaa eli 34 %. Jos joukosta jätetään taas pois muista syistä keskeyttäneet (15) ja äitiyslomalle jääneet (3) pois, niin vastaavat luvut ovat 39 % ja 45 % (n=56). Muulla aktiivitoimenpiteillä tarkoitetaan tässä tukityötä yhdistyksessä tai muussa sellaisessa, työelämävalmennusta tai työharjoittelua.

KUVIO 14. Tilanteiden vertailu perinteisten ja uusien Fyyrapajojen välillä 3 kk:n ja 6 kk:n kohdalla

Tilastojen avulla oli tarkoitus selvittää jälkiohjausviikon vaikuttavuutta. Jälkiohjausviikko sijoittui kahden ja kolmen kuukauden väliin. Poimitaan tuloksista tilannetiedot kolmen ja kuuden kuukauden kohdalta eritellen perinteiset ja uudet Fyyrapajat (vrt. liite 17). "Muu tilanne tai työtön" -ryhmä pitää tässä sisällään kokonaan työttömien lisäksi äitiyslomalle jääneet, työvoiman ulkopuolella olevat, keskeyttäneet (15) sekä opiskelijat, joilla ei ole työnhaku voimassa lainkaan sillä hetkellä. Kuviosta 14 nähdään, että tähän "Muu tilanne tai työtön" -ryhmään (jatkossa käytän tästä ryhmästä lyhyesti nimitystä "Työtön") kuuluvien määrä on laskenut kaikissa Fyyrapajoissa kuuden kuukauden kohdalla.

Nopeasti kuviosta 14 tulkittuna perinteisten Fyyrapajojen (65 % työttömänä) tulokset kuuden kuukauden kohdalla näyttäisivät olevan parempia kuin uusien Fyyrapajojen (68 % työttömänä). Jos tarkastellaan 3 kk:n ja 6 kk:n välillä tapahtunutta muutosta ensin perinteisissä Fyyrapajoissa, niin 6 kk:n kohdalla opiskelijoista on 3 % vähemmän työttömänä. Tarkasteltaessa uusien Fyyrapajojen tilanteissa tapahtuneita muutoksia vastaavasti kolmen kuukauden (sisältää jälkiohjausviikon) ja kuuden kuukauden välillä, niin muutosta parempaan on tapahtunut enemmän. Kuuden kuukauden kohdalla työttömänä oli 5 % vähemmän opiskelijoita.

KUVIO 15. Tilanteen vertailu perinteisen ja siihen verrattavan uuden Fyyrapajan välillä 6 kk:n kohdalla

Kuviossa 15 verrataan keskenään perinteistä ja uutta Fyyrapajaa, vertailtavat kaksi koulutusta eli samankaltaiset pajat rinnakkain. Vertailuajankohta on kuusi kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen. Perinteisen Työruletti - pajan ja ATK - pajan jälkeen työttömänä on saman verran opiskelijoita. ATK -pajasta on kuitenkin työllistytty tai aloitettu ammatillinen koulutus yli kaksi kertaa useammin. Perinteisen PK -pajan tulos olisi 1 % - yksikön verran parempi kuin uuden vastaavan. Sen sijaan uuden nuorten Fyyrapajan jälkeen työttömänä olisi enemmän nuoria kuin perinteisen nuorten Fyyrapajan jälkeen. Näissä taulukoissa ei ole otettu huomioon keskeyttäneitä. Keskeyttäneet ovat mukana "Muu tilanne tai työtön" -ryhmässä.

Työruletin keskeytti vain yksi opiskelija kun taas ATK – pajan peräti viisi opiskelijaa ja keskeyttäneet on tilastoitu tässä työttömiksi. ATK -pajan tulokset olisivat tässä mielessä parempia. PK -pajojen kohdalla tilanne on samoin keskeyttäneiden suhteen. Perinteisen PK -pajan keskeytti vain kolme opiskelijaa kun taas uuden peräti seitsemän. Nuorten pajojen kohdalla ei eroa synny keskeyttämisten vuoksi, koska molemmissa keskeyttäneitä oli kaksi (vrt. liite 18). Perinteisen nuorten Fyyrapajan jälkeen opiskelijoita on vähemmän työttömänä. Nuorten Fyyrapajojen kohdalla näkyikin ehkä kaikkein selvimmin taustatietojen erojen merkitys (ks. liite 15).

Jos tarkastellaan jälkiohjausviikkoon osallistuneiden opiskelijoiden tilanteita, niin yksilötasolla muutosta näyttäisi tapahtuneen. Jälkiohjausviikkoon osallistui 12 opiskelijaa eli he olivat työttömiä kolmen kuukauden kohdalla. Kuuden kuukauden kohdalla yksi oli aloittanut työvoimakoulutuksen, yksi tukityön yhdistyksessä ja kaksi työharjoittelun. Joka kolmas heistä oli siis aktivoitunut kolmen kuukauden kuluessa jälkiohjausviikosta (vrt. liitteet 10–12). Taulukossa 5 verrataan perinteisissä ja uusissa Fyyrapajoissa kolmen kuukauden kohdalla työttömänä olleiden tilannetta ja heidän kohdalla tapahtuneita muutoksia kuuden kuukauden kohdalla.

TAULUKKO 5. Kolmen kuukauden kohdalla työttömänä olleiden tilanteessa tapahtuneet muutokset kuuden kuukauden kohdalla verrattuna toisiinsa

Fyyrapaja	3 kk työtön	6 kk työtön	HARA	TEV	Tukityö	Työvoima- koul.	Yht.	Muutos %
Työruletti	7	5		1	1		2	29
ATK -paja	4	2			1	1	2	50
PK perint.	3	3						-
PK uusi	5	5						-
Nuoret perint.	5	3		1		1	2	40
Nuoret uusi	3	1	2				2	67

Huom. Perinteisissä Fyyrapajoissa on huomioitu vain opiskelijat, joilla työnhaku voimassa 3 kk:n kohdalla ja statuksena työtön. Uusissa Fyyrapajoissa ovat mukana vain jälkiohjausviikkoon osallistuneet.

Perinteisissä Fyyrapajoissa siirtyminen työttömyydestä aktiivitoimenpiteisiin on vähäisempää kuin uusissa Fyyrapajoissa jälkiohjausviikon jälkeen. Perinteisissä Fyyrapajoissa (Työruletti ja nuoret) 30–40 % opiskelijoista oli aktivoitunut kuuden kuukauden kohdalla ja uusissa (ATK-paja ja nuoret) jopa 50–67 %. PK -pajoissa ei ole tapahtunut mitään muutosta. Vaikka nuorten uuden Fyyrapajan jälkeen olikin enemmän opiskelijoita työttömänä kuin perinteisen jälkeen, niin uuden Fyyrapajan jälkiohjauksella on kuitenkin pystytty auttamaan suurempi osuus aktiivitoimenpiteiden pariin. Lukumääräisesti kaikista Fyyrapajoista oli kaksi opiskelijaa aktivoitunut, PK -pajoja lukuun ottamatta.

6.4 Tiivistelmä tuloksista

Suurimmalla osalla (49 %) Fyyrapajojen opiskelijoista koulutustasona oli peruskoulu. Koska PK -paja oli tarkoitettu nimenomaan henkilöille, joilla on peruskoulu kesken tai kokonaan Suomessa suorittamatta, myös heidän osuus (23 %) näkyy koulutustason jakautumisessa. Nuorten Fyyrapajat oli tarkoitettu nimenomaan alle 30 -vuotiaille ja nuorten osuus (59 %) korostuu tämän vuoksi. Nuorten Fyyrapajojen lisäksi nuoria osallistui paljon myös muihin Fyyrapajoihin. Ennen Fyyrapajan aloittamista vain kolmella opiskelijalla oli lääkärin diagnosoima terveydellinen rajoite. Koulutuksen keskeytti kaksi opiskelijaa terveydellisistä syistä. Suurin osa opiskelijoista puhui äidinkielenään suomea. Lähes puolelta opiskelijoista (47 %) puuttuu kokonaan työkokemus avoimilta markkinoilta. Heilläkin, joilla kokemusta jo on, niin joka viidennellä siitä on jo aikaa vähintään kolme vuotta.

Verrattaessa perinteistä ja uutta Fyyrapajaa keskenään huomataan, että opiskelijoiden taustoissa on jonkin verran eroja, niin kuin myös jo ryhmäkoossa. Verrattaessa eri toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta, niin tuloksiin vaikuttavat aina nämä taustatekijät, niin kuin myös sen hetkinen yleinen työmarkkinatilanne. Yksi perinteisistä Fyyrapajoista alkoi ja päättyi jo vuonna 2010, toinen päättyi vuoden 2011 puolella ja kolmas alkoi ja päättyi vuonna 2011. Uudet Fyyrapajat alkoivat vuonna 2011 ja päättyivät vuoden 2012 puolella (jälkiohjausviikko 2012). Tässä tutkimuksessa tarkoituksena ei kuitenkaan ollut verrata taustatekijöiden merkitystä erikseen. Niiden merkitystä ei voi kuitenkaan unohtaa kokonaan.

Fyyrapajojen kuuden kuukauden seurantajakson aikana yhteensä 11 opiskelijaa kaikista koulutuksen aloittaneista (15 %) työllistyi jossain vaiheessa avoimille markkinoille. Opiskelijoista 5 työllistyi suoraan avoimille markkinoille Fyyrapajan aikana tai jälkeen. Muiden työllistyneiden kohdalla työllistymistä edelsi Fyyrapajan lisäksi jokin muu toimenpide tai työnantajalle maksettiin palkkatukea.

Näistä 11 opiskelijasta 9:llä oli aiempaa työkokemusta avoimilta markkinoilta. Opiskelijoista vain kaksi sai ensimmäisen kerran töitä avoimilta työmarkkinoilta. Toinen onnistui Fyyrapajan ja työelämävalmennuksen jälkeen ja toinen Fyyrapajan ja ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen. Kuten taulukosta 6 nähdään, suurin osa työllistyneistä (8) on ollut alle vuoden työttömänä ja melkein yhtä moni heistä (6) on ollut viimeisen vuoden aikana työssä avoimilla markkinoilla. Työttömyyden pitkittyessä tai työkokemuksen puuttuessa toimenpideyhdistelmistä on apua, mutta parhaiten työllistyvät alle vuoden työttömänä olleet joilla on jo ennestään työkokemusta. Toimenpideyhdistelmän kohdalla tulee muistaa, että Fyyrapaja on sisältänyt ensin lyhyen työssäoppimisjakson ja sen jälkeen on perään liitetty vielä jokin muu toimenpide.

TAULUKKO 6. Toimenpideyhdistelmän jälkeen työllistyneet; opiskelijoiden työttömyyden kesto ja milloin he ovat olleet viimeksi työssä avoimilla markkinoilla

Toimenpideyhdistelmät	Opiskelijat	Työttömyyden kesto			Viimeksi työssä avoimilla markkinoilla			
		alle 1 v.	yli 1 v.	yli 2 v.	alle 1 v.	yli 1 v.	yli 2 v.	ei kokem.
Fyyrapaja + työelämävalm.	3	2	1		2			1
Fyyrapaja + työvoimakoulut.	2	2			1			1
Fyyrapaja + palkkatuki ^a	1			1			1	
Fyyrapajasta suoraan työhön	5	4	1		3	2		
Yht.	11	8	2	1	6	2	1	2

^a yksityinen työnantaja jolle maksettu palkkatukea

Sukupuolijakauma näiden työllistyneiden kesken menee aika tasan, kuusi naista ja viisi miestä. Nuoret ovat työllistyneet parhaiten avoimille markkinoille. Yli puolet näistä 11 opiskelijasta oli nuorten Fyyrapajoista. Jos katsotaan liitteiden 10 - 12 värikarttaa, niin parhaimmat tulokset (aktivointi) on muutenkin saavutettu nuortenpajoissa, näissä taulukoissa on selvästi eniten eri vihreän sävyjä käytössä.

Nuorten Fyyrapajoissa keskeytyksiä oli myös kaikkein vähiten ja silloinkin keskeytykset johtuivat työhön menosta tai koulutukseen siirtymisestä. Keskeytyksiä muusta syystä oli yhteensä paljon, mutta suhteessa opiskelijamääriin nähdessä niitä oli eniten uusissa PK - ja ATK -pajoissa. Nämä keskeytykset johtuvat useimmiten etukäteen vaikeasti havainnoitavista seikoista kuten motivaatiosta tai elämänhallintaan liittyvistä seikoista. Suuri määrä keskeytyksiä poissaolojen tai henkilökohtaisten syiden takia saa koulutuksen tulokset näyttämään huonommalta edellä mainituissa Fyyrapajoissa.

Tarkasteltaessa Fyyrapajoja kokonaisuutena, näyttäisi siltä, että jälkiohjausviikolla ei suurta vaikutusta tuloksiin olisi, koska myös perinteisissä Fyyrapajoissa tulokset ovat parantuneet kolmen ja kuuden kuukauden tilanteiden vertailussa. Kuten aiemmin jo todettiin, niin ohjaavan koulutuksen tulokset paranevat seurantajakson pidentyessä. Kuitenkin uusissa Fyyrapajoissa muutos parempaan kolmen kuukauden jälkeen on ollut suurempi kuin perinteisissä Fyyrapajoissa.

Kun tarkastellaan kolmen kuukauden kohdalla työttömänä olleiden tilannetta kuuden kuukauden kohdalla, voidaan nähdä, että jälkiohjausviikkoon osallistuneiden opiskelijoiden tilanne on muuttunut useimmin parempaan suuntaan kuin perinteiseen Fyyrapajaan osallistuneilla. Joka kolmas jälkiohjausviikkoon osallistunut oli kuuden kuukauden kohdalla jossain toimenpiteessä. Kukaan kolmen kuukauden kohdalla työttömänä ollut ei ole työllistynyt, mutta aika moni on kuitenkin aktivoitunut jollain tavalla. Jälkiohjausviikolla näyttäisi sittenkin olevan positiivista merkitystä opiskelijan tilanteeseen.

7 TEEMAHAASTATTELUIDEN TULOKSIA

Haastateltavien tietosuojan turvaamiseksi ja anonyymiuden takaamiseksi haastateltavat on koodattu tapauskohtaisesti. OP on lyhenne opiskelijasta ja numero sen perässä kertoo haastattelujärjestyksen. Seuraava kirjan kertoo sukupuolen, N on nainen ja M on mies. Viimeisenä numerokoodi kertoo mihin ikähaarukkaan opiskelija kuuluu haastatteluvaiheessa. Ensimmäisen kerran opiskelijan mainitessani hänet on nimetty tuon edellä mainitun koodin kanssa, mutta sulkeissa on opiskelijalle tätä opinnäytetyötä varten keksitty nimi. Jatkossa käytän heistä vain näitä keksittyjä nimiä lukemista helpottaakseni.

Haastateltavat tulivat eri syistä ohjaavaan koulutukseen. Vain OP2/N<25 ("Maria") kertoi, että työvoimaneuvoja oli ehdottanut hänelle tätä koulutusta ja että hän oli ensin vastustanut ajatusta. Nyt hän kuitenkin kertoi:

"Jos mää olisin vaan tiennyt, että tämmöst on niin ku, keksitty, niin olisi lähtenyt jo aikaisemmin."

"Maria" tuli koulutukseen parantaakseen mahdollisuuksiaan päästä toivomaansa ammatilliseen koulutukseen. Muut kertoivat hakeutuneensa omatoimisesti koulutukseen. Kaikilla oli tavoitteena päästä työhön, nuorilla miehillä oppisopimustyösuhteeseen eli kouluttautuminen sitä kautta. Useimpien mielestä hyvä syy ohjaavaan koulutukseen osallistumiselle oli myös se, että sai jotain järkevää tekemistä ja päiviin tuli säännöllistä rytmiä. OP3/M>50 ("Olli") ja OP4/M<25 ("Ville") kertoivat, että eivät ole osallistuneet aiemmin mihinkään ohjaavaan koulutukseen tai vastaavaan. OP1/N30-40 ("Tiina") on osallistunut työnhakuvalmennuksen, kuten hän itse ilmaisi, "miljoona vuotta sitten". OP6/N41-50 ("Anu") kertoo käyneensä jonkun vastaavan koulutuksen neljä tai viisi vuotta sitten. OP5/M<25 ("Joni") on käynyt jo kaksi tai kolme vastaavaa koulutusta.

7.1 Mielipiteet ja kokemukset jälkiohjauksesta ja jälkiohjausviikosta

Haastateltavista kolme, "Tiina", "Maria" ja "Ville" osallistuivat perinteiseen Fyyrapajaan, jossa oli käytettävissä jälkiohjausta, mutta ei jälkiohjausviikkoa. "Tiina" oli käyttänyt jälkiohjausta vain suorittaakseen työelämän lupa- ja korttikoulutuksia. Fyyrapajan aikana oli mahdollisuus suorittaa näitä omia suunnitelmia tukevia koulutuksia, esimerkiksi työturvallisuuskortti, tulityökortti, hygieniapassi tai muita vastaavia. Jos tätä koulutusta ei ollut mahdollisuus suorittaa ryhmäopetusjakson tai työssäoppimisjakson aikana, saattoi sen suorittaa vielä jälkiohjauksen puitteissa.

Useimmissa Turun TE-toimiston hankkimissa ohjaavissa koulutuksissa on lupa- ja korttikoulutusten suorittamismahdollisuus olemassa ja se on yksi syy minkä vuoksi opiskelijat kokevat hyötyvänsä koulutuksesta vaikka muuta ratkaisua ei olisi heti löytynytäkään.

”Ville” oli hyödyntänyt jälkiohjausta pari kertaa. ”Maria” oli sen sijaan hyödyntänyt jälkiohjausta moneen otteeseen. Hän oli yhdessä kouluttajan kanssa soittanut oppilaitoksiin ja selvittänyt koulutukseen hakumahdollisuuksia ja -ohjeita. ”Maria” sai apua hakemusten täyttämässä, esimerkiksi mitä asioita itsestään voi ja kannattaa mainita hakemuksissa. Jälkiohjauksen aikana hänellä oli mahdollisuus käyttää sekä tietokonetta että puhelinta kouluttajan tiloissa. ”Ville”, ”Maria” ja ”Tiina” olivat kaikki sitä mieltä, että jälkiohjaus oli hyvä juttu. Molemmat nuoret pitivät sitä tosi tarpeellisena. Kaikki pitivät myös ajatusta jälkiohjausviikosta ehdottomasti positiivisena ja hyvänä asiana silloin, kun ei vielä muuta ratkaisua ole löytynyt.

Toiset kolme, ”Olli”, ”Joni” ja ”Anu” osallistuivat uuteen Fyyrapajaan ja siihen kuuluvaan jälkiohjausviikkoon. Heidän mielestä jälkiohjausviikko on hyvä asia eivätkä he kokeneet tullessa pakotetuksi osallistumaan tähän jaksoon. Heidän jälkiohjauksesta kertomiensa kokemusten ja mielipiteiden perusteella voidaan rakentaa tyypikertomus: ”Jälkiohjausviikko oli ihan hyvä juttu, vaikka ei sen aikana mitään konkreettista muutosta tilanteessa tapahtunut. Ihan mielelläni tulisin miettimään muita vaihtoehtoja. Jälkiohjausviikon aikana oli mahdollisuus taas keskustella asioista muiden kanssa. Vaikka itsellä oli vähän masentunut olo, kun ratkaisua ei ollut löytynyt, niin toisaalta oli kiva kuulla muiden onnistumisista. Tällainen seurantatapaaminen on hyvä, koska opiskelijan tilanteessa voi aina tulla jotain muutoksia. Samalla tulee sellainen olo, että minusta oikeasti välitetään eikä vaan jätetä yksin oman onnensa nojaan suoritetun koulutuksen jälkeen.”

7.2 Mielipiteet ja kokemukset työssäoppimisjaksosta

Olen toiminut kaiken kaikkiaan noin kymmenen vuotta työvoimakoulutusten vastuuvirkailijana ja suurimman osan siitä ohjaavien koulutusten parissa. Haastateltavien kertomukset koulutuksesta sekä kokemukset ja mielipiteet työssäoppimisjaksosta kuvaavat hyvin myös omien kokemusteni perusteella saatuja käsityksiä. Haastatteluista on koottavissa ohjaavalle koulutukselle tyypillisiä kertomuksia.

Fyyrapaja rakentui kolmesta osa-alueesta; ryhmäopetusjakso, työssäoppiminen ja jälkiohjaus. Kaikilta haastateltavilta kysyttiin, mikä osa koulutuksesta oli ollut paras ja heidän mielestään tärkein heidän tulevaisuudelleen. Viisi kuudesta vastasi, että työssäoppimisjakso. Vain "Anu" oli sitä mieltä, että hän oli hyötynyt eniten ryhmäopetusjaksosta eli siihen sisältyvästä työnhakuvalmennuksesta ja atk -opetuksesta. Hän vastasi näin siitä huolimatta, että hänellä oli koulutuksen alussa sama tavoite kuin "Tiinalla". Molemmilla naisilla tavoitteena oli päästä työhön työssäoppimisjakson avulla. Mutta, koska "Anu" ei saavuttanut tavoitetta, niin varmaan hän hyötyikin tästä ryhmäopetusjaksosta eniten. Toinen heistä eli "Tiina" kertoi, että tuli ohjaavaan koulutukseen nimenomaan sen vuoksi, että koulutus sisälsi työssäoppimisjakson.

"Toi työharjoittelu mahdollistaa sen jalan saamisen sinne oven väliin... Siis mulla oli tavoitteena nimenomaan se jalka oven väliin työharjoittelun kautta... Ett koska mä tiedän itse olevani hyvä työntekijä jos joku vaan antaa mul mahdollisuuden sen näyttää." (Tiina.)

"Marian" kertomus on hyvä tyyppiesimerkki työssäoppimisen merkityksestä opiskelijalle, joka haluaa päästä ammatilliseen koulutukseen.

Ett mä saisin opiskelupaikan... ett jotta mul olisi niin ku kokemusta, ett mä haen, niin ku opiskelupaikkaa... ett mul on niin ku näyttää siitä, ett mä tiedän mikä tämä [työ] on ja mä haluan nimenomaan tämän. Koska mua se auttas ett, niin ku siinä, ett mulla on niin ku näyttää paperilla, ett olenko mä soveltuvainen tämmöseen ... tai niin ku koulutukseen tai työhön, miten nyt sanois. (Maria.)

"Maria" käytti siis työssäoppimisjaksoa pystyäkseen osoittamaan soveltuvuuteensa koulutukseen. Työssäoppimisjakson merkitys saattaa olla myös päinvastainen. "Ville" kertoi koulutuksen selventäneen hänen suunnitelmiaan ja erityisesti työssäoppimisjaksolla saadusta kokemuksesta oli apua. Jakson aikana hän huomasi ettei lähihoitajan ammatti olekaan hänen juttunsa. Vaikka työssäoppimisjaksolla ei ole ollut konkreettista vaikutusta työllistymiseen, on sillä muuta merkitystä opiskelijoille:

"Mää sain taas todistettua ittelleni, ett en mää edelleenkaan oo unohtanut ruuan laittamista" (Olli).

"Vaiks ei päässyt töihin, niin töihin pääsi kuitenkin tekemään jottai" (Joni).

Usein opiskelijoilla on epäilyksiä omista taidoistaan ja työssäoppimisjakson avulla he pystyvät vahvistamaan itsetuntoaan. Nuorille on taas tärkeää se, että pääsee osallistumaan työelämään edes tätä kautta, jos palkkatyötä ei ole saatavilla.

Haastateltavilta kysyttiin myös mitä mieltä he ovat siitä, että on olemassa erikseen myös pelkkää työnhakuvalmennusta. Olisivatko he olleet kiinnostuneita osallistumaan pelkkään työnhakuvalmennukseen tai pelkkään työharjoitteluun/työelämävalmennukseen/työkokeiluun? Kuten aiemmin luvussa 2.2 todettiin, työharjoittelu tai työelämävalmennus on työmarkkinatoimenpide josta sovitaan työnhakijan, työnantajan ja TE – toimiston välisellä sopimuksella. Uuden julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain (JTYPL) ollessa voimassa 2013, puhutaan työkokeilusta (vrt. luku 4.2, kuvio 10). Miksi opiskelijat eivät ole käyttäneet mahdollisuutta osallistua näihin toimenpiteisiin? Silloin heidän ei tarvitse osallistua ohjaavaan koulutukseen, mutta pääsevät kuitenkin samaan tulokseen kuin ohjaavan koulutuksen työssäoppimisjaksolla. Haastatteluissa keskusteltiin myös tästä.

Viisi haastateltavista kertoi, että työssäoppimispaikan löytäminen oli todella vaikeaa, vaikka siihen sai apua kouluttajalta. Vain ”Olli” kertoi paikan löytyneen helposti. Tähän saattoi vaikuttaa se, että muut hakivat harjoittelupaikkaa avoimilta työmarkkinoilta, mutta hän otti yhteyttä suoraan yhdistykseen, jossa on aina paljon harjoittelijoita. Ajatuksena oli, että hän työllistyisi palkkatuella samaan paikkaan ainakin seuraavaksi vuodeksi. Kolme haastateltavista löysi sellaisen paikan, joka oli tavoitteenakin. Molemmat nuoret miehet olivat tarvinneet apua työssäoppimispaikan löytymisessä. ”Joni” kertoi paikan löytyneen vasta jälkiohjauksen aikana. Kun häneltä kysyttiin, miksi hän ei ole hyödyntänyt työharjoittelun mahdollisuutta työttömänä ollessaan, vastasi hän näin:

Ai, ett kävelee itte ihan hakemaan, johonkin firmaan harjoittelee? Siis ihan tosi, mul ei käy niin ku mielessäkkään tommonen, ett niin ku vois mennä tallustelee johonkin – niin ku ett moi -. (Joni.)

Nii, et sää - ett on jotenkin helpompi mennä, ku se liittyy koulutuksiin (Haastattelija)?

Joo, sit siin on enemmän aihet siin hommas (Joni).

”Anu” yritti päästä avoimille työmarkkinoille paikkaan, jossa olisi myös työtä tarjolla, mutta ei onnistunut. Hänkin päätyi sitten yhdistyksen tarjoamaan paikkaan.

”Tiina” kertoi, että ei tiennyt tällaisesta työharjoittelusta/ työelämävalmennuksesta. Hän kertoi kuitenkin myös:

”Se on, jotenkin se helpottaa kun sen sanoo, ett mä olen tämmöses koulutukses ja... liittyy tähän työharjoitteluun ja...”

”Tiina” osallistui yhteen aivan ensimmäisistä Fyyrapaja -koulutuksista, joissa työssäoppimisjakson kesto oli vain kaksi viikkoa. Ajatus oli, että työssäoppimisjakso on näin lyhyt, jotta opiskelijat pääsevät nopeasti työelämään. Tämän Fyyrapajan jälkeen jouduimme muuttamaan työssäoppimisjakson kestoja pitemmäksi eli neljään viikkoon. Työnantajat eivät olleet valmiita ottamaan opiskelijoita näin lyhyeksi ajaksi. ”Tiina” muotoili työnantajan terveiset näin:

”Ni noi sano isommat kaupatkin, ett, ett eihän heijän oo mitään järkee kouluttaa niin ku kahdeks viikoks työntekijä ja sit se lähtee menemään, ett ei he pistä niin ku resurssei simmoseen.”

Moni muukin näihin Fyyrapajoihin osallistunut kertoi samanlaisista ongelmista ja tilanne helpottui, kun jakson kestoja pidennettiin. Uravalmennuksen kohdalla hallituksen esityksessä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista (ks. luku 4.2) puhutaan lyhytkestoisesta tutustumisesta työpaikoilla. Alustavan tiedon mukaan tämä olisi tosiaan tutustumista, ei käytännön työkokeilua. Nähtäväksi jää, miten työnantajat tulevat suhtautumaan tähän? Ohjaavien koulutuksien aikana on näitä käyntejä yritetty järjestää, mutta kouluttajien kertoman mukaan se ei ole ollut kovin helppoa.

”Maria” kertoi työssäoppimispaikan hakemiseen liittyvästä ongelmasta, josta muutkin työnhakijat kertovat usein. Hän oli yrittänyt hakea paikkaa ahkerasti ja monesta paikasta työttömänä ollessaan. Hänen mahdollisuutensa tyrmättiin sen vuoksi, että hänellä ei ollut alan koulutusta tai mitään muuta kokemusta alasta. Hänen omilla sanoilla kertoen kysyttiin usein: ”Mitä sä opiskelet? Opiskeleks sä ylipäätään mitään?” Mutta kun hän tuli ohjaavaan koulutukseen ja otti yhteyttä samoihin paikkoihin, niin mahdollisuudet paranivat ja hän saikin toiveensa mukaisen työssäoppimispaikan. Hän kertoi työnantajan sanoneen, että ilman tätä koulutusta (ohjaava koulutus) on vaikea päästä alan harjoitteluun.

”Olli” kertoi kyselleensä myös työelämävalmennuspaikkaa. Hänen kokemuksensa mukaan työnantajat ihmettelevät sitä, että miksi aikuinen ihminen hakee sellaista paikkaa. ”Anun” kokemus tai käsitys asiasta oli samankaltainen. Hänen mielestään esimerkiksi tehtaat tai muut vastaavat työnantajat palkkaavat suoraan töihin, jos tarvetta on, eivätkä ota työelämävalmennukseen. Haastatteluista saadun kuvan mukaan opiskelijan on helpompi mennä kysymään ja helpompi saada työssäoppimispaikka, kun se liittyy johonkin koulutukseen.

Vai voisik sä jatkossa hakee tämmöstä harjoittelupaikkaa kuitenkin ihan omatoimisesti? Vai onks tää helpompi systeemi, että ne on yhdistetty näin? (Haastattelija.)

On toi helpompi tolla tyyllillä, yhdistettynä, mun mielest (Olli).

Kyl se jotenkin tuntuu semmoselt turvallisemmalt... Juu, juu, ett se on jotenkin, niin ett tavallaan siin on takana joku, ett en mää oo vaan yksin täsä - ett tuun nyt kädet ristis pyytämään jotain. (Anu.)

Edellä kerrotuista kokemuksista ja mielipiteistä voi päätellä opiskelijoiden olevan sitä mieltä, että ryhmäopetusjakson (työnhakuvalmennus) ja työssäoppimisen (työharjoittelu/työelämävalmennus/työkokeilu) tulee kuulua samaan pakettiin eikä olla irrallisia palveluja.

No mun mielest siis näit ei voi, ei sais erottaa... Ei missään nimessä, koska- (Maria.)

Kaikki kolme tarvitaan (Haastattelija)?

Joo, itsevarmuutta [ryhmäopetusjakso], niin sit tätä mä olisin tarvinnut siihen, hakee siihen koulutukseen. Ilman tätä [työssäoppimisjakso] mä en olis päässyt-... Joo, joo. Sitte jälkiohjaus. Jos ei niin ku pääse, että sitten kouluttaja auttaa sit sua hakee ja tietää vähän enemmän, siis tota mistä hakee ja koska opiskelupaikka niin ku alkaa. Kun en minä tiedä, vaiks ett mä ite katon, niin he tietää vähän enemmän miss on kouluja ja koska alkaa... Mun mielest niit ei sais erottaa. (Maria.)

Toinen nuorista miehistä oli ehdottomasti sitä mieltä, että hän ei osallistuisi koulutukseen ollenkaan, jos siinä olisi pelkästään työnhakuvalmennusta (teoriaa). Hän ei ymmärtänyt myöskään, että miksi häneltä kysyttiin työssäoppimisjakson negatiivisia puolia:

Olik siin jotain negatiivisii puolii siin työssäoppimisjaksossa (Haastattelija)?

Niin ku mimmosii (Joni)?

No, onk se jotenkin sun mielestä tyhmää, että koulutukseen kuuluu semmonen työssäoppimisjakso, ku siit ei nyt kuitenkaan palkkaa sit makseta (Haastattelija)?

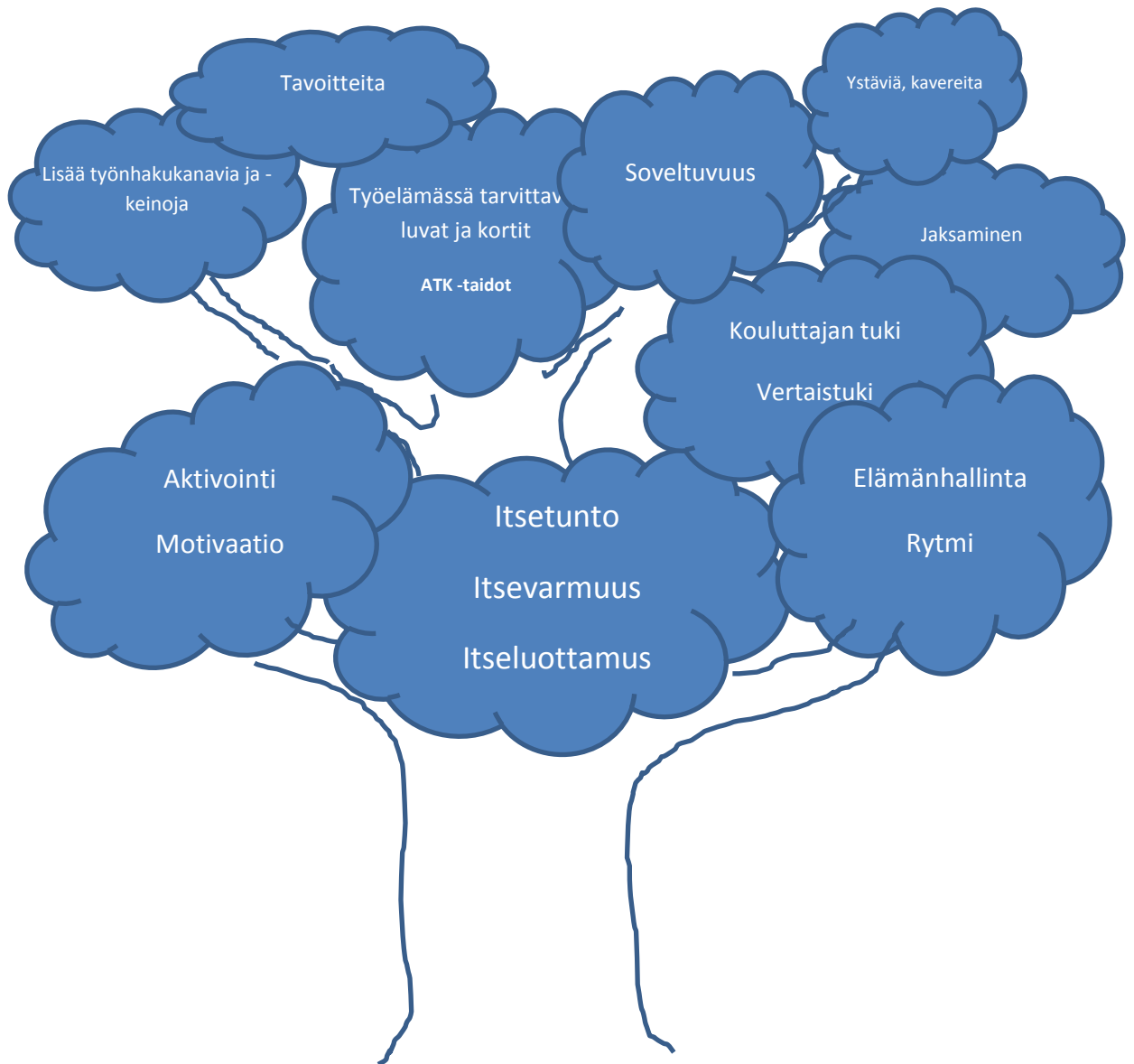
... Ei siin sit olis mitään järkee jos ois koulutus ja hankitaan työpaikkoj, sit loppujen lopuks se, ett sä istut koneel ja lähettelet jotai A4 paperei pitkin, pisin poikin, niin ei siin oo mitään järkee... Joka tapukses sinne otetaan ihmisii työkokemuksel sun muuta. Se on se pääpointti siin... Pakko siin on työharjoittelukin sillo olla. (Joni.)

Muutkaan haastateltavat eivät kokeneet työssäoppimisjaksossa mitään negatiivisia asioita, edes jakson palkattomuutta ei koettu sellaisena.

7.3 Tiivistelmä haastatteluista

Haastattelun lopussa käytiin vielä keskustelua haastateltavien sen hetkisestä tilanteesta. "Tiina" kertoi löytäneensä oman alansa ja työn itselleen vahingossa, koska koulutuksen aikainen työssäoppimisjakso ei sujunutkaan aivan toiveiden mukaisesti. Hänen oli pakko keksiä joku muu ratkaisu ja se vei hänet eteenpäin. Hän oli myös aloittamassa tämän uuden alan koulutuksen nyt. Nuori naisopiskelija "Maria" sai unelmiensa opiskelupaikan Fyyrapaja -koulutuksen avulla ja erityisesti työssäoppimisjakson aikana hankitun kokemuksen kautta. Nuorille miehille, "Jonille" ja "Vilille" selvisi, mikä heitä kiinnostaa ja mikä ala soveltuu heille ehkä parhaiten. "Joni" kertoi koulutuksen aikana ymmärtäneensä, että sähköala ei ole se oikea ala hänelle. Nyt hän neuvottelee muun alan oppisopimusmahdollisuudesta saman työnantajan kanssa, jossa oli työssäoppimisjaksolla. Tästä ei kuitenkaan ollut vielä mitään varmuutta. Myös "Anu" ja "Olli" olivat tyytyväisiä koulutukseen, koska koulutus herätti heidät ja sai taas uskomaan itseensä.

Kaikki haastatellut opiskelijat kokivat sekä jälkiohjauksen että työssäoppimisen tarpeelliseksi, jopa erittäin tarpeelliseksi. Yhtä opiskelijaa lukuun ottamatta työssäoppimisjaksolla oli opiskelijoiden mielestä eniten merkitystä heille ja heidän tulevaisuuden suunnitelmille. Sen lisäksi he olivat sitä mieltä, että ohjaavaan koulutukseen tulee sisältyä nämä kaikki kolme osa-aluetta samaan pakettiin; työnhakuvalmennus, työssäoppiminen ja jälkiohjaus. Kouluttajan apua ja tukea he pitivät tärkeänä, erityisesti työssäoppimispaikan etsimisessä. Osa opiskelijoista mainitsi myös, että oli mukavaa, kun kouluttaja kävi myös työssäoppimispaikalla vaikka mitään ongelmia ei ollutkaan. Opiskelijat, jotka olivat käyneet jo aiemmin vastaavia koulutuksia tai työnhakuvalmennuksia pitivät tätä Fyyrapaja -koulutusta parhaana. Kaikilta haastateltavilta kysyttiin, oliko koulutuksesta tai siihen osallistumisesta jotain haittaa heille tai heidän muulle elämälleen. Vastaus oli kaikilla suurin piirtein samanlainen: "Ei, päinvastoin."

Kuvio 16. "Hyötypuu", Fyrapaja -koulutuksista saadut hyödyt

Yllä olevassa "Hyötypuussa" (kuviokuva 16) on koottuna kaikki hyödyt, mitä haastattelujen perusteella opiskelijat ovat kokeneet Fyrapajasta saaneensa. Kuvion piti kertoa myös koulutuksen haitoista tai huonoista puolista, mutta niitä ei haastatteluissa tullut esiin. Mitä alempana oksasto on ja mitä suuremmalla teksti on kirjoitettu, sitä useimmin haastateltavat asian mainitsivat ja sitä merkityksellisemmältä ne vaikuttivat. Kaikki pitivät koulutusta joka tapauksessa hyvänä asiana ja kuten kuviosta 16 voidaan nähdä, siitä oli paljon muuta hyötyä heille vaikka välitöntä työllistymistä ei tapahtunutkaan. Vaikka koulutuksessa ei ollut huonoja puolia, sain kuitenkin muutaman konkreettisen kehittämissuosituksen näissä haastatteluissa. Nämä samat mielipiteet ja kommentit on kuultu jo näissä koulutuksen aikaisissa tapaamisissa ja ehdotukset on kaikki jo toteutettu nykyisissä Fyrapajoissa. Viittaan näihin luvussa 9.3.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Suurin osa Fyyrapaja -koulutuksiin valituista työnhakijoista oli heikossa työmarkkina-asemassa koulutuksen alkaessa. Fyyrapajoihin on valittu pääsääntöisesti joko nuoria, matalan koulutustason omaavia, pitkään työmarkkinoilta poissaolleita tai kokonaan vailla työkokemusta olevia (avoimilta työmarkkinoilta) työnhakijoita. Vaikka suurin osa opiskelijoista oli äidinkieleltään suomenkielisiä, niin maahanmuuttajien osuutta ei tule kokonaan sivuttaa. Ohjaavan koulutuksen tavoitteena oli parantaa koulutukseen valittujen työmarkkinavalmiuksia ja laatia suunnitelma tavoitteisiin pääsemiseksi. Joidenkin kohdalla tärkeintä oli ensin selvittää heidän palvelutarpeensa. Useimpien kohdalla koulutuksen päätavoitteena ei voitu pitää suoraa työllistymistä. PK -pajoissa oli useita äitiyslomalle jääviä. Heidän kohdalla suora työllistyminen ei voinut olla tavoitteena, ei edes vielä kuuden kuukauden seurantajakson aikana.

Koulutuksen keskeyttäneitä on paljon. Onko se hyvä vai huono asia ja mitä sille pitäisi tehdä? Kuten edellä todettiin, ohjaavan koulutuksen avulla opiskelija on tarkoitus selvittää omia tavoitteitaan, suunnitelmiaan ja mahdollisuuksiaan. Joidenkin kohdalla ratkaisuna on keskeyttäminen. He ovat ehkä itse todenneet, että eivät olekaan valmiita lähtemään vielä ammatilliseen koulutukseen tai työhön. Toiset ovat joutuneet toteamaan, että terveydelliset rajoitteet, fyysiset tai psyykkiset, ovat vielä liian suuri este työllistymiselle. Usein keskeyttäminen johtuu omasta motivaation puutteesta tai muista henkilökohtaisista syistä. Mielestäni ohjaavalla koulutuksella on myös silloin saatu aikaan jotain vaikka se keskeytyykin. Ongelmaksi keskeyttäminen muuttuu, jos ja kun keskeytyksen syihin ei puututa.

Opiskelun keskeyttäneiltä pyydetään oma kirjallinen selvitys keskeytymiseen johtaneista syistä, mutta tätä pyydetään lähinnä vain työttömyysturvaoikeuden selvittämiseksi. Selvityksen perusteella TE-toimistojen työttömyysturvan asiantuntijat antavat lausunnon työttömyysturvan maksajille siitä, aiheuttaako koulutuksen keskeytyminen työttömyysturvan menettämisen määräajaksi (karenssi) tai jatkuuko oikeus työttömyysturvaan edelleen keskeytyksestä huolimatta. Kun työttömyysturva-asia on käsitelty, niin hyvin harvoin keskeyttämiseen tai sen syihin puututaan muulla tavalla. Jos keskeytyminen on johtunut terveydellisistä syistä tai muista henkilökohtaisista ongelmista, näitä asioita ei aina lähdetä tarkemmin selvittämään. Pahimmassa tapauksessa asiakas aloittaa taas uuden koulutuksen, joka keskeytyy taas samoista syistä.

Tässä kohtaa toimintaa tulisi muuttaa ja kehittää. Pitäisi luoda toimivampi ohje ja käytäntö: kuka käsittelee ja miten käsitellään koulutuksen keskeytymiseen johtaneita syitä. Fyyrapajojen (ja ohjaavan koulutuksen) tuloksia ja vaikuttavuutta arvioitaessa pitäisi huomioida myös koulutuksen keskeyttämiset tavallaan saavutettuina tuloksina, mutta näiden tulosten jatkokäsittelyä pitäisi tehostaa.

Jos ohjaavan koulutuksen tavoitteena pidetään ainoastaan työllistymistä, niin vaikuttavuus ei ole läheskään yhtä hyvä kuin ammatillisessa koulutuksessa (vrt. taulukko 2). Mutta niitä ei ehkä pitäisi verratakaan toisiinsa? Jos Fyyrapajojen vaikuttavuutta mitattaessa otetaan huomioon vain koulutuksen loppuun käyneet ja jätetään pois äitiyslomalle jääneet, niin Fyyrapajojen avulla 20 % opiskelijoista (n=56) eli joka viides työllistyi. Ohjaavan koulutuksen tavoitteena ei kuitenkaan tulisi pitää ainoastaan suoraan työllistymistä vaan myös esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen pääsyä. Näin ohjaavan koulutuksen, kuten myös Fyyrapajojen, vaikuttavuus lisääntyy huomattavasti. Kuuden kuukauden seurantajakson tai jo koulutuksen aikana 27 % opiskelijoista eli vähintään joka neljäs oli joko työllistynyt tai aloittanut ammatillisen koulutuksen.

Ohjaavan koulutuksen tavoitteena on myös aktivoida opiskelijoita kaikin tavoin (vrt. luku 2). Lähes puolet Fyyrapajojen loppuun suorittaneista oli aloittanut jonkin aktiivitoimenpiteen kuuden kuukauden seurantajakson aikana. Tulokset ja koulutuksen vaikuttavuus riippuu siitä, mitä ohjaavalla koulutuksella halutaan saavuttaa ja miten tuloksia halutaan mitata ja tulkita. Pelkästään työllistymistä mittaamalla ja lyhyttä seurantajaksoa käyttäen saa ohjaavan koulutuksen näyttämään tuloksettomalta.

Tiainen ehdottaa Panosta palveluun - hankkeen, Ohjaavan koulutuksen kehittämisosion loppuraportissaan (2011, 25), että ohjaavan koulutuksen päättyessä järjestetään yksilöohjausta, ellei työnhakijan jatkopolku ole selvä. Yksilöohjausta antaisi ohjaavassa koulutuksessa toiminut ohjaaja tai kouluttaja. Yksilöllisessä ohjauksessa voidaan viimeistellä aloitettu suunnitelma, varmistaa suunnitelman toteutuminen ja tukea opiskelijaa työmarkkinasiirtymässä. Myös muissa, aiemmin tehdyissä tutkimuksissa on päädytty samaan ja tähän samaan ajatukseen perustuu Fyyrapajojen jälkiohjaus. Onko Fyyrapajojen jälkiohjauksella ja erityisesti nyt koulutukseen liitetyllä jälkiohjausviikolla merkitystä tuloksiin ja vaikuttavuuteen?

Verrattaessa perinteisten Fyyrapajojen opiskelijoiden tilannetta kolmen ja kuuden kuukauden kohdalla todettiin, että muutosta positiiviseen suuntaan oli tapahtunut eli työttömyys oli vähentynyt. Myös uusien Fyyrapajojen jälkeen kuuden kuukauden kohdalla oli vähemmän työttömiä kuin kolmen kuukauden kohdalla. Tarvitaanko erikseen jälkiohjausviikkoa jos vapaaehtoisen jälkiohjausjaksonkin aikana tulokset paranevat? Kuten kuvioista 14 nähtiin, niin uusien Fyyrapajojen kohdalla muutos parempaan on kuitenkin suurempi (5 %) kuin perinteisten Fyyrapajojen kohdalla (3 %). Näihin tuloksiin vaikuttavat myös edellä mainitut keskeytykset. Uusissa Fyyrapajoissa keskeytyksiä oli huomattavasti enemmän kuin perinteisissä ja keskeyttäneet on kirjattu työttömiksi.

Kun tarkastellaan jälkiohjausviikkoon osallistuneiden tilannetta, niin heidän tilanteessaan on tapahtunut positiivisia muutoksia. Joka kolmas jälkiohjausviikkoon osallistunut oli aktivoitunut jollain tavalla; yksi aloittanut tukityön, yksi koulutuksen ja kaksi työharjoittelun. Kuten taulukosta 5 nähdään, niin uusien Fyyrapajojen jälkiohjausviikkoon osallistuneiden muutos-% positiiviseen suuntaan on paljon suurempi kuin perinteisissä Fyyrapajoissa vastaava % -luku. URasta poimittujen tietojen perusteella ei voida todeta suoraan, mikä muutokseen on vaikuttanut - jälkiohjaus vai olisiko muutos tapahtunut muutenkin. Haastattelut viittaavat kuitenkin siihen, että jälkiohjauksella on merkitystä saavutettuihin tuloksiin ja ainakin opiskelijan henkilökohtaiseen muuhun tilanteeseen (vrt. kuvio 16).

Kaikki opiskelijat olivat sitä mieltä, että jälkiohjaus on hyvä asia ja joillekin se oli tosi tärkeä osa koulutusta. Haastatteluiden perusteella jälkiohjausjakson aikana käytetty yksilöllinen ohjaus on tuottanut tulosta. Esimerkiksi "Maria" oli käyttänyt yksilöllistä jälkiohjausta paljon ja hyötynyt siitä myös selvästi. Jälkiohjausviikko ei lisännyt avoimille markkinoille työllistymistä sen enempää kuin jälkiohjausjaksokaan. Tilastojen ja haastatteluiden perusteella voidaan todeta, että jälkiohjaus on kuitenkin erittäin tarpeellinen osa ohjaavaa koulutusta ja että jälkiohjausviikolla voidaan kuitenkin tukea vielä enemmän osaa opiskelijoista.

Tiaisen loppuraportin kehittämisehdotuksista yksi on, että toiminnallisuutta pitäisi lisätä ohjaavassa koulutuksessa: opetuksessa limitettäisiin esimerkiksi teoriajaksoja, työelämään tutustumista, työharjoittelua/ koulutuskokeilua (2011, 25). Haastatellut opiskelijat ovat samaa mieltä tästä toiminnallisuudesta. Työssäoppimisjakso koettiin kaikkein tärkeimmäksi osaksi koulutusta, yhtä opiskelijaa lukuun ottamatta. Hänenkin tavoitteena oli koulutuksen alussa, että hän pääsisi töihin työssäoppimisjakson avulla.

Työssäoppimisjakso oli opiskelijoiden mielestä olennainen osa koulutusta. Toinen nuorista miehistä ilmaisi sen näin; jos koulutuksessa olisi pelkästään teoriaa, hän ei osallistuisi ollenkaan koulutukseen. Työssäoppimisjaksoa on arvosteltu sen palkattomuuden takia. Haastateltavat toivoivat tietysti saavansa mieluummin palkallista työtä. He eivät kuitenkaan pitäneet palkatonta työssäoppimisjaksoa negatiivisena asiana, jos sen avulla oli mahdollisuus päästä töihin tai opiskelemaan. Palkatonta työssäoppimisjaksoa vastustavat ehkä eniten ne henkilöt, jotka eivät ole muutenkaan vielä valmiita siirtymään kotoa työelämään?

Tiaisenkin ehdottamaa jaksotusta kokeiltiin yhdessä PK -pajassa. Orientaatiovaiheessa ryhmäopetusta oli joka päivä, mutta työssäoppimisjaksolla opiskelijat olivat aina maanantaisin kouluttajan kanssa ryhmäpäivällä ja loput päivät viikosta työssäoppimisjaksolla. Orientaatiovaihe oli tästä syystä hieman lyhyempi. Tämä jaksotus ei tuottanut työnantajien taholta ongelmia. Kouluttaja ja opiskelijat kokivat sen erittäin hyväksi ja toimivaksi malliksi. Taulukon 6 tiedoista voidaan päätellä, että parhaiten työllistyvät alle vuoden työttömän olleet. Työttömän työnhakijan tilanteeseen tulisikin puuttua tai pyrkiä vaikuttamaan ajoissa. Avoimille markkinoille siirtyminen tapahtuu usein myös erilaisten toimenpideyhdistelmien kautta. Ohjaava koulutus on tällöin se liikkeelle paneva voima.

Näiden tilastojen ja haastatteluiden pohjalta voidaan todeta samat asiat kuin aiemmissakin tutkimuksissa. Vaikka ohjaavan koulutuksen jälkeen työllistyminen avoimille markkinoille ei ole ollutkaan merkittävää, niin ohjaavalla koulutuksella on kuitenkin suuri merkitys opiskelijan tulevaisuuden suunnitelmiin ja henkilökohtaiseen tilanteeseen. Koska ohjaavassa koulutuksessa useimmiten vasta etsitään ammatillista suuntaa, ei koulutuksen vaikuttavuutta arvioitaessa tulisi ainoana kriteerinä käyttää työllistymistä avoimille markkinoille. Ohjaavasta koulutuksesta siirrytään usein myös ammatilliseen koulutukseen tai se on ainakin tavoitteena. Myös syrjäytymisen ehkäisemisessä ja työnhaun aktivoinnissa ohjaavalla koulutuksella on suuri merkitys.

Haastatteluiden perusteella opiskelijoille muita tärkeitä asioita olivat itsetunnon ja itseluottamuksen kasvu ja oman osaamisensa tunnistaminen. He kokivat kouluttajalta saadun avun tärkeänä, mutta yhtä tärkeää oli ryhmässä toimiminen ja ryhmältä saatu vertaistuki. Heidän mielestään kaikki koulutuksen osa-alueet tulee pitää samassa paketissa; työnhakuvalmennus, työssäoppiminen ja tuki sekä ohjaus näiden jälkeen. Ne eivät saa olla irrallisia toimenpiteitä.

Motivaation ylläpitämiseksi koulutuksen sisällön tulee olla sellainen, joka sopii mahdollisimman monelle. Tässä kohtaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteuttaminen on tärkeää. Toiminnallisuus ja käytännönläheisyys ovat toinen tärkeä jaksamisen ja motivaation lähde. Siksi opiskelijat korostavat työssäoppimisen merkitystä. Työssäoppimispaikan löytäminen oli opiskelijoiden mielestä vaikeaa vaikka siihen oli kouluttajan tuki saatavissa. Monikaan heistä ei ollut osannut hakea omatoimisesti työharjoittelu- tai työelämävalmennuspaikkaa ennen koulutukseen tuloa. Eniten he olivat tarvinneet apua juuri paikan etsimisessä. Koulutuksen jälkeen annetulla henkilökohtaisella tuella oli myös tärkeä osa, koska se ei ollut irrallinen osa palvelua. Sekä kouluttaja että koulutuksen vastuuvirkailija olivat jo tuttuja entuudestaan ja heidän kanssaan oli helppo työstää jatkosuunnitelmia. Siksi jälkiohjausta sekä jälkiohjausviikkoa pidettiin erittäin hyvänä asiana työssäoppimisen lisäksi.

Tilastoista koottujen tietojen perusteella jälkiohjausviikolla näyttäisi olevan positiivista vaikutusta, jos ei suoraan työllistymiseen niin kuitenkin aktivoitumiseen. Työssäoppiminen ja jälkiohjaus ja -viikko ovat tärkeitä opiskelijoille. Niillä on iso merkitys työttömän työnhakijan matkalla työllistymiseen ja niiden avulla voidaan auttaa ja vaikuttaa tilanteeseen.

9 POHDINTA

Hallituksen esityksessä (2012) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista (voimassa 1.1.2013 alkaen) on paljon uusia, hyviä asioita. Hyvistä asioista voisi erikseen mainita työhönvalmennuksen käyttömahdollisuuden laajenemisen kaikille asiakkaille. Jotkut muutokset saavat miettimään niiden tuomia vaikutuksia omaan työhön ja asiakkaan palveluun. Hallituksen esityksen ja uuden lain myötä on tapahtunut muitakin muutoksia jotka on hyvä mainita tässä kohtaa. 1.1.2013 alkaen on aloittanut toimintansa Varsinais-Suomen TE-toimisto. Varsinais-Suomen TE-toimisto on alueellinen toimisto, jolla on kaksitoista toimipaikkaa. Entinen Turun TE-toimisto on nyt Varsinais-Suomen TE-toimiston Turun toimipaikka. TE-toimistoissa ei ole enää työssä työvoimaneuvojia vaan asiantuntijoita. Itse olen nyt koulutuspalveluiden asiantuntija, en enää FYYRA -ohjaaja enkä työvoimaneuvoja.

9.1 Tutkimuksen luotettavuus

Fyyrapajoista kerättyjen tilastotietojen perusteella tehdyissä johtopäätöksissä pitää ottaa huomioon koulutusten toteutusten eri ajankohdat. Työmarkkinatilanne on muuttunut vuosien 2010–2012 välisenä aikana. Bruttokansantuotteen (BKT:n) muutoksen ja työttömäksi jääneiden osuuden perusteella voidaan ennustaa, että avoimille työmarkkinoille sijoittuneiden osuus toimenpiteen päättäneistä on hieman suurempi vuonna 2011 kuin vuonna 2010. Ja vuonna 2012 edelleen osuus kasvaa vaikka hitaammin kuin vuonna 2011. (Sihto ym. 2012, 36.) Tämän perusteella uusissa Fyyrapajoissa tulokset voisivat olla joka tapauksessa paremmat kuin perinteisissä? Myös osallistujien taustat ovat hieman erilaisia, näitä on verrattu liitteissä 8 ja 15. Poimiessani tietoja URA -järjestelmästä, huomasin jonkin verran tiedoissa virheitä tai puutteita ja olen pyrkinyt huomiomaan myös nämä tutkimuksessani.

Myös haastateltavia valitessa olen pyrkinyt luotettavuuteen. Haastateltavaksi pyrittiin saamaan mahdollisimman edustava joukko opiskelijoista. Silti haastateltavat poimittiin satunnaisuuteen perustuen, jotta omat mielipiteeni opiskelijoista eivät vaikuttaisi valintaan. Koska haasteltavien piti osallistua vapaaehtoisesti tutkimukseen, kieltäytyivätkö tutkimuksesta ne, jotka eivät olleet tyytyväisiä koulutukseen? Suurin osa niistä henkilöistä, joita ei tavoitettu tai jotka kieltäytyivät haastattelusta, oli työssä tai muussa toimenpiteessä haastatteluajankohtana. Tulokset saattaisivat olla erilaisia, jos olisi voitu haastatella kaikki satunnaisesti valitut eikä vaan heitä, jotka suostuivat vapaaehtoisesti.

TEMin ohjeessa työvoimakoulutuksen hankinnasta (2012, 25–26) kerrotaan koulutusyhdyshenkilön (vastuuvirkailijan/kurssikummin) tehtävistä. FYYRA - ohjaajan tehtävät olivat samoja. Ohjeen mukaan koulutusyhdyshenkilöllä on keskeinen rooli opiskelijavalinnoissa, opiskelijoilta saatavan suoran palautteen käsittelijänä ja välittäjänä, tiedonvälittäjänä kaikkien osapuolien välillä ja koulutuksen laadukkaan ja tuloksellisen toteutuksen valvojana. FYYRA -ohjaajana olen ollut haastattelemassa ja valitsemassa opiskelijat Fyyrapajoihin. Olen osallistunut ohjaavaan koulutukseen viranomaisena, TE - toimiston työvoimaneuvojana. Olen omalla toiminnallani saattanut vaikuttaa koulutukseen osallistuneiden tilanteisiin.

Ohjeen mukaisesti kävin tapaamassa opiskelijoita aina koulutuksen alkaessa. Vaikka Fyyrapajat ovat kestoltaan lyhyitä, kävin usein tapaamassa heitä vielä ennen työssäoppimisjakson alkamista. Tässä välitapaamisessa pyysin opiskelijoilta aina kommentteja koulutuksesta, sen sisällöstä ja toteutuksesta. Jos en jostain syystä päässyt ryhmää tapaamaan koulutuksen puolivälissä, niin viimeistään koulutuksen päätöstapaamisessa näistä asioista keskusteltiin. Näiden kaikkien palautteiden perusteella koulutuksia on kehitetty koko ajan myös opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaan. Opiskelijoille kerrottiin aina, että heidän palautteellaan on merkitystä ja kerrottiin myös konkreettisia esimerkkejä näistä muutetuista asioista.

Olen siis tavannut kaikki opiskelijat useaan otteeseen. Kokeilimme Turun TE-toimistossa myös sellaista mallia, että osa koulutuksen käyneistä oli vielä puoli vuotta koulutuksen jälkeen minun henkilökohtaisia asiakkaitani. He tulivat koulutuksen jälkeen minun luokseni pohtimaan koulutuksen aikana laaditun suunnitelman eteenpäin viemistä. Haastateltavista "Olli" ja "Anu" olivat minun asiakkaitani. Haastatteluajankohtana kuitenkin tuo edellä mainittu puolen vuoden ajanjakso oli jo mennyt, joten he eivät sillä hetkellä olleet enää minun asiakkaitani. Miten haastateltavat suhtautuivat nyt minuun opiskelijana ja tutkijana? Pyrkivätkö he vastauksillaan välittämään itsestään myönteisen kuvan? Kimmo Vehkalahti puhuu tässä merkityksessä sosiaalisesta suotavuudesta (2008, 90).

Vaikka olen ollut kaikkien haastateltavien kanssa todella paljon tekemisissä, en usko, että se vaikutti kovinkaan paljon haastattelun tuloksiin. He kysyivät minulta haastattelussa jonkin verran asioista, joita kysytään työvoimaneuvojalta, ei opiskelijalta tai tutkijalta. Toisaalta he kertoivat paljon ja vapautuneesti muista omaan elämään liittyvistä asioista, myös sellaisista, joita ei yleensä omalle työvoimaneuvojalle kerrota. Oma käsitykseni on, että he eivät mieltäneet minua haastatteluhetkellä pelkästään työvoimaneuvojaksi vaan ensisijaisesti opiskelijaksi, joka tekee oppinäytetyötään. Korostin tätä myös heille haastattelun alussa.

Koska olen toiminut lähes kymmenen vuotta ohjaavien koulutusten vastuuvirkailijana, oli minulla jo ennen tutkimuksen tekoa omat käsitykseni ohjaavan koulutuksen vaikutuksista ja merkityksestä opiskelijalle. Taustalla olivat omat kokemukseni ja ajatukseni esimerkiksi siitä, miten ohjaavaa koulutusta on kehitetty ja voitaisiin kehittää lisää. Opinnäytetyön teossa ja kirjoittamisessa olen kuitenkin pyrkinyt objektiivisuuteen. Olen itse sitä mieltä, että monen vuoden käytännön kokemukset ohjaavan koulutuksen vastuuvirkailijana tukevat tutkimuksen tekoa. Kuinka paljon omat ennakkokäsitykset sitten vaikuttavat tuloksiin? Aloittelevana tutkijana on myönnettävä, että haastattelujen toteuttaminen oli vaikeaa niin, että omat ennakkokäsitykset eivät näkyisi liikaa tai ohjaisi liikaa keskustelua. Olen pyrkinyt ottamaan niiden vaikutuksen huomioon.

Tulosten osoittaminen ei ole helppoa ja kuka määrittää toivottavan tuloksen? Koulutuksia tai yleensäkin ohjausta ja neuvontaa arvioitaessa vaarana on, että tuloksia manipuloidaan eri tavoin. Eri osapuolet pyrkivät oikeuttamaan oman näkemyksensä, mikä voi vaikuttaa tutkimuksen puolueettomuuteen. Kaikki haluavat oikeuttaa omat tulevat tai jo tehdyt päätökset ja mielipiteensä. (Onnismaa 2011, 127–131.) Koulutuksesta saadut hyvät tulokset takaavat ehkä koulutuksen jatkuvuuden ja kouluttajalle mahdollisuuden saada lisää töitä. Koska ohjaavat koulutukset nyt vuonna 2013 loppuvat, loppuvatko minun työni? Haluanko vaikuttaa tuloksiin sen myötä? Vaikka FYYRA -ohjaajan työ päättyi 2011 ja vaikka ohjaava koulutus päättyi 2012, olen siinä onnellisessa asemassa, että työni jatkuu tämänkin jälkeen. Lisäksi saan edelleen tehdä työtä, joka minua itseäni kiinnostaa.

Kun siis pohdin tutkimuksessa saatuja tietoja ja tuloksia ja kun teen johtopäätöksiä, niihin ei ole vaikuttamassa minun oma tulevaisuuteni. Pohdin näitä asioita sekä oman pitkän työkokemukseni kautta työ- ja elinkeinohallinnossa, eri tehtävissä, että ohjaavasta koulutuksesta tehtyjen tutkimusten perusteella. Pohdin asioita nimenomaan entisenä FYYRA -ohjaajana ja työvoimaneuvojana, joka hyödynsi ohjaavan koulutuksen tuloksia omassa työssään, asiakasta unohtamatta. Totuuden nimessä on kuitenkin myös pakko tunnustaa, että osittain tuntuu siltä kuin monen vuoden hyvä kehittämistyö valuisi nyt hukkaan. Olemme vihdoin Turussa onnistuneet kehittämään ohjaavia koulutuksia, joihin opiskelijat haluavat tulla ja joissa saadaan aikaan tuloksia.

Onnismaa (2011, 68–128) on koonnut tiivistelmän empiirisistä tutkimuksista liittyen ohjauksen ja neuvonnan vaikuttavuuksiin. Hänen mukaansa päättäjien tulisi edistää ammatillisen tiedon saatavuutta. Tutkimusten mukaan nuorten työelämään tutustuminen auttaa ammatillisessa kehityksessä ja uravalinnoissa. Tieto työmaailmasta auttaa kaikkia uravalintapäätöksissä ja työkokemus lisää itsetuntemusta sekä auttaa tekemään kestäviä uravalintoja. Eri väestöryhmät hakeutuvat koulutuksiin eri tavalla. Koulutuksia esitteleviä verkkopalveluita on runsaasti, mutta kaikki eivät osaa niitä käyttää. Työelämän ja yhteiskunnan muutokset lisäävät tarvetta urasuunnitteluun ja osaamisen kehittämiseen. Sekä nuoret että aikuiset tarvitsevat tukea ennen koulutus päätöksen tekemistä. Ohjaava koulutus on toiminut tässä tarkoituksessa todella hyvin.

Ohjaavasta koulutuksesta on tänä päivänä löydettävissä paljon kirjallisuutta. Aiheesta on tehty lukuisia tutkimuksia, opinnäytetöitä, pro gradu -tutkielmia tai väitöstitöitä. Olen tutustunut omaa työtäni tehdessä uusimpiin tutkimuksiin ja alan kirjallisuuteen sekä joihinkin alkuperäisiin, vanhempiin lähteisiin joihin monissa muissakin tutkimuksissa viitataan. Saamani tulokset pohjautuvat nyt kerättyyn aineistoon. Ne vastaavat hyvin pitkälle aiemmissä tutkimuksissa ja kirjallisuudessa saatuja tuloksia. URA -järjestelmästä poimituista tiedoista sekä haastateltavilta saaduista mielipiteistä on saatu kerättyä luotettavaa tietoa jälkiohjauksen ja työssäoppimisen vaikutuksista ja merkityksistä opiskelijoille.

9.2 Uuden lain merkitykset oman työn kannalta

Tämän opinnäytetyön ja tutkimuksen tekeminen on aloitettu vuonna 2011, kun ohjaava koulutus kuului vielä palveluvalikoimaan ja tarkoitus oli kehittää sitä vielä paremmaksi tulevaisuutta varten. Koska ohjaavaa koulutusta ei enää ole, en voi olla pohtimatta uuden lain ja palveluiden muutosten merkitystä oman työn kannalta. Keskeisenä tavoitteena mainittu asia hallituksen esityksessä oli selkeä palveluvalikoima, joka vastaa asiakkaiden palvelutarpeisiin sekä edellyttää nykyistä vähemmän hallinnollista työtä (ks. luku 4.2). Palveluvalikoiman selkeytyminen on hyvä asia.

Ohjaavassa koulutuksessa kouluttaja oli vastuussa koko koulutuksen ajan opiskelijasta, myös työssäoppimisjakson aikana. Kouluttajan vastuulla oli järjestää vakuutukset, laatia sopimukset opiskelijan ja työnantajan kanssa, antaa apua sopivan työssäoppimispaikan etsimisessä. Kouluttaja auttoi tarvittaessa uuden paikan etsimisessä ja sopimusten tekemisessä, jos ensimmäinen paikka ei ollut sopiva. Jos työnantaja halusi palkata opiskelijan ja hakea palkkatukea, kouluttaja auttoi näiden asioiden hoitamisessa.

Kouluttajilta ja opiskelijoilta kuulemieni kommenttien perusteella tämä kouluttajan antama apu ja tuki on helpottanut opiskelijan työllistymistä. Työnantajat kokivat hakemusten teon liian aikaa vieväksi ja hankalaksi. Nämä asiat ovat helpottaneet myös työvoimaneuvojan tai koulutuksen vastuuvirkailijan työtaakkaa niin, että aikaa on jäänyt enemmän muuhun palveluun. Uravalmennuksessa ei ole työssäoppimisjaksoa, mutta siihen voidaan liittää erikseen järjestettävä työkokeilu (sama koskee koulutuskokeilua). Työ- ja koulutuskokeilusta tehdään sopimukset ja muut paperit TE-toimistossa joten hallinnollinen työ lisääntyy. Jos löydetty työkokeilupaiikka ei ole asiakkaalle sopiva ja hän keskeyttää työkokeilun, saattaa hän menettää työttömyysturvan määrääjäksi. TE-toimiston asiantuntijalla on harvoin mahdollisuutta etsiä uutta sopivaa paikkaa asiakkaalle.

Esityksessä mainitaan, että kun asiakas on ollut työkokeilussa, TE-toimiston tulee yhdessä asiakkaan kanssa arvioida työkokeilun tuloksia ja sopia koulutukseen hakeutumisesta ja sen tukemisesta. Työkokeilun perusteella työnantaja ja TE-toimisto voivat arvioida, tarvitaanko työmarkkinoille sijoittumiseksi palkkatukea, koulutusta tai työhönvalmentajan tukea. Parhaimmat tulokset saataisiin varmasti, jos TE-toimiston asiantuntija pystyisi työkokeilun aikana käymään työpaikalla tapaamassa molempia osapuolia, niin kuin kouluttaja on pystynyt. Käytännössä tämä ei ole useinkaan mahdollista vähäisten resurssien vuoksi.

Ohjaava koulutus ja kouluttaja olivat tärkeä osa hyvää palvelua asiakkaan ohjausprosessissa. Kouluttaja oli mukana arvioimassa palvelutarvetta työnantajan ja opiskelijan kanssa ja se kirjattiin ohjaavan koulutuksen aikana laadittuun suunnitelmaan. Jälkiohjauksen aikana opiskelija sai edelleen apua esimerkiksi koulutukseen hakeutumisessa. Työvoimaneuvojan tehtäväksi jäi tukea asiakasta muutoin tavoitteisiin pääsemiseksi. TE -toimiston asiantuntijan mahdollisuudet tukea asiakasta käytännössä eivät ole yhtä riittävät kuin kouluttajan.

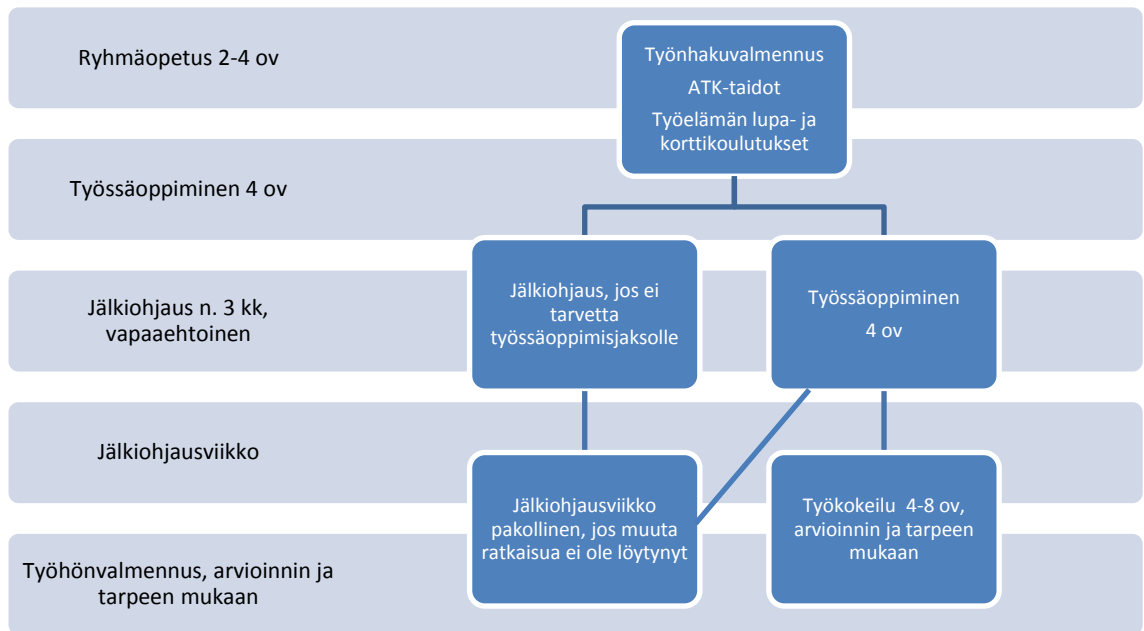
Hallituksen esityksessä mainitaan, että koulutus -sana ei kuvaa tämän palvelun (ohjaava koulutus) sisältöä kovin hyvin, koska kyse on lähinnä ohjauksesta ja valmennuksesta, jolla edistetään ja tuetaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen ja muihin työvoimapalveluihin osallistumista (ks. luku 4.2). Tärkeää ei ole se, mitä nimeä palvelusta käytetään, vaan mitä palvelu pitää sisällään. Koska valmennuksessa ei ole kyse koulutuksesta, valmennukseen ei esityksessä ehdoteta sisällytettäväksi mahdollisuutta työssäoppimiseen tai harjoitteluun työpaikalla. Useimmista tutkimuksista voidaan lukea, että käytännön harjoittelu on kuitenkin opiskelijoiden mielestä tärkeää. Käytännön kokemus on myös näyttänyt, että työnantajat eivät mielellään ota opiskelijoita pelkästään lyhytkestoisiin tutustumisiin työpaikoille. (Vrt. myös "Tiinan" haastattelu.)

Hallituksen esityksessä painotetaan sitä, että työkokeilua ei saa käyttää työkokemuksen hankkimiseksi. Oman käsitykseni mukaan pelkästään sitä varten ei työssäoppimisjaksoa/ työharjoittelua tai työelämävalmennusta ole käytetty vaan tavoitteena on ollut työmarkkina-aseman parantaminen. Ohjaavasta koulutuksesta saatujen kokemusten perusteella työssäoppimisjakso on ollut ehkä paras tapa löytää piilotyöpaikat (paikat, joita ei ole julkisesti ilmoitettu avoimiksi). Työnantaja valitsee itselleen mahdollisimman helpon ja turvallisen tavan etsiä työntekijää. Mieluiten hän palkkaa jo tavalla tai toisella tutun henkilön tai sellaisen työnhakijan, joka on aktiivisesti lähestynyt ja antanut näyttöä kyvyistään ja soveltuvuudestaan. (Mol.fi-sivut.) Harva työnantaja on juuri sillä hetkellä rekrytoinut uusia työntekijöitä, kun opiskelija on mennyt sinne työssäoppimisjaksolle. Mutta jos työssäoppimisjaksolla ollut henkilö on osoittautunut ”hyväksi tyyppiä”, on hänelle saattanut avautua uusi ura sitä kautta, ainakin sijaisuuksia ja keikkatöitä (vrt. esim. ”Tiinan” ja ”Jonin” haastattelut)

9.3 Ehdotus ohjaavan koulutuksen/valmennuksen malliksi ja kehittämistyön aikana syntyneet kysymykset

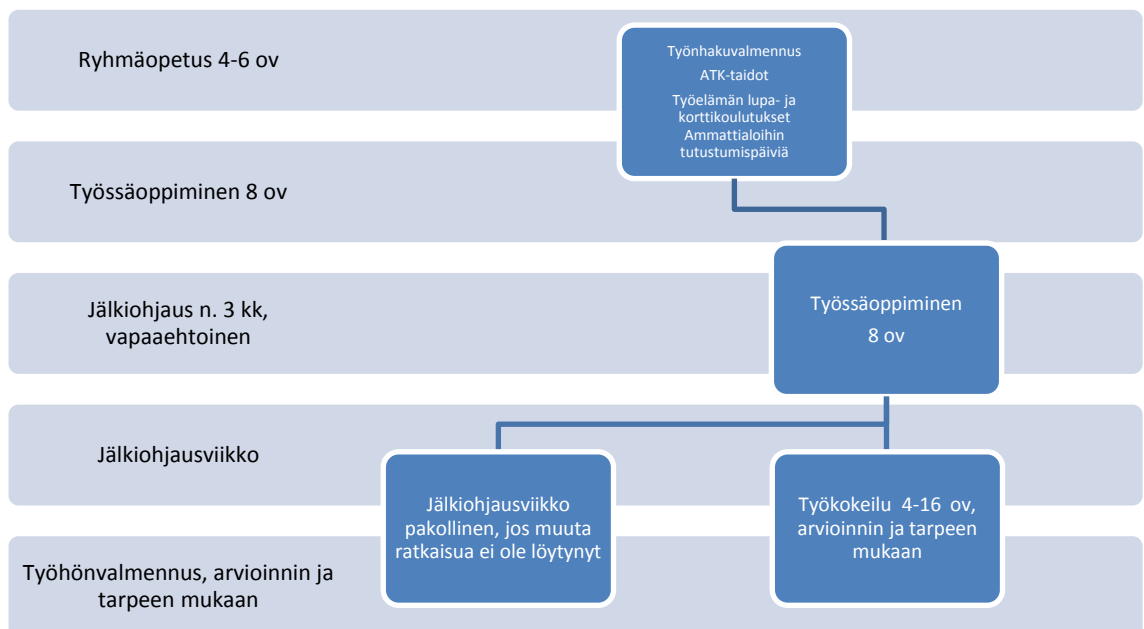
Koska ohjaavaa koulutusta ei enää ole, on tämä kappale otsikoitu näin. Tämä ehdotus perustuu saatuihin kokemuksiin ohjaavista koulutuksista, kokeiltuihin malleihin, käytyihin keskusteluihin kouluttajien, opiskelijoiden ja muiden työvoimaneuvojien kanssa sekä tietysti muihin tutkimuksiin ja omiin tutkimustuloksiin. Ehdotuksessa ei ole sinänsä mitään uutta aikaisempiin ehdotuksiin verrattuna tai nyt kokeiltuun Fyyrapaja -malliin verrattuna, ehdotuksessa haetaan lisää joustavuutta palveluun. Tämä kahden koulutuksen malli on tarkoitettu erityisesti Osaamisen kehittämisen palvelulinjan asiakkaille, joiden palvelutarvearviossa on todettu, että he tarvitsevat tukea työllistyäkseen.

Kaikki alkaa koulutukseen/valmennukseen ohjaamisesta (vrt. ”Marian” haastattelu). Ohjauksen kysyntä ja tarve ovat kasvaneet koulutusten ja työmarkkinoiden muuttuessa. Pelkän määrällisen lisäämisen sijasta ohjausta ja neuvontaa on kehitettävä. (Onnismaa 2011, 129.) Olemme pyrkineet hankkimaan vähemmän koulutuksia, mutta panostaneet siihen, että koulutukset olisivat opiskelijalle hyödyllisiä. Opiskelijavalinta on tärkeä osa joka vaikuttaa koulutuksen onnistumiseen ja se tulee toteuttaa asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Tähän palvelutarpeeseen perustuu tämä ehdotus kahdesta koulutus/valmennusmallista, lyhytkestoisesta ja pitempiketoisesta.

Kuvio 17. Lyhytkestoinen ohjaava koulutus/valmennus

Fyyrapajat ovat olleet lyhytkestoisia. Tällainen lyhytkestoinen koulutus on sopinut kaikkein parhaiten nuorille ja/tai henkilöille, jotka tietävät suurin piirtein, mitä haluavat, mutta tarvitsevat apua tavoitteeseen päästämiseen. Kuviossa 17 kuvataan malli, joka sopii parhaiten edellä mainituille kohderyhmille.

Kuvio 18. Pidempikestoinen ohjaava koulutus/valmennus

Onnismaa (2011, s. 40) toteaa, että muutos voi pelottaa, usein vielä enemmän kuin epätyytyttäväkin nykytila. Tämä on ensimmäinen syy sille, miksi ohjaavan koulutuksen/valmennuksen kesto joissakin tapauksissa pitää olla pidempi; jotta opiskelija saadaan uskaltautumaan muutokseen. Jos asiakas on ollut pitkään poissa työelämästä, niin irtautuminen tutusta arjesta kotona ja paluu työelämään ei ole aina helppoa. Useat asiakkaat joutuvat miettimään kokonaan uusia vaihtoehtoja, joko terveydellisistä syistä tai esimerkiksi työmarkkinoilla tapahtuneista muutoksista johtuen. Edellä mainituissa tilanteissa tarvitaan pidempää ohjausta ja mahdollisuutta eri vaihtoehtojen punnitsemista. Kuviossa 18 kuvataan tätä mallia.

Suurin ero näiden kahden mallin välillä on ryhmäopetusjakson sisällössä, muuten erot lyhytkestoiseen verrattuna ovat lähinnä jaksojen kestoissa. Tähän pidempään ryhmäopetusjaksoon tulisi sisältyä valmiiksi hankittuja (käytännön) tutustumispäiviä eri ammattialoihin ja alojen koulutuksiin oppilaitoksissa, mahdollisuuksien mukaan myös työpaikoilla. Tämä on toinen syy sille, miksi koulutuksen kesto on pitempi. Olemme kokeilleet tätä mallia toisessa ohjaavassa koulutuksessa (Ammattivihta) ja se on koettu erittäin hyväksi ja tarpeelliseksi silloin, kun vasta haetaan ja mietitään sitä oikeaa, soveltuvaa alaa.

Pitempikestoisessa koulutuksessa työssäoppimisjakso on todennäköisesti tarpeellinen kaikille kun otetaan kohderyhmä huomioon. Kohderyhmästä johtuen myös työssäoppimisjakson tulee olla pitempi. Opiskelijalla pitää olla mahdollisuus esimerkiksi kokeilla kahta alaa työssäoppimisjaksolla, jos tarkoituksena on selvittää soveltuvaa alaa. Fyrapajoissa lähdettiin hakemaan työssäoppimispaikkaa mahdollisuuksien mukaan heti koulutuksen alussa, koska paikan löytäminen ei ole helppoa. Tämä oli opiskelijoiden toivomus, asia joka tuli myös haastatteluissa esiin. Tämä onnistuu lyhytkestoisessa koulutuksessa, jos opiskelijat tietävät jo mille alalle haluavat.

Yksi Tiaisen loppuraportin (2011, 34) ehdotuksista liittyy joustavuuteen. Koulutuksen sisällöt pitäisi eriyttää vastaamaan opiskelijoiden erilaisia kehittymistarpeita. Silloin opiskelija osallistuu henkilökohtaisen suunnitelman mukaan eriytettyihin koulutusosioihin (esimerkiksi atk-opetus, yksilö- ja ryhmäohjaus, työharjoittelut/ koulutuskokeilut). Näissä molemmissa ehdotetuissa koulutus/valmennusmalleissa ryhmäopetusjakson kesto on vaihteleva, 2-4 opintoviikkoa (ks. kuvio 17) tai 4-6 opintoviikkoa (ks. kuvio 18). Ryhmäopetusjakso voi olla lyhyempi, mikäli opiskelija ei tarvitse esimerkiksi atk-opetusta vaan hän lähtee työssäoppimisjaksolle jo aiemmin.

Työssäoppimisjakson tulee olla kestoaltaan vähintään neljä viikkoa (vrt. esim. "Tiinan" haastattelu). Opiskelijat ovat kertoneet, että kaksi viikkoa on liian lyhyt aika heille itselleen. Siinä ajassa ehtii tutustumaan työympäristöön ja työtehtäviin, mutta vasta sen jälkeen pystyy kokeilemaan työtä ihan käytännössä. Näiden kokemusten pohjalta Fyyrapajoja kehitettiin niin, että työssäoppimisjakson kesto pidennettiin neljään viikkoon.

Osallistun myös ammatillisen työvoimakoulutuksen valintoihin ja niissä painotetaan sitä, että opiskelemaan hakeutuvan tulee tietää, mitä hän haluaa ja mihin hän on hakemassa. Ohjaava koulutus ja siihen liittyvä työssäoppimisjakso on ollut monelle avain ammatilliseen koulutukseen (vrt. "Marian" tarina). Ammatillisen koulutuksen vastuuvirkailijat ovat kirjoittaneet usein valintapäätöksiin, että suositellaan ensin hakeutumista ohjaavaan koulutukseen nimenomaan siihen liittyvän työssäoppimisjakson ja siihen liitetyn ohjauksen vuoksi. Miten tämä tulee toimimaan valmennuksen ja työkokeilun kanssa? Henkilön, jolla ei ole vielä työkokemusta alasta, on ehkä entistä vaikeampi päästä ammatilliseen työvoimakoulutukseen.

Tästä syystä työssäoppiminen tulisi säilyttää edelleen koulutukseen/valmennukseen sisältyvänä osana. Jos lyhytkestoisessa koulutuksessa/valmennuksessa opiskelija ja kouluttaja sekä vastuuvirkailija ovat sitä mieltä, että työssäoppimisjakso ei ole tarpeellinen, voidaan koulutus myös merkitä suoritetuksi ryhmäopetusjakson jälkeen. Joissakin tilanteissa työnantaja ja/tai opiskelija sekä kouluttaja ovat todenneet työssäoppimisjakson jälkeen, että työllistymisedellytysten parantamiseksi tarvittaisiin vielä lisää harjaantumista. Tällöin tehtäisiin jatkosta työkokeilusopimus TE-toimiston kanssa, kuten tähänkin asti on toimittu.

Molemmissa malleissa opiskelijalla on mahdollisuus saada jälkiohjausta oman tarpeensa mukaan. Yksilöllistä jälkiohjausta olisi käytettävissä noin kolme kuukautta varsinaisen koulutusjakson päätyttyä. Jos tämän kolmen kuukauden aikana ratkaisua ei ole löytynyt, tulisi opiskelijan osallistua ryhmäopetuksena järjestettävään jälkiohjausviikkoon. Haastatteleman opiskelijat pitivät ryhmää ja ryhmän tukea tärkeänä. Monet olivat sitä mieltä, että ryhmäopetus on mukavampi ja parempi vaihtoehto kuin yksilöohjaus (vrt. työhönvalmennus).

Jälkiohjausviikon ajankohdalla on suuri merkitys. Nuorten Fyyrapajoissa ja PK -pajoissa jälkiohjausviikko ajoitettiin samaan ajankohtaan yhteishakujen kanssa. Suurin osa nuorista oli sen ikäisiä, että he olivat hakeutumassa ensimmäiseen ammatilliseen koulutukseen. Samoin PK -pajoissa monet olivat vielä vailla ammatillista koulutusta. Molemmat kohderyhmät saivat suurimman hyödyn ja avun koulutusvaihtoehtojen selvittelemisessä.

Jos jälkiohjausviikkoa ei voida yhdistää koulutusten hakuajankohtiin, voidaan miettiä muita sopivia aikoja; kesätyönhaku, joulukiireapulaiset tai muu vastaava ajankohta. Nyt kun työhönvalmennus on lakiuudistuksen jälkeen kaikkien asiakkaiden käytettävissä, niin jälkiohjausviikon jälkeen asiakkaan oma vastuuvirkailija voisi yhdessä asiakkaan (ja kouluttajan) kanssa pohtia työhönvalmennuksen tarpeellisuutta. Paras vaihtoehto olisi, jos sama, tuttu koulutuspalvelun tuottaja voisi tarjota myös työhönvalmennusta.

Kokeilimme Turun TE-toimistossa sitä, että osa koulutuksen käyneistä oli vielä puoli vuotta koulutuksen jälkeen minun eli koulutuksen vastuuvirkailijan asiakkaina. Olin siis heidän henkilökohtainen vastuuvirkailijansa ja pohdin koulutuksen jälkeen heidän kanssaan koulutuksen aikana laaditun suunnitelman eteenpäin viemistä. Oma käsitykseni on, että koulutuksessa laaditun suunnitelman eteenpäin vieminen ja toteuttaminen oli näin tuloksekkaampaa, koska olimme keskenämme jo tuttuja. Myös keskeytyksiin olisi jatkossa helpompi puuttua? Kokemukseni mukaan suurin hyöty koulutuksesta saadaan, kun vähintään seuraavan puolen vuoden aikana asiakkaan palvelu jatkuu tutun koulutuksen vastuuvirkailijan kanssa. Myös asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä siitä, että palvelu on jatkunut saman henkilön kanssa.

Alla on tiivistelmä hyväksi koetusta mallista:

- 1.) *Ohjaava koulutusta/valmennusta pitää ja täytyy osata markkinoida.*
- 2.) *Hankitaan vähemmän koulutuksia, mutta laadukkaampia.*
- 3.) *Tarjotaan asiakkaalle lyhyt- tai pidempikestoinen koulutus/valmennus palvelutarpeen mukaan.*
- 4.) *Ryhmäopetusjakson kesto opiskelijan tarpeen mukaan.*
- 5.) *Mahdollisuus suorittaa työelämän lupa- ja korttikoulutuksia.*
- 6.) *Pidempään ryhmäopetusjaksoon tulisi sisältyä valmiiksi hankittuja tutustumispäiviä eri ammattialoihin ja alojen koulutuksiin oppilaitoksissa, mahdollisuuksien mukaan myös työpaikoilla.*
- 7.) *Työssäoppimisjakso opiskelijan tarpeen mukaan (kesto vähintään 4 viikkoa).*
- 8.) *Koulutukseen sisältyy jälkiohjausta ja tarvittaessa jälkiohjausviikko (huom! oikea ajankohta).*
- 9.) *Työhönvalmennusta tarvittaessa vielä jälkiohjauksen jälkeen, mieluiten saman palveluntarjoajan kanssa.*
- 10.) *Koulutuksen jälkeen palvelu TE-toimistossa edelleen saman henkilön eli koulutuksen/valmennuksen vastuuhenkilön kanssa (vähintään 6 kk).*

Tämä opinnäytetyö on herättänyt lisää kysymyksiä, joita olisin myös itse mielelläni lähtenyt tutkimaan:

1. Tehtyjen havaintojen mukaan ohjaavan koulutuksen aikana työhaastatteluun pääsy on huomattavasti helpompaa. Työssäoppimisjakso voi myös helpommin muuttua työsuhteeksi. Saatujen kokemusten perusteella työssäoppimisjakso on ollut ehkä paras tapa löytää piilotyöpaikat. Onko näin? 2. Ohjaavan koulutuksen ohjaaja/kouluttaja neuvotteli asioista alustavasti työnantajan kanssa ja auttoi hakemusten laatimisessa (palkkatuki). Tätä tukea on ollut tarjolla myös jälkiohjauksen aikana työnantajalle ja opiskelijalle. Kouluttajilta ja opiskelijoilta saatujen kommenttien perusteella tämä kouluttajan tuki on helpottanut työllistymistä eli asiakas on hyötynyt tästä. Kuinka suuri merkitys tällä tuella on työnantajalle ja työsuhteen syntymiselle? 3. Onko ohjaavassa koulutuksessa laadittujen suunnitelmien toteuttaminen ja seuranta ollut helpompaa ja tuloksekkaampaa, kun henkilökohtainen vastuuvirkailija on ollut sama henkilö kuin koulutuksen vastuuvirkailija? 4. Vertaillaan uravalmennusta ja ohjaavaa koulutusta. Miten työssäoppimisjakson puuttuminen on vaikuttanut - vai onko vaikuttanut? Mitä mieltä ovat työnantajat? Onko lyhytkestoisia tutustumisia pystytty järjestämään? Mitkä ovat valmennettavien, palveluntuottajien ja TE-toimiston asiantuntijoiden kokemukset uudesta palvelumallista ja sen hyödyistä?

LÄHDELUETTELO

- Bergman-Pyykkönen, Marina 2009. "... för jag berättar ju det här också för mig själv." Aktionsforskning om livsberättelser som redskap i arbete med arbetslösa. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta. Pro gradu – tutkielma. <<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/tutkimusesittely/kuntoutus-tyollistyminen/tutkimus-kuntoutus-ja-tyollistyminen/toimintatutkimus-ja-elamantarinat-ohjaavassa-tyovoimakoulutuksessa#.UMyG5XfF13u>>
- FYYRA 2008. Aiesopimus ESR -osarahoitteisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden toteuttamisesta Turun työ- ja elinkeinotoimistossa ESR2007-2013 - ohjelman 2. toimintalinjan välityömarkkinoiden kehittämishankkeissa. Tulostettu 21.10.2012.
- FYYRA 2009. Alahankesuunnitelma, Fyyraohjaus. Tulostettu 21.10.2012.
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. HE 133/2012 vp. Luettu 24.10.2012 <<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120133.pdf>>
- Jaakkola, Jaana 2012. FYYRA - välityömarkkinat haltuun (ESR) koordinaatiohankkeen raportointi. Tulostettu 21.12.2012 osoitteesta Anne.Uzunkodalak@edu.tokem.fi
- Koulutusnetti 2012. Tulostettu 12.11.2012. <<http://www.koulutusnetti.fi/?path=tyovoimakoulutus>>
- Kujala, Elina & Makkonen, Jaana 2006. Ohjaava koulutus yksilön vahvistajana. Esimerkkinä Oman Elämän Valtias – koulutus ja Kontti –työjakso. Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteen laitos/Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu – tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10688/URN_NBN_fi_jyu-2006562.pdf?sequence=1>
- KvantiMOTV. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Viitattu 19.11.2012.
- Lamminpää, Eeva 2002. Sisäinen motivaatio työvoimakoulutuksessa. Koulutuskäytännöt itsemääräämisen ja pätevyyden kokemusten mahdollistajina. Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteen laitos. Pro gradu – tutkielma. <<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8862/elammi.pdf?sequence=1>>
- Lempiäinen, Kristiina 2008. Ohjaava koulutus – itseohjautuva aikuinen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19533/jamk_1218623832_5.pdf?sequence=1>
- Lähdesmäki, T. & Hurme, P. & Koskimaa, R. & Mikkola, L. & Himberg, T. Menetelmäpolkuja humanisteille. Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta. <http://www.jyu.fi/mehu>. Viitattu 23.1.2013.

Markkanen, Seija 2007. Työssä oppimisen ohjaus ja erityinen tuki. Teoksessa Markkanen, Seija & Kohonen, Sanna-Maija & Nieminen, Ari. Ohjatusti työhön – oppiminen, motivointi ja sosiaalinen yrittäjäyys. Diakonia – ammattikorkeakoulun julkaisuja. B raportteja 34. Juvenes Print Oy, Tampere. 13–100.

Mol.fi -sivut. Työnhakuinfo. Työ- ja elinkeinoministeriö. Päivitetty 5.8.2008. Viitattu 25.3.2013.

<http://www.mol.fi/mol/fi/90_tyonhakuinfo/01_tyonetsinta/01_tyonhakukanavat/index.jsp>

Myyrä, Kirsi 2009. Kasvun paikka. Ohjaavan koulutuksen kentällä toimivan tulevaisuuden – verstaan merkityksiä osallistujien elämälle. Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos/Kasvatustiede. Pro gradu –tutkielma.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22632/URN_NBN_fi_jyu-200912114508.pdf?sequence=1>

Niinemaa, Jussi 2007. Ohjaavan koulutuksen osuvuus. Esimerkkitapausta tutkiva pohdinta ohjaavan koulutuksen tarkoituksenmukaisuudesta ja ehdotus kehittämiseksi. Tampereen ammattikorkeakoulu, yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma. Opinnäytetyöraportti.

<<http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10684/Niinemaa.Jussi.pdf?sequence=2>>

Ohje työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta ja siihen hakeutuville ja osallistuvilla maksettavista etuuksista. TEM/1258/07.02.02/2011. Luettu 21.10.2012.

< <http://www.finlex.fi/data/normit/37321-1258su.pdf> >

Ojala, Kristiina 2000. Ohjaavan koulutuksen mahdollisuudet elämän hallinnan edistämässä: esimerkkinä Oma osaaminen esiin –kurssi. Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteen laitos. Pro gradu – tutkielma.

<<http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-2000859553>>

Onnismaa, Jussi 2000. Ohjaava koulutus: liikkumista rajapinnoilla ja toimimista toisin. Teoksessa Onnismaa, Jussi & Pasanen, Heikki & Spangar, Timo (toim). Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2 ohjauksen toimintakentät. PS-kustannus, Jyväskylä. 150 – 159.

Onnismaa, Jussi 2011. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. 3. painos. Gaudeamus, Helsinki.

Pasanen, Heikki 2007. Ohjaava koulutus merkitysten kenttänä – identiteetin muutos ja moniulotteisuus ammatillisessa rehabilitaatiossa. Joensuun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöstyö.

<http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-458-938-3/urn_isbn_978-952-458-938-3.pdf>

Pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisesta työvoimavarojen turvaamiseen – rakennetyöttömyyttä koskevat kehittämissinjalukset 2011. TEM raportteja 13/2011. Työllisyys- ja yrittäjyysosasto. Työ- ja elinkeinoministeriö. Luettu 13.8.2012.

<http://www.tem.fi/files/29627/pitkaaikaistyottomyyden_hoitamisesta_tyovoimavarojen_turvaamiseen.pdf>

- Polvi, Tuija 2009. Ohjaavaa koulutusta työttömille. Kuvaus työttömien ohjaavasta koulutuksesta ja ohjaajana toimimisesta koulutuksessa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5633/polvi_tuija.pdf?sequence=1>
- Ritsilä, Anu 2005. Työvoimapolitiittisen ohjaavan koulutuksen voimaannuttava vaikutus – teemahaastattelututkimus Etelä-Savosta. Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/Sosiaalityö. Pro gradu – tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/11555/URN_NBN_fi_jyu-2005173.pdf?sequence=1>
- Ruusuvuori, Johanna 1999. Kokonaisuudesta Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/transkriptiot.pdf>>. Viitattu 8.1.2013.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Viitattu 19.11.2012.
- Sihto, Matti & Tuomaala, Mika & Sardar, Paula 2012. Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2010. TEM – analyysija 42/2012. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki. Tulostettu 8.1.2013. <http://www.tem.fi/files/34494/Toimenpiteilta_sijoittuminen_10.pdf>
- Silvennoinen, Piia 2007. Ikä, identiteetti ja ohjaava koulutus. Ikääntyvät pitkäaikaistyöttömät oppimisyhteiskunnan haasteena. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 303. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Takala, Mervi 2008. Aikuisten ohjauskokemuksia ohjaavasta koulutuksesta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opinnäytetyö. <http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17216/Takala_Mervi.pdf?sequence=1>
- Tiainen, Kimmo 2011. Panosta palveluun – hanke. Ohjaavan koulutuksen kehittämisosio. Loppuraportti. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen erillisjulkaisu 2011, Kuopio. <http://www.elykeskus.fi/fi/ELYkeskukset/pohjoissavonely/Ajankohtaista/Julkaisut/Documents/erillisjulkaisut/panosta_palveluun_hanke.pdf>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 7. uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.
- Työ- ja elinkeinoministeriön ohje työvoimakoulutuksen hankinnasta 2012. Ohje TEM/2855/03.01.05/2012. Työ- ja elinkeinoministeriö. Tulostettu 20.2.2013.
- Vattulainen, Anne 2010. Ohjaavan koulutuksen merkitys työttömän työllistymisprosessissa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opinnäytetyö. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201004166546>>
- Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

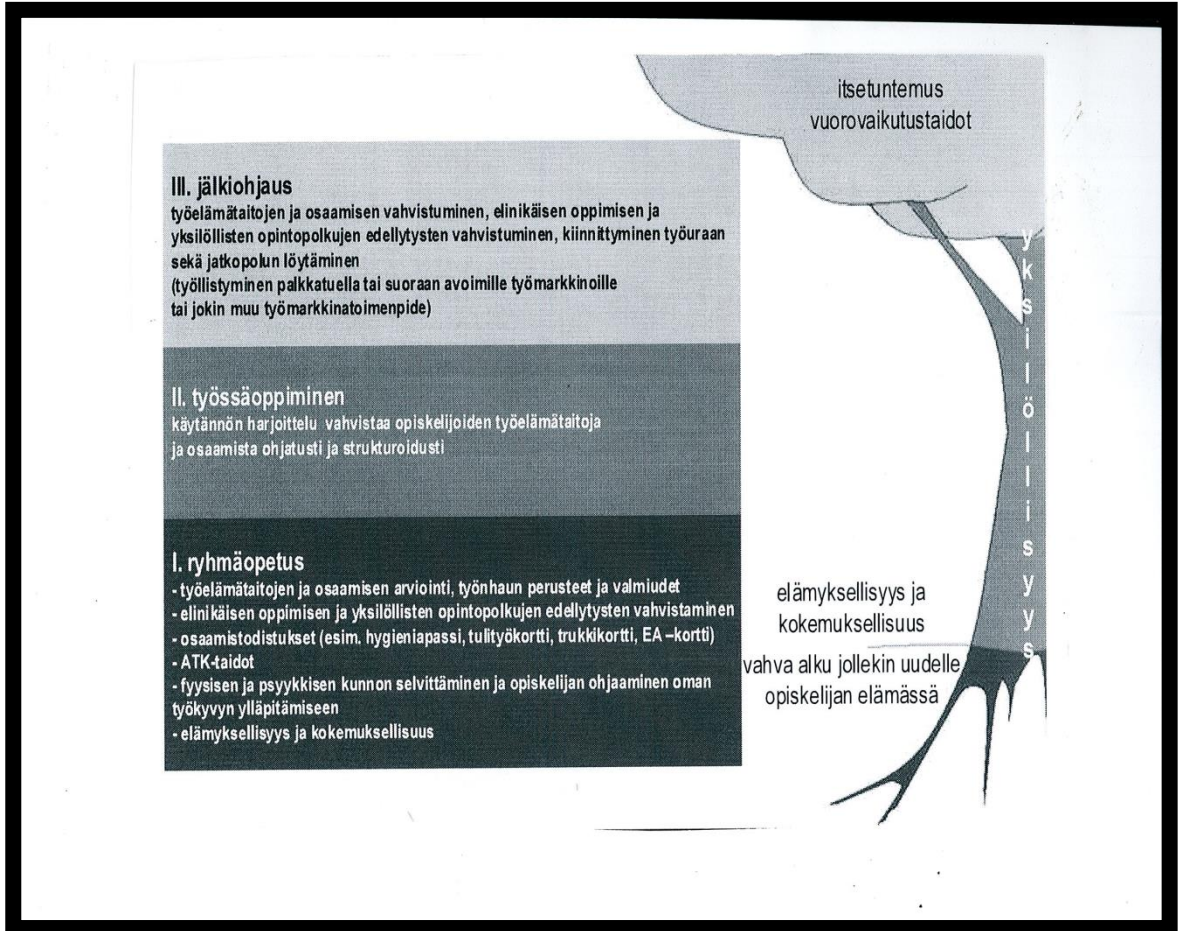
Vehviläinen, Sanna 2001. Ohjaus vuorovaikutuksena. Gaudeamus, Helsinki.

von Herzen-Oosi, Nina & Vaittinen, Elina & Ruoppila, Sampo & Virtanen Petri 2010. Kolmannen sektorin työ- ja elinkeinohallinnolle tuottamien palveluiden ja järjestettyjen työtilaisuuksien vaikutukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Työ ja yrittäjyys 13/2010.

LIITTEET

- Liite 1. Fyyrapajan sisältö
- Liite 2. Työruletti, Fyyrapaja (perinteinen)
- Liite 3. PK - Fyyrapaja (perinteinen)
- Liite 4. Nuorten Fyyrapaja (perinteinen)
- Liite 5. ATK - Fyyrapaja (uusi)
- Liite 6. PK - Fyyrapaja (uusi)
- Liite 7. Nuorten Fyyrapaja (uusi)
- Liite 8. Perustiedot Fyyrapajoista ja opiskelijoista
- Liite 9. Liitteiden 10–12 sisältö ("lukuohje")
- Liite 10. Tilanne ennen ja jälkeen koulutuksen, Työruletti ja ATK -paja
- Liite 11. Tilanne ennen ja jälkeen koulutuksen, PK -pajat
- Liite 12. Tilanne ennen ja jälkeen koulutuksen, nuorten Fyyrapajat
- Liite 13. Haastateltavan perustiedot (liitelomake teemahaastatt.)
- Liite 14. Teemahaastattelukysymykset
- Liite 15. Erot opiskelijoiden taustatiedoissa
- Liite 16. Tilannetiedot 0, 3 ja 6 kuukauden kohdalla
- Liite 17. Tilannetietojen vertailu, perinteiset rinnakkain ja uudet rinnakkain
- Liite 18. Tilannetietojen vertailu, perinteinen ja uusi Fyyrapaja rinnakkain

**Koulutukseen hakeudutaan sähköisellä hakemuslomakkeella
(<http://www.mol.fi/sahkoinenasiointi>)
tai työ- ja elinkeinotoimistosta saatavalla hakemuslomakkeella.**

Koulutus	Työruletti, FYYRAPAJA Turku
Koulutuksen ilm. nro	620701
Aika	Alkaa 03.05.2010 Päättyy 14.06.2010
Hakuaika päättyy	16.04.2010
Kouluttaja	Sosiaalipalvelusäätiö Raina
Puhelinnumero	()
Koulutuspaikan osoite	Tiemestarinkatu 3 b 20360 TURKU
Kouluttajan www-osoite	http://www.rainasaatio.fi
Yhteystiedot	Esko Kuhlman 041-5412 429

Sisältö

HAKUAIKAA JATKETTU VIIKOLLA! Onko työnsaanti vaikeaa? Etkä oikein tiedä mille alalle kiinnostuksesi kohdistuu? Mietitkö sopivaa työtä, ammattia tai etsitkö koulutusvaihtoehtoja? Tule tekemään se yhdessä meidän kanssamme. Tavoite on käytännönläheisten ja toiminnallisten menetelmien avulla ohjata osallistujat työhön, etsimään tietä työllistymiseen, tarvittaessa ammatillisen koulutuksen kautta. Kohderyhmä: Turun työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaat (ikä 30+). Ensimmäisiksi henkilöt joiden työttömyys on kestänyt 6-12 kk. *****F Y Y R A P A J A -ohjaava koulutus rahoitetaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Euroopan sosiaalirahaston rahoittamasta F Y Y R A - projektista.*****

SISÄLTÖ: * Koulutukseen orientoituminen * Työnhakupaja/AmmatINVALINNANOHJAUSPAJA *

Työssäoppimispaikan etsiminen * Työssäoppiminen/työharjoittelu (10-20 pv) * Palaute- ja seurantapäivät
Työssäoppimisjakson aikana osallistujat tekevät käytännössä työtä, joka heitä kiinnostaa ja jolle alalle he haluavat työllistyä. Opiskelija saa tarpeen mukaan jälkiohjausta (max. 1/2 vuoden ajan) suunnitelmansa eteenpäin viemiseen ja motivaation ylläpitämiseen yht. n. 10 h/opiskelija.

Oppilasvalinnan suorittava työ- ja elinkeinotoimisto

Turun työ- ja elinkeinotoimisto

Koulutukseen hakeudutaan sähköisellä hakemuslomakkeella
(<http://www.mol.fi/sahkoinenasiointi>)
tai työ- ja elinkeinotoimistosta saatavalla hakemuslomakkeella.

Koulutus	FYYRAPAJA, Turku
Koulutuksen ilm. nro	623550
Aika	Alkaa 08.11.2010 Päätyy 19.01.2011
Hakuaika päättyy	18.10.2010
Kouluttaja	Merikratos työvoimapalvelut Oy
Puhelinnumero	(010) 830 5100
Koulutuspaikan osoite	Puutarhakatu 17 20100 TURKU
Kouluttajan www-osoite	
Yhteystiedot	Ari Suominen 010 830 5105

Sisältö

HUOM! Koulutuksen alkamispäivämäärä on muuttunut ja hakuaikaa jatkettu, katso uudet päivämäärät.
Kohderyhmä: ensisijaisesti työ- ja elinkeinotoimiston työnhakijat joiden työllistymistä tai kouluttautumista häiritsee peruskoulun päättötodistuksen puuttuminen. Koulutuksen aikana selvitetään mahdollisuuksia päättötodistuksen hankkimiseen. Sopii myös työnhakijoille joilta puuttuu kokonaan ammatillinen koulutus tai opinnot ovat jääneet kesken. Tavoite on käytännönläheisten ja toiminnallisten menetelmien avulla ohjata osallistujat koulutukseen sekä etsitään tietä työllistymiseen. Tärkeänä tavoitteena on oman aktiivisuuden parantaminen ja motivaatio oman työllistymispolun rakentamiseen.

SISÄLTÖ: * Ryhmäopetus 25 pv opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaan: - taitojen ja osaamisen arviointi - työnhaun perusteet ja valmiudet - koulutusvaihtoehtojen selvittäminen (peruskoulun tai ammatillisen koulutuksen suorittaminen) - osaamistodistukset tarpeen ja suunnitelman mukaan (esim. hygieniapassi, työturvallisuuskortti, tulityökortti, EA-kortti) - atk-taidot - fyysisen ja psyykkisen kunnon selvittäminen ja työkyvyn ylläpitäminen - elämyksellisyys ja kokemuksellisuus * Työssäoppiminen 25 pv - tavoitteena käytännön harjoittelun kautta vahvistaa työelämätaitoja ja osaamista Työssäoppimisjakson aikana osallistujat mahdollisuuksien mukaan tekevät käytännössä työtä, joka heitä kiinnostaa ja jolle alalle he haluavat työllistyä. Opiskelija saa tarpeen mukaan jälkiohjausta suunnitelmansa eteenpäin viemiseen, motivaation ylläpitämiseen ja puuttuvan tai keskenjääneen koulutuksen loppuun suorittamiseksi (yhteensä n. 20 h/opiskelija max. 1/2 vuoden ajan). Tämä koulutus rahoitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ESR osarahoitteisesta F Y Y R A -projektista.

Oppilasvalinnan suorittava työ- ja elinkeinotoimisto

Varsinais-Suomen ELY-keskus, työ

Koulutukseen hakeudutaan sähköisellä hakemuslomakkeella
(<http://www.mol.fi/sahkoinenasiointi>)
tai työ- ja elinkeinotoimistosta saatavalla hakemuslomakkeella.

Koulutus	NUORILLE - Boostia työnhakuun/FYYRAPAJA
Koulutuksen ilm. nro	628823
Aika	Alkaa 26.04.2011 Päättyy 07.06.2011
Haku aika päättyy	01.04.2011
Kouluttaja	Bovallius-ammattiopisto
Puhelinnumero	(020) 740 4600
Koulutuspaikan osoite	Vähäheikkiläntie 50 20810 TURKU
Kouluttajan www-osoite	
Yhteystiedot	Virtanen Pasi p. 044 777 0125

Sisältö

Koulutus on tarkoitettu nuorille (alle 30 v.), joiden työmarkkinoille pääsy on vaikeutunut. Ensisijaisesti nuoret joiden työttömyys on kestänyt 6-12 kk, mutta lyhyempi tai pidempi työttömyyden kesto ei estä valintaa. Koulutuksen ensisijaisena tavoitteena on palkkatyö. Muita vaihtoehtoja ovat mm: - koulutukseen hakeutuminen, etenkin niiden nuorten kohdalla, joilta puuttuu ammatillinen koulutus - työharjoittelu, palkkatuettu työ, työkokeilu tms. - nuoren kokonaistilanteen selvittäminen, vahvuuksien ja osaamisen tunnistaminen, kiinnostusten ja soveltuvuuden arviointi ja työnhaku- ja työelämätaitojen parantaminen. Nuorella tulee olla edellytykset työhönsijoittumiseen: riittävä motivaatio ja arjenhallintataidot.

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ: 1. Ryhmäopetusjakso, 3 vkoa - ryhmäytyminen ja vuorovaikutustaidot - henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) - itsetuntemus, vahvuuksien ja osaamisen tunnistaminen - työelämätaitojen, ammattitaidon ja soveltuvuuden kartoitus - työnhaun perusteet, työelämän vaatimukset - koulutusvaihtoehdot ja niihin hakeutuminen - minä työnhakijana, itsensä markkinointitaidot - suullinen ja kirjallinen viestintä työnhaussa, oma oppimistyyli - tietotekniikka työnhaun tukena - työpaikkahaastattelu, yhteydenotto työnantajaan - CV:n ja kirjallisen työhakemuksen tekeminen 2. Työssäoppimis- / työharjoittelujakso, 3 vkoa - tavoitteena työssäoppimisen kauttatyöelämään - työssäoppimisen aikana opiskelija arvioi yhdessä kouluttajien ja työpaikkaohjaajien kanssa jatkuvasti tilannettaan 3. Arviointi, palautekeskustelut ja jatkosuunnitelma - työssäoppimisen läpikäyminen - laaditaan kirjallinen, realistinen ja konkreettinen toimintasuunnitelma, myös kaksi varasuunnitelmaa epäonnistumisen varalle - arvioidaan jälkiohjauksen määrä, muut tukitoimet sekä sovitaan konkreettiset käytännöt niiden toteuttamiseksi 4. Jälkiohjaus Opiskelijalla mahdollisuus saada jälkiohjausta koulutusta seuraavien 6 kk:n kuluessa keskimäärin 10h. F Y Y R A P A J A - ohjaava koulutus rahoitetaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Euroopan sosiaalirahaston rahoittamasta F Y Y R A - projektista.

Oppilasvalinnan suorittava työ- ja elinkeinotoimisto

Varsinais-Suomen ELY-keskus, työ

Koulutukseen hakeudutaan sähköisellä hakemuslomakkeella
(<http://www.mol.fi/sahkoinenasiointi>)
tai työ- ja elinkeinotoimistosta saatavalla hakemuslomakkeella.

Koulutus	ATK-painotteinen (= tietojenkäsittelyn perustaidot) Fyyrapaja
Koulutuksen ilm. nro	633862
Aika	Alkaa 03.10.2011 Päättyy 02.12.2011
Hakuaika päättyy	19.09.2011
Kouluttaja	Arffman Consulting Oy
Puhelinnumero	(08) 615 1500
Koulutuspaikan osoite	Sepänkatu 3 c/o Perhetalo Heideken, Sophien sali 2 20700 TURKU
Kouluttajan www-osoite	http://www.arfcon.fi
Yhteystiedot	Riikka Kovalainen p. 050 4410 131

Sisältö

Koulutuksessa opit tietojenkäsittelyn perustaidot alkeista lähtien ja sinulla on mahdollisuus suorittaa kansalaisen @-kortti. Paja on hyvä tilaisuus uudelle alulle työelämässäsi. Fyyrapaja on Sinulle, joka olet ollut pidemmän tai vaikka lyhyemmänkin jakson poissa työmarkkinoilta, mutta työnhakusi ei ole tuottanut tulosta. Olet kenties myös vailla ammatillista koulutusta tai ammattitutkintosi on vanhentunut. Sinulla on kuitenkin vahva motivaatio pohtia omia mahdollisuuksiasi sekä uusia polkuja työelämässäsi. Fyyrapaja antaa Sinulle uusia näkemyksiä ja tuulettaa ajatuksiasi. Fyyrapajan aikana voit suorittaa tilanteen ja tarpeen mukaan työelämän taitokortteja esim. hygieniapassi, EA1 -kortti, trukki-, tulityö-, työturvallisuuskortti. Lue myös lisätiedot. Hakuaika jatkettu 19.9.2011 asti

UUTTA! Koulutus toteutetaan kahdessa jaksossa. Ensimmäinen jakso 3.10.2011 alkaen kestää 45 päivää. Toisen jakson pituus on 5 päivää ja se toteutetaan ajalla 27.2.-2.3.2012. MIKÄ FYYRAPAJA ON? Sinua ohjataan tunnistamaan osaamisesi eri alueita toiminnan sekä ryhmän vuorovaikutuksen avulla. Fyyrapajassa vahvistat työelämässä tarvittavia taitoja ja tutustut työelämään esim. yritys- ja työpaikkakäynneillä sekä työharjoittelujaksolla. MIKÄ ON FYYRAPAJAN TAVOITE? Tavoitteena on vahvistaa oppimisvalmiuksia ja työelämässä tarvittavaa tietojenkäsittelyosaamista. Tarkoituksena on saavuttaa tietojenkäsittelyn PERUSVALMIUDET ALKEISTA LÄHTIEN. Koulutuksessa on mahdollisuus suorittaa @-kortti. Valmiuksiin kuuluu myös sähköisen asioinnin perustaidot, sähköiset lomakkeet, sähköposti ja vahva tunnistus sähköisessä asioinnissa. Tavoite on ohjata Sinua suuntautumaan työelämään ja tukea työllistymistäsi sekä nostaa esille tavoitteesi työmarkkinoille sijoittumisessa. Saat tukea oman fyysisen ja psyykkisen työkyntösi selvittämiseen ja työkykyä ylläpitämiseen. Vahvistat elinikäistä oppimistasi sekä opintopolkujasi. TOTEUTUS I jakso 3.10.2011 alk.: Jakso sisältää lähiopetuksen (josta väh. 15 päivää ATK opetusta) ja työharjoittelun (20 työpäivää). II jakso 27.2.-2.3.2012: Jälkiohjausviikko mikäli opiskelija ei ole jo aloittanut työtä, opiskelua tms. Viikon aikana opiskelijan yksilöllisten opintopolkujen edellytyksiä vahvistetaan ja kartoitetaan vaihtoehdot ja/tai jatkopolku löytyy muuta tietä (työllistyminen palkkatuella tai suoraan avoimille työmarkkinoille tai jonkin muun tukipalvelun hyödyntäminen). Koko koulutuksen aikana opiskelija saa tarpeen mukaan jälkiohjausta suunnitelmansa eteenpäin viemiseen ja motivaation ylläpitämiseen. (yht. n. 4 h/ opiskelija max. 3 kk + 3 kk ajan).

Oppilasvalinnan suorittava työ- ja elinkeinotoimisto

Varsinais-Suomen ELY-keskus, työ

Koulutukseen hakeudutaan sähköisellä hakemuslomakkeella
(<http://www.mol.fi/sahkoinenasiointi>)
tai työ- ja elinkeinotoimistosta saatavalla hakemuslomakkeella.

Koulutus	FYYRAPAJA, Turku
Koulutuksen ilm. nro	631900
Aika	Alkaa 26.9.2011 Päättyy 02.12.2011
Haku aika päättyy	01.09.2011
Kouluttaja	Merikratos työvoimapalvelut Oy
Puhelinnumero	(010) 830 5100
Koulutuspaikan osoite	Puutarhakatu 17 20100 TURKU
Kouluttajan www-osoite	
Yhteystiedot	Ari Suominen 010 830 5105

Sisältö

Kohderyhmä: ensisijaisesti työ- ja elinkeinotoimiston työnhakijat joiden työllistymistä tai kouluttautumista haittaa peruskoulun päättötodistuksen puuttuminen. Koulutuksen aikana selvitetään mahdollisuuksia päättötodistuksen hankkimiseen. Sopii myös työnhakijoille joilta puuttuu kokonaan ammatillinen koulutus tai opinnot ovat jääneet kesken. Tavoite on käytännönläheisten ja toiminnallisten menetelmien avulla ohjata osallistujat koulutukseen sekä etsitään tietä työllistymiseen. Tärkeänä tavoitteena on oman aktiivisuuden parantuminen ja motivaatio oman työllistymispolun rakentamiseen. UUTTA! Koulutus toteutetaan kahdessa jaksossa. Ensimmäinen jakso 26.9.2011 alkaen kestää 50 päivää. Toisen jakson pituus on 5 päivää ja se toteutetaan ajalla 5.-9.3.2012.

SISÄLTÖ 26.9.-2.12.2011: * Ryhmäopetus 25 pv opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaan: - taitojen ja osaamisen arviointi - työnhaun perusteet ja valmiudet - koulutusvaihtoehtojen selvittäminen (peruskoulun tai ammatillisen koulutuksen suorittaminen) - osaamistodistukset tarpeen ja suunnitelman mukaan (esim. hygieniapassi, työturvallisuuskortti, tulityökortti, EA-kortti) - atk-taidot - fyysisen ja psyykkisen kunnan selvittäminen ja työkyvyn ylläpitäminen - elämyksellisyys ja kokemuksellisuus * Työssäoppiminen 25 pv - tavoitteena käytännön harjoittelun kautta vahvistaa työelämätaitoja ja osaamista Työssäoppimisjakson aikana osallistujat mahdollisuuksien mukaan tekevät käytännössä työtä, joka heitä kiinnostaa ja jolle alalle he haluavat työllistyä. SISÄLTÖ 5.-9.3.2012: * Jälkiohjausviikko 5 pv - mikäli opiskelija ei ole jo aloittanut työtä, opiskelua tms. - viikon aikana opiskelijan yksilöllisten opintopolkujen edellytyksiä vahvistetaan ja kartoitetaan vaihtoehdot (esim. yhteishaku) ja/tai jatkopolku löytyy muuta tietä (työllistyminen palkkatuella tai suoraan avoimille työmarkkinoille tai jonkin muun tukipalvelun hyödyntäminen). Opiskelija saa tarpeen mukaan jälkiohjausta suunnitelmansa eteenpäin viemiseen, motivaation ylläpitämiseen ja puuttuvan tai keskenjääneen koulutuksen loppuun suorittamiseksi (yhteensä n. 20 h/opiskelija max. 3 kk + 3 kk ajan). Tämä koulutus rahoitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ESR osarahoitteisesta F Y Y R A - projektista. HUOM! Koulutusta esitellään JobCaféssa ke 10.8.2011 klo 12.00 alkaen. Osoite: Yliopistonkatu 29 bA, 4. krs, Turku. Vapaa pääsy, tervetuloa! Lisätietoja: www.jobcafeturku.net/tapahtumat

Oppilasvalinnan suorittava työ- ja elinkeinotoimisto

Varsinais-Suomen ELY-keskus, työ

TYÖVOIMAKOULUTUSTIEDOT 17.01.2013

Koulutukseen hakeudutaan sähköisellä hakemuslomakkeella
(<http://www.mol.fi/sahkoinenasiointi>)
tai työ- ja elinkeinotoimistosta saatavalla hakemuslomakkeella.

Koulutus	NUORILLE - Boostia työnhakuun/FYYRAPAJA
Koulutuksen ilm. nro	633764
Aika	Alkaa 25.10.2011 Päättyy 13.12.2011
Haku aika päättyy	21.09.2011
Kouluttaja	Bovallius-ammattiopisto
Puhelinnumero	(020) 740 4600
Koulutuspaikan osoite	Vähäheikkiläntie 50 20810 TURKU
Kouluttajan www-osoite	
Yhteystiedot	Virtanen Pasi p. 044 777 0125

Sisältö

Koulutus on tarkoitettu nuorille (alle 30 v.), joiden työmarkkinoille pääsy on vaikeutunut. Ensisijaisesti nuoret joiden työttömyys on kestänyt 6-12 kk, mutta lyhyempi tai pidempi työttömyyden kesto ei estä valintaa. Koulutuksen ensisijaisena tavoitteena on palkkatyö. Muita vaihtoehtoja ovat mm: - koulutukseen hakeutuminen, etenkin niiden nuorten kohdalla, joilta puuttuu ammatillinen koulutus - työharjoittelu, palkkatuettu työ, työkokeilu tms. - nuoren kokonaistilanteen selvittäminen, vahvuuksien ja osaamisen tunnistaminen, kiinnostusten ja soveltuvuuden arviointi ja työnhaku- ja työelämätaitojen parantaminen. Nuorella tulee olla edellytykset työhönsijoittumiseen: riittävä motivaatio ja arjenhallintataidot.

UUTTA! Koulutus toteutetaan kahdessa jaksossa. Ensimmäinen jakso 25.10.2011 alkaen kestää 35 päivää. Toisen jakson pituus on 5 päivää ja se toteutetaan ajalla 5.-9.3.2012. KOULUTUKSEN SISÄLTÖ 25.10.-13.12.2011: 1. Ryhmäopetusjakso, 3 vkoa - ryhmäytyminen ja vuorovaikutustaidot - henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) - itsetuntemus, vahvuuksien ja osaamisen tunnistaminen - työelämätaitojen, ammattitaidon ja soveltuvuuden kartoitus - työnhaun perusteet, työelämän vaatimukset - koulutusvaihtoehdot ja niihin hakeutuminen - minä työnhakijana, itsensä markkinointitaidot - suullinen ja kirjallinen viestintä työhaussa, oma oppimistyylit - tietotekniikka työnhaun tukena - työpaikkahaastattelu, yhteydenotto työnantajaan - CV:n ja kirjallisen työhakemuksen tekeminen 2. Työssäoppimis- / työharjoittelujakso, 4 vkoa - tavoitteena työssäoppimisen kauttatyöelämään - työssäoppimisen aikana opiskelija arvioi yhdessä kouluttajien ja työpaikkaohjaajien kanssa jatkuvasti tilannettaan 3. Arviointi, palautekeskustelut ja jatkosuunnitelma - työssäoppimisen läpikäyminen - laaditaan kirjallinen, realistinen ja konkreettinen toimintasuunnitelma, myös kaksi varasuunnitelmaa epäonnistumisen varalle - arvioidaan jälkiohjauksen määrä, muut tukitoimet sekä sovitaan konkreettiset käytännöt niiden toteuttamiseksi JÄLKIOHJAUS Opiskelijalla mahdollisuus saada jälkiohjausta koulutusta seuraavien 3 kk + 3 kk:n kuluessa keskimäärin 4 h. KOULUTUKSEN SISÄLTÖ 5.-9.3.2012: Jälkiohjausviikko 5 pv - mikäli opiskelija ei ole jo aloittanut työtä, opiskelua tms. - viikon aikana opiskelijan yksilöllisten opintopolkujen edellytyksiä vahvistetaan ja kartoitetaan vaihtoehdot (esim. yhteishaku) ja/tai jatkopolku löytyy muuta tietä (työllistyminen palkkatuella tai suoraan avoimille työmarkkinoille tai jonkin muun tukipalvelun hyödyntäminen). Koulutuksen aikana mahdollisuus suorittaa myös tilanteen ja tarpeen mukaan osaamistodistuksia (esim. hygieniapassi, työturvall.kortti, tulityökortti, trukkikortti, EA1-kortti). F Y Y R A P A J A -ohjaava koulutus rahoitetaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Euroopan sosiaalirahaston rahoittamasta F Y Y R A - projektista.

Perustiedot Fyyrapajoista ja opiskelijoista

Liite 8

Perinteiset Fyyrapajat (perustiedot)

FYRAPAJA v. 2010	Ryhmän koko			Sukupuoli		Ikä					Äidinkieli			Koulutus ^a						Terveydell. rajoite		
	paikat	valit.	aloit.	nainen	mies	alle 25 v.	25-29 v.	30-40 v.	41-50 v.	yli 50 v.	suomi	ruotsi	muu	k.koulu	perusk.	yo	pt/at	AMK	korkeak.		muu tai ei tietoa	
TYÖRUELETTI 620701	10	10	9	4	5			5	3	1	7		2	2			3				2	
Peruskoulu loppuun 623550	15	20	15	7	8	11	2	2			13		2		10						5	1
v. 2011 NUORET 628823	10	11	10	2	8	4	6				10				2		8					
Yht.	35	41	34	13	21	15	8	7	3	1	30	0	4	2	14	0	11	0	0		7	1

Uudet Fyyrapajat (perustiedot)

FYRAPAJA v. 2011	Ryhmän koko			Sukupuoli		Ikä					Äidinkieli			Koulutus ^a						Terveydell. rajoite		
	paikat	valit.	aloit.	nainen	mies	alle 25 v.	25-29 v.	30-40 v.	41-50 v.	yli 50 v.	suomi	ruotsi	muu	k.koulu	perusk.	yo	pt/at	AMK	korkeak.		muu tai ei tietoa	
ATK 633862	12	12	12	5	7	1	1	3	5	2	9	2	1	1	7		3				1	
Peruskoulu loppuun 631900	15	18	17	12	5	8	2	4	2	1	14		3		9	1					7	2
NUORET 633764	12	17	11	4	7	7	4				7		4		6		3				2	
Yht.	39	47	40	21	19	16	7	7	7	3	30	2	8	1	22	1	6				10	2

YHTEENSÄ	74	88	74	34	40	31	15	14	10	4	60	2	12	3	36	1	17	0	0		17	3

Huom. Terveydellinen rajoite on lääkärinlausunnolla todennettu

- a k.koulu = kansa- tai keskikoulu
 yo = ylioppilas
 pt = perustutkinto
 at = ammattitutkinto
 amk = ammattikorkeakoulu
 korkeak. = yliopisto tms.
 muu = esim. kotimaassa (ei Suomessa) suoritettu koulutus tai kesken jäänyt peruskoulutus

- Naispuoliset opiskelijat erottuvat joukosta taulukon yläreunassa vaaleanpunaisella värillä.
- Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulutuksen alkua on merkitty yhdellä (vihreällä) X:llä. Työttömyyden kestossa ei ole huomioitu lyhyitä työnhaun katkoksia esimerkiksi unohduksen takia. Kahdella (punaisella) XX:llä on merkitty milloin opiskelija on ollut viimeksi palkkatyössä avoimilla työmarkkinoilla. Jos taulukossa on vain yksi (vihreä) X, niin opiskelija ei ole ollut vielä koskaan työssä avoimilla työmarkkinoilla Suomessa tai siitä ei ole ainakaan mitään dokumenttia olemassa.
- Koulutuksen keskeytyminen ja keskeytyksen syy on kirjattu myös taulukkoon (keltainen väri). Jos Fyyrapaja on keskeytynyt työhön tai muuhun koulutukseen menon takia, niin merkintä on vihreällä. Myös kaikkien koulutuksen keskeyttäneiden opiskelijoiden tilannetiedot koulutuksen jälkeiselle ajalle on poimittu rekisteristä ja silloin ne on merkitty keltaisella.
- Jos opiskelija osallistui jälkiohjausviikkoon, on hänellä siinä ajankohdassa XXX -merkintä eli hän oli siis työtön. Syystä tai toisesta osa opiskelijoista ei aloittanut jälkiohjausviikkoa vaikka olivatkin työttömänä. Heidän kohdallaan jälkiohjausviikon kohdalla on siis merkintä työtön jos työnhaku oli kuitenkin voimassa.
- Vihreällä värillä on merkitty jos opiskelija on siirtynyt työhön tai on työssä avoimilla markkinoilla. Erikseen on merkitty työllistyminen avoimille markkinoille johon yksityinen työnantaja on hakenut palkkatukea, esimerkiksi työnhakijan pitkittyneen työttömyyden perusteella (tuki/yks.). Tällainen työsuhde voi jatkua myös tukiajan päätyttyä. Työsuhde, johon on maksettu palkkatukea ja työnantaja on yhdistys, säätiö tai esimerkiksi kunta/kaupunki on myös eritelty (tukityö). Nämä työsuhteet ovat pääsääntöisesti määräaikaaisia ja kestävät yleensä vain sen ajan kun tukea maksetaan.
- Merkintä on vihreällä myös jos opiskelija on aloittanut omaehtoisen koulutuksen työttömyysturvalla, opintotuella tai aloittanut työvoimakoulutuksen.
- Harmaan sävyillä on merkitty, jos työnhaku ei ole voimassa TE - toimistossa tai jos työnhakija ei oman ilmoituksensa mukaan ole työmarkkinoiden käytettävissä vaikka työnhaku onkin voimassa.

Tilanne ennen ja jälkeen koulutuksen, Työruletti ja ATK -paja

Liite 10

TYÖRULETTI 620701 3.5.2010	Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulut. X Töissä viimeksi avoimilla markkinoilla Suomessa ennen koulut. XX								Koulutus keskeytyi, syy	Tilanne koulutuksen jälkeen +/- 7 päivää				
	alle 1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-12 kk	yli 12 kk	yli 2 v	yli 3 v	yli 4 v		0 kk	2 kk	3 kk	6 kk	
opisk. 1				X			XX			työtön	työtön	työtön	työtön	
2				X				XX		työtön	työtön	työtön	työtön	
3				XXX						TEV	työssä	työssä	työssä	
4					XXX					työssä	työssä	työtön	TEV	
5								X	XX	poissaolot	työtön	työtön	työtön	työtön
6				X		XX					työtön	työtön	työtön	työtön
7				X					XX		työtön	työtön	työtön	tukityö
8				XXX							työtön	työtön	työtön	työtön
9								X	XX		työtön	työtön	työtön	työtön

ATK- 633862 3.10.2011	Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulut. X Töissä viimeksi avoimilla markkinoilla Suomessa ennen koulut. XX								Koulutus keskeytyi, syy	Tilanne koulu- tuksen jälkeen		Jälkiohjaus- viikko	Tilanne koulu- tuksen jälkeen	
	alle 1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-12 kk	yli 12 kk	yli 2 v	yli 3 v	yli 4 v		0 kk	2 kk	2-3 kk	6 kk	
opisk. 1					X		XX			työtön	työtön	XXX	työtön	
2					X			XX		työtön	työtön	XXX	työtön	
3							XXX			työtön	tuki/yks.	tuki/yks.	työtön	
4		X			XX					työv.koul.	tv.koul.	työv.koul.	työssä	
5				X						henk.koht.	työtön	työtön	työtön	työtön
6					XXX					poissaolot	työtön	työtön	työtön	työtön
7					XXX					poissaolot	työtön	työssä	työssä	työssä
8	X								XX	poissaolot	sairaana	haku p.	työv. ulkop.	työtön
9					XXX						työtön	työssä	työssä	työssä
10					XXX						TEV	TEV	TEV	työtön
11					X				XX		työtön	työtön	XXX	työv.koulutus
12			X						XX		työtön	työtön	XXX	tukityö

nainen	työssä
koul.kesk.	tuki/yks. = palkkatuki maksettu avoimille markkinoille, yksityinen työnantaja
XXX	tukityö = palkkatuki maksettu kunnalle, yhdistykselle, säätiölle tms.
haku p.	oe.koul. = omaehtoinen/muu opiskelu työttömyysturvalla tai opintotuella
työv.ulk.	tv.koul. = työvoimakoulutus
	TEV = työelämävalmennus tai HARA = työharjoittelu

Tilanne ennen ja koulutuksen jälkeen, PK -pajat

Liite 11

Perinteinen

PK -paja 623550 8.11.2010	Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulut. X Töissä viimeksi avoimilla markkinoilla Suomessa ennen koulut. XX								Koulutus keskeytyi, syy	Tilanne koulutuksen jälkeen +/- 7 päivää			
	alle 1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-12 kk	yli 12 kk	yli 2 v	yli 3 v	yli 4 v		0 kk	2 kk	3 kk	6 kk
opisk. 1				X						äitiysl.	äitiysl.	äitiysl.	äitiysloma
2				XXX						äitiysl.	äitiysl.	äitiysl.	äitiysloma
3					X					työtön	tv.koul.	työv.koul.	työv.koulutus
4	X									HARA	HARA	HARA	työtön
5		X								työtön	työtön	työtön	työtön
6						X			poissaolot	työtön	työtön	työtön	työtön
7		X							poissaolot	haku p	haku pois	haku pois	haku pois
8					XXX				poissaolot	työtön	työtön	työtön	työtön
9			X							työtön	työtön	TEV	TEV
10						X	XX			työtön	työtön	työtön	työtön
11				X						työtön	TEV	TEV	työtön
12		X								työtön	HARA	HARA	työtön
13						X				työtön	työtön	työtön	työtön
14				X						työtön	työtön	haku pois	haku pois
15		X								haku p	haku p	haku pois	työtön

Uusi

PK -paja 631900 26.9.2011	Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulut. X Töissä viimeksi avoimilla markkinoilla Suomessa ennen koulut. XX								Koulutus keskeytyi, syy	Tilanne koulu- tuksen jälkeen		Jälkiohjaus- viikko 2-3 kk	Tilanne koulu- tuksen jälkeen 6 kk
	alle 1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-12 kk	yli 12 kk	yli 2 v	yli 3 v	yli 4 v		0 kk	2 kk		
opisk. 1								XXX		työtön	työtön	XXX	työtön
2			X							työtön	työtön	XXX	työv.ulkop.
3					X			XX		työtön	oe.koul.	oe.koul.	omaeht.koul.
4				X						työtön	työtön	työtön	TEV
5	X									haku p.	HARA	HARA	työtön
6				X						työtön	työtön	työtön	äitiysloma
7							X			työtön	työtön	työtön	työtön
8	X								henk.koht.	haku p.	haku p.	työtön	haku pois
9		X							poissaolot	haku p.	työtön	työv.koul.	työtön
10			X						poissaolot	haku p.	haku p.	työtön	työtön
11			X						terv.syyt	työv.ulk.	haku p.	työtön	työtön
12			X			XX			terv.syyt	sairasl.	äitiysl.	äitiysl.	äitiysloma
13			X						poissaolot	työtön	HARA	HARA	haku pois
14		X					XX		poissaolot	haku p.	työtön	työtön	työtön
15				X						työtön	työtön	XXX	työtön
16						X				työtön	työtön	XXX	työtön
17						X	XX			työtön	työtön	XXX	työtön

nainen	työssä
koul.kesk.	tuki/yks. = palkkatuki maksettu avoimille markkinoille, yksityinen työnantaja
XX	tukityö = palkkatuki maksettu kunnalle, yhdistykselle, säätiölle tms.
haku p.	oe.koul. = omaehtoinen/muu opiskelu työttömyysturvalla tai opintotuella
työv.ulk.	tv.koul. = työvoimakoulutus
	= TEV = työelämävalmennus tai HARA = työharjoittelu

Tilanne ennen ja jälkeen koulutuksen, nuorten Fyyrapajat

Liite 12

Perinteinen

NUORET 628823 26.4.2011	Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulut. X Töissä viimeksi avoimilla markkinoilla Suomessa ennen koulut. XX								Koulutus keskeytyi, syy	Tilanne koulutuksen jälkeen +/- 7 päivää			
	alle 1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-12 kk	yli 12 kk	yli 2 v	yli 3 v	yli 4 v		0 kk	2 kk	3 kk	6 kk
opisk. 1				X				XX		työtön	työtön	työtön	TEV
2				XXX						työtön	työtön	työssä	työssä
3				X		XX			työssä	työtön	työtön	työssä	työssä
4				X					työssä	työssä	työtön	muu koul.	muu koulutus
5		X								työtön	työtön	työtön	työtön
6			X							työtön	työtön	työtön	työtön
7				XXX						työtön	työtön	työtön	työv.koulutus
8				X				XX		työtön	työtön	tukityö	tukityö
9				XXX						TEV	TEV	työssä	työssä
10				X						työtön	työtön	työtön	työtön

Uusi

NUORET 633764 25.10.2011	Yhdenjaksoisen työttömyyden kesto ennen koulut. X Töissä viimeksi avoimilla markkinoilla Suomessa ennen koulut. XX								Koulutus keskeytyi, syy	Tilanne koulu- tuksen jälkeen		Jälkiohjaus- viikko 2-3 kk	Tilanne koulu- tuksen jälkeen 6 kk
	alle 1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-12 kk	yli 12 kk	yli 2 v	yli 3 v	yli 4 v		0 kk	2 kk		
opisk. 1					X					työtön	TEV	TEV	työssä
2			X							työtön	HARA	työv.koul.	työv.koulutus
3				X						työtön	työtön	työtön	työtön
4				X						työtön	työtön	työtön	työtön
5		X		XX					muu koul.	koul.	koul.	muu koul.	työtön
6			X						työv.koul.	työssä	työssä	työtön	työssä
7			X	XX						työtön	TEV	oe. koul.	omaeht.koul.
8			XXX							työtön	TEV	TEV	TEV
9		X								työtön	työtön	XXX	HARA
10				XXX						työtön	työtön	XXX	työtön
11		X								haku p.	HARA	XXX	HARA

nainen
koul.kesk.
XX = osallistui jälkiohjausviikkoon eli työtön
haku p. = työnhaku ei voimassa
työv.ulkop. = hakijana, mutta ei työmarkkinoiden käytettävissä

työssä
tuki/yks. = palkkatuki maksettu avoimille markkinoille, yksityinen työnantaja
tukityö = palkkatuki maksettu kunnalle, yhdistykselle, säätiölle tms.
oe.koul. = omaehtoinen/muu opiskelu työttömyysturvalla tai opintotuella
tv.koul. = työvoimakoulutus
= TEV = työelämävalmennus tai HARA = työharjoittelu

Perustiedot

PVM _____

Ikä	alle 25v.	_____
	25 – 29v.	_____
	30 – 40v.	_____
	41 – 50v.	_____
	yli 50v.	_____
Sukupuoli	nainen	_____
	mies	_____
Äidinkieli	suomi	_____
	ruotsi	_____
	muu, mikä	_____
Koulutus	kansa/keskikoulu	_____
	peruskoulu	_____
	ylioppilas	_____
	2. asteen tutkinto	_____
	(perus- tai ammattitutkinto)	
	ammattikorkeakoulu	_____
	korkeakoulu/yliopisto	_____
	muu, mikä	_____

Kiitos ☺

TEEMAHAASTATTELUKYSYMYKSET

Aloitetaan haastattelu sillä, että haluaisin kuulla mitä sinulle kuuluu juuri nyt. Onko sinulla perhettä ja mitä teet tällä hetkellä? Onko sinulla harrastuksia, esim. opiskelua tai muuta erityistä vapaa-ajan toimintaa?

1. Miten tulit Fyyrapajaan?

1.2 Miten tulit hakeneeksi tähän koulutukseen? (Löysitkö itse koulutuksen esim. mol.fi - sivuilta, ohjasiko työvoimaneuvoja hakemaan keskustelussa tai tapaamisen yhteydessä, saitko kotiin kirjeen, jossa kehoitettiin hakemaan vai miten?)

1.3 Miten pitkään olit ollut työttömänä ennen tätä? Olitko ennen työttömyyttä mukana työelämässä, opiskelemassa, perhevapaalla tai jotain muuta?

1.4 Haastattelussa sinulle kerrottiin tarkemmin, mikä on koulutuksen sisältö ja tarkoitus. Mitä ajattelit siinä vaiheessa asiasta? Muuttuiko käsityksesi ja miten?

1.5 Haastattelun jälkeen, kun sinut oli valittu koulutukseen, tulitko koulutukseen vapaaehtoisesti ja motivoituneena vai koitko olleesi "pakotettu"? Jos koit itsesi pakotetuksi, niin miksi?

1.6 Oletko osallistunut ennen tätä Fyyrapajaa johonkin vastaavaan koulutukseen ja jos niin milloin? Miksi olet käynyt vastaavia koulutuksia ja mitä niistä on seurannut?

2. Mikä oli sinun tavoitteesi?

2.1 Mikä oli oma päätavoitteesi koulutukseen tullessa (esim. löytää työtä, päästä koulutukseen, löytää uusi suunta tai tavoite ja tehdä toimintasuunnitelma siihen pääsemiseksi vai muu syy)?

*3. Mitä kokemuksia ja ajatuksia sinulla on koulutuksen kuuluvista eri osioista: 1. työnhakuvalmennuksesta, 2. työssäoppimisjaksosta ja 3. jälkiohjauksesta?**3.1 Työnhakuvalmennus*

3.1.1 Haitko aktiivisesti töitä/koulutusta ennen Fyyrapajaan tuloa ja jos niin millä tavalla ja kuinka usein?

3.1.2 Oliko sinulla jo aiemmin tehtynä hakemus- ja ansioluettelomalleja? Saitko uusia vinkkejä niiden tekoon?

3.1.3 Osaitko käyttää eri työnhakumenetelmiä (avoin hakemus, suorat kontaktit ja esim. mol.fi – sivut) ennen koulutusta?

3.1.4 Lisääntyikö työnhakuaktiivisuutesi ja koitko oppineesi jotain uutta?

3.2 Työssäoppiminen

3.2.1 Miten löysit työssäoppimispaikan, itsenäisesti ja omatoimisesti vai tarvitsitko ja saiko kouluttajalta apua? Oliko työssäoppimispaikan löytäminen helppoa? Jos ei, niin mikä siitä teki vaikeaa?

3.2.2 Mikä oli työssäoppimispaikan tarkoitus – työllistyminen, kokemuksen saaminen vai muu syy?

3.2.3 Miten koit työssäoppimisjakson, oliko siitä hyötyä? Myönteiset ja kielteiset asiat?

3.3 Jälkiohjaus (vapaaehtoinen)

3.3.1 Hyödynsitkö käytettävissä olevaa jälkiohjausta (6 kk koulutuksen päättymisestä) ja jos, niin miten ja kuinka paljon? Oliko siitä apua ja millaista?

3.3.2 Jos et hyödyntänyt, niin mikset?

3.4 Jälkiohjaus, koulutukseen kuuluva viikon jakso

3.4.1 Osallistuit viikon mittaiseen jälkiohjausviikkoon, miten koit sen, oliko siitä hyötyä? Myönteiset ja kielteiset asiat?

3.4.2 Tämän viikon jakson jälkeen sinulla oli vielä mahdollisuus käyttää jälkiohjausta noin kolmen kuukauden ajan, käytitkö sitä - miten ja kuinka paljon? Oliko siitä apua ja millaista? Jos et käyttänyt, niin mikset?

4. *Koetko saaneesi riittävästi tukea koulutuksen aikana ja oliko sinulla muuta ulkopuolista tukea saatavana?*

4.1 Onko sinulle muita henkilöitä (ystäviä, tuttavina) joiden kanssa voit puhua työttömyyteen tai työnhakuun liittyvistä asioista? Miten he ovat mielestäsi auttaneet sinua?

- 4.2 Ryhmän tuki/vertaistuki, miten koit sen? Mikä siinä auttaa ja/tai ei auta?
- 4.3 Kouluttajan tuki ja ohjaus (henkilökohtainen), oliko se riittävää? Mikä oli riittävää ja mikä ei?
- 4.4 Kumman tuki oli mielestäsi tärkeämpää? Miksi?

5. *Mitkä ovat kokemuksesi ja kommenttisi koulutuksesta?*

- 5.1 Fyyrapaja jakaantui kolmeen/neljään osaan. Mitä osaa koulutuksesta pidät tärkeimpänä ja miksi?

___ työnhakuvalmennus/ryhmäjakso

___ työssäoppiminen

___ jälkiohjaus (vapaaehtoinen)

___ jälkiohjaus (koulutukseen kuuluva viikon jakso myöhemmin)

- 5.2 Olisiko sinulle riittänyt pelkästään työnhakuvalmennukseen osallistuminen ilman työssäoppimista ja jälkiohjausta? Tai riittäisikö työssäoppimisen tilalla pelkästään esim. TE-toimiston ja työnantajan kanssa solmittu työharjoittelu/työelämävalmennus ja sen paikan hakeminen yksin, omatoimisesti? (Oletko osallistunut aiemmin jompaankumpaan?) Perustelut.

- 5.3 Mitä mieltä olet (vapaaehtoisesta/pakollisesta) jälkiohjauksesta, tarvitaanko sitä? Jos koulutukseesi ei kuulunut viikon jälkiohjausjaksoa, olisitko tarvinnut sitä ja halunnut osallistua sellaiseen? Perustelut.

- 5.4 Mitä koulutuksesta mielestäsi olisi voinut jättää pois tai mitä muuta olisi pitänyt olla (ehkä enemmän)? Perustelut.

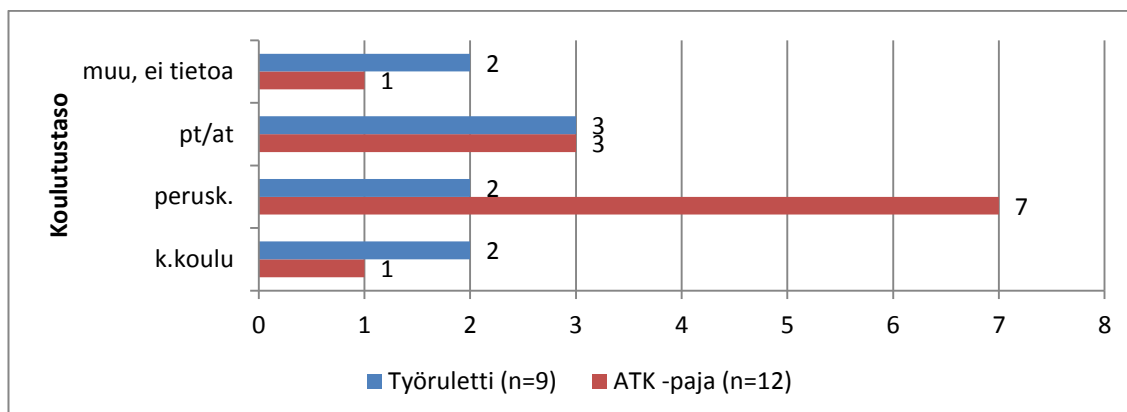
- 5.5 Miten ohjaus/koulutus vaikutti työn- tai koulutuksenhakuusi tai muuhun elämään? Oliko koulutuksesta jotain haittaa? Selvensikö koulutus suunnitelmiasi? Ovatko suunnitelmasi muuttuneet Fyyrapajassa olon aikana? Miten?

- 5.6 Mitkä muut asiat auttaisivat sinua urapolullasi? Mitä olet ajatellut tehdä seuraavaksi?

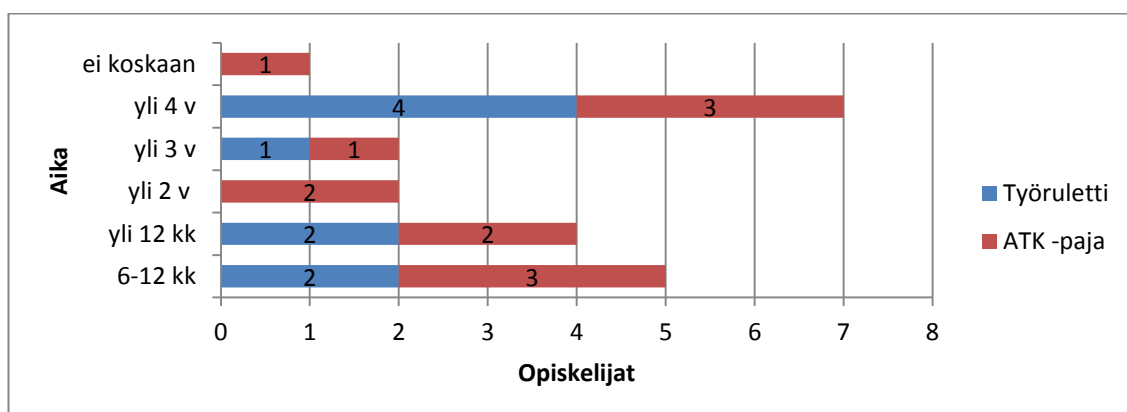
- 5.7 Osallistuisitko vastaavaan koulutukseen uudelleen, miksi tai mikset?

- 5.8 Mitä muuta haluaisit vielä sanoa tai kertoa?

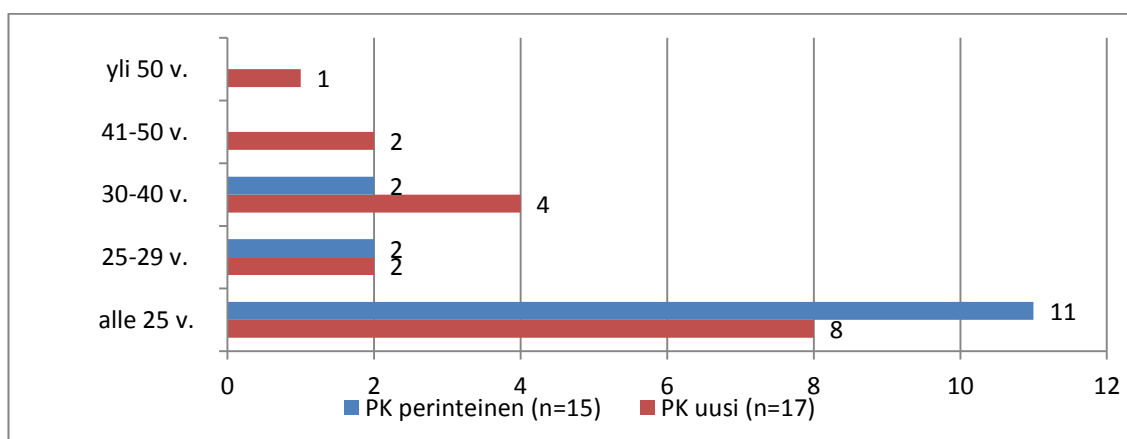
Kiitos!

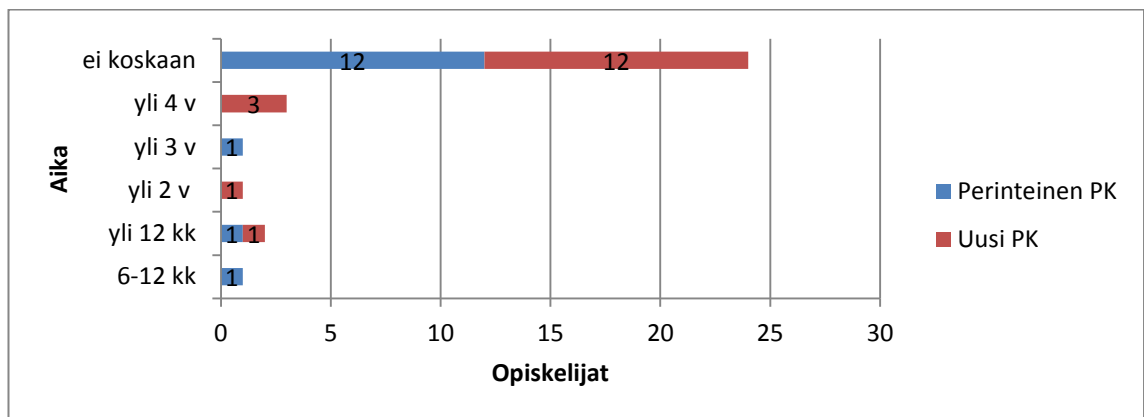
LIITEKUVIO 1. Koulutustason erot Työruletissa ja ATK -pajassa

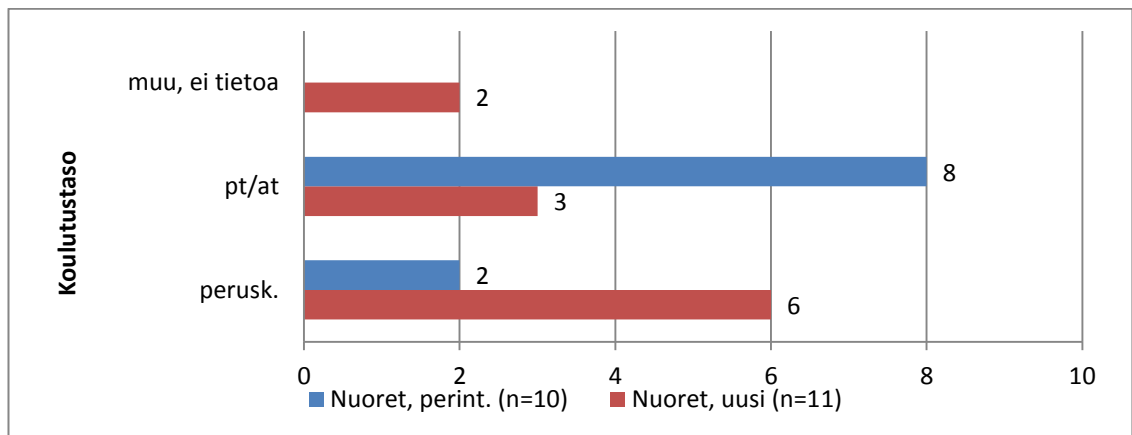
LIITEKUVIO 2. Milloin Työruletin ja ATK -pajan opiskelijat ovat olleet viimeksi töissä avoimilla markkinoilla (n=21)

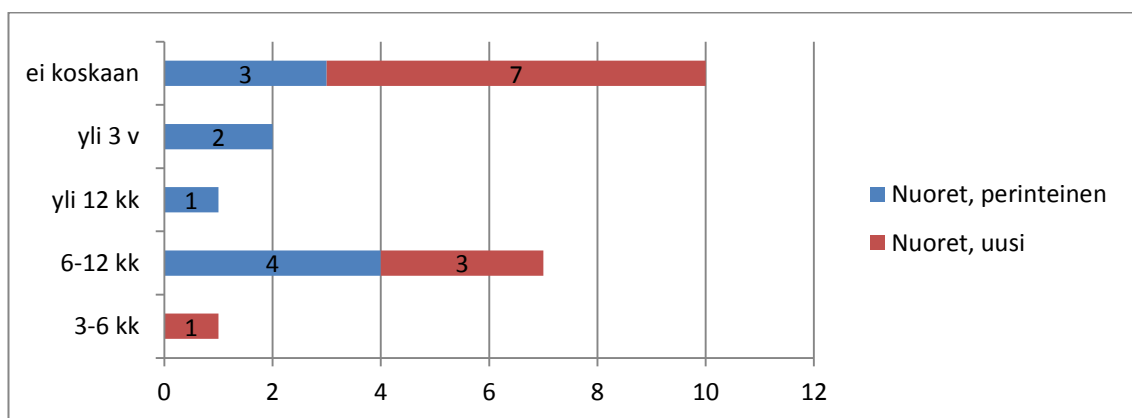
LIITEKUVIO 3. Ikäjakauman erot PK -pajoissa

LIITEKUVIO 4. Milloin PK -pajan opiskelijat ovat olleet viimeksi töissä avoimilla markkinoilla (n=32)

LIITEKUVIO 5. Erot nuorten koulutustasossa perinteisessä ja uudessa Fyyrapajassa

LIITEKUVIO 6. Milloin opiskelijat (nuoret) ovat olleet viimeksi töissä avoimilla markkinoilla (n=21)

Fyrapaja	Perint.	Uusi		Perint.	Uusi		Perint.	Uusi		Plus	Kaikki
Tilanne 0 kk:n kohdalla	Työruletti	ATK-paja	Yhteensä	PK loppuun	PK loppuun	Yhteensä	Nuoret	Nuoret	Yhteensä	keskeytt.	yhteensä
Työssä avoimilla markkinoilla	1		1							2	3
Työssä (tuki/yksityinen)											
Omaeht. koul. tyött. etuudella										1	1
Koulutus opintotuella										1	1
Työvoimakoulutus, ammatill.											
Työssä tai koulutuksessa yht.	1		1							4	5
Tukityössä (yhdistys tms.)											
Työelämävalmennus	1	1	2				1		1		3
Työharjoittelu				1		1					1
Muussa aktiivitoimenpiteessä	1	1	2	1		1	1		1		4
Aktiivitoimenpiteissä yhteensä	2	1	3	1		1	1		1	4	9
Äitiysloma tms.				2		2					2
Työtön tai jälkiohjauksessa	6	6	12	8	9	17	7	8	15	1	45
Työvoiman ulkopuolella											
Haku ei voimassa				1	1	2		1	1		3
Keskeytti koulutuksen	1	5	6	3	7	10	2	2	4		20
Muu tilanne tai työtön	7	11	18	14	17	31	9	11	20	1	65
Kaikki yhteensä	9	12	21	15	17	32	10	11	21	5	74

70 mistä on vähennetty keskeyttäneet 5 jotka mukana toimenpiteissä

Fyrapaja	Perint.	Uusi		Perint.	Uusi		Perint.	Uusi		Plus	Kaikki
Tilanne 3 kk:n kohdalla	Työruletti	ATK-paja	Yhteensä	PK loppuun	PK loppuun	Yhteensä	Nuoret	Nuoret	Yhteensä	keskeytt.	yhteensä
Työssä avoimilla markkinoilla	1	1	2				2		2	1	5
Työssä (tuki/yksityinen)		1	1								1
Omaeht. koul. tyött. etuudella					1	1		1	1		2
Koulutus opintotuella										2	2
Työvoimakoulutus, ammatill.				1		1		1	1	1	3
Työssä tai koulutuksessa yht.	1	2	3	1	1	2	2	2	4	4	13
Tukityössä (yhdistys tms.)							1		1		1
Työelämävalmennus		1	1	2		2		2	2		5
Työharjoittelu				2	1	3					3
Muussa aktiivitoimenpiteessä		1	1	4	1	5	1	2	3		9
Aktiivitoimenpiteissä yhteensä	1	3	4	5	2	7	3	4	7	4	22
Äitiysloma tms.				2		2					2
Työtön tai jälkiohjauksessa	7	4	11	3	8	11	5	5	10	1	33
Työvoiman ulkopuolella											
Haku ei voimassa				2		2					2
Keskeytti koulutuksen	1	5	6	3	7	10	2	2	4		20
Muu tilanne tai työtön	8	9	17	10	15	25	7	7	14	1	52
Kaikki yhteensä	9	12	21	15	17	32	10	11	21	5	74

57 mistä on vähennetty keskeyttäneet 5 jotka mukana toimenpiteissä

Fyrapaja	Perint.	Uusi		Perint.	Uusi		Perint.	Uusi		Plus	Kaikki
Tilanne 6 kk:n kohdalla	Työruletti	ATK-paja	Yhteensä	PK loppuun	PK loppuun	Yhteensä	Nuoret	Nuoret	Yhteensä	keskeytt.	yhteensä
Työssä avoimilla markkinoilla	1	1	2				2	1	3	3	8
Työssä (tuki/yksityinen)											
Omaeht. koul. tyött. etuudella					1	1		1	1		2
Koulutus opintotuella										1	1
Työvoimakoulutus, ammatill.		1	1	1		1	1	1	2		4
Työssä tai koulutuksessa yht.	1	2	3	1	1	2	3	3	6	4	15
Tukityössä (yhdistys tms.)	1	1	2				1		1		3
Työelämävalmennus	1		1	1	1	2	1	1	2		5
Työharjoittelu								2	2		2
Muussa aktiivitoimenpiteessä	2	1	3	1	1	2	2	3	5		10
Aktiivitoimenpiteissä yhteensä	3	3	6	2	2	4	5	6	11	4	25
Äitiysloma tms.				2	1	3					3
Työtön tai jälkiohjauksessa	5	4	9	7	6	13	3	3	6	1	29
Työvoiman ulkopuolella					1	1					1
Haku ei voimassa				1		1					1
Keskeytti koulutuksen	1	5	6	3	7	10	2	2	4		20
Muu tilanne	6	9	15	13	15	28	5	5	10	1	49
Kaikki yhteensä	9	12	21	15	17	32	10	11	21	5	74

54 mistä on vähennetty keskeyttäneet 5 jotka mukana toimenpiteissä

Tilannetietojen vertailu, perinteiset rinnakkain ja uudet rinnakkain

Liite 17

Fyrrapaja	Perint.	Perint.	Perint.	Perint. yht.	Uusi	Uusi	Uusi	Uudet yht.
Tilanne 3 kk:n kohdalla	Työruletti	PK loppuun	Nuoret	% (n=34)	ATK-paja	PK loppuun	Nuoret	% (n=40)
Työssä avoimilla markkinoilla	1		3	12	1			3
Työssä (tuki/yksityinen)					1			3
Omaeht. koul. tyött.etuudella						1	1	5
Koulutus opintotuella			1	3			1	3
Työvoimakoulutus, ammatill.		1		3	1		1	5
Työssä tai koulutuksessa (%)	1	1	4	18	3	1	3	18
Tukityössä (yhdistys tms.)			1	3				
Työelämävalmennus		2		6	1		2	8
Työharjoittelu		2		6		1		3
Muussa aktiivitoimenpiteessä (%)		4	1	15	1	1	2	10
Aktiivitoimenpiteissä yht. (hlö)	1	5	5	32	4	2	5	28
Äitiysloma tms.		2		6				
Työtön tai jälkiohjauksessa	7	3	5	44	4	8	6	45
Työvoiman ulkopuolella								
Haku ei voimassa		2		6				
Keskeytti koulutuksen	1	3	0	12	4	7	0	28
Muu tilanne tai työtön (%)	8	10	5	68	8	15	6	73
Kaikki yhteensä (hlö)	9	15	10	100	12	17	11	100
Fyrrapaja	Perint.	Perint.	Perint.	Perinteiset	Uusi	Uusi	Uusi	Uudet
Tilanne 6 kk:n kohdalla	Työruletti	PK loppuun	Nuoret	yht. %	ATK-paja	PK loppuun	Nuoret	yht. %
Työssä avoimilla markkinoilla	1		3	12	2		2	10
Työssä (tuki/yksityinen)								
Omaeht. koul. tyött.etuudella						1	1	5
Koulutus opintotuella			1	3				
Työvoimakoulutus, ammatill.		1	1	6	1		1	5
Työssä tai koulutuksessa (%)	1	1	5	21	3	1	4	20
Tukityössä (yhdistys tms.)	1		1	6	1		1	3
Työelämävalmennus	1	1	1	9		1	2	5
Työharjoittelu								
Muussa aktiivitoimenpiteessä (%)	2	1	2	15	1	1	3	13
Aktiivitoimenpiteissä yht. (hlö)	3	2	7	35	4	2	7	33
Äitiysloma tms.		2		6		1		3
Työtön tai jälkiohjauksessa	5	7	3	44	4	6	4	35
Työvoiman ulkopuolella						1		3
Haku ei voimassa		1		3				
Keskeytti koulutuksen	1	3	0	12	4	7	0	28
Muu tilanne tai työtön (%)	6	13	3	65	8	15	4	68
Kaikki yhteensä (hlö)	9	15	10	100	12	17	11	100

Punaisella (lihavoituna) merkityissä luvuissa on mukana tai niistä puuttuu koulutuksen työn tai muun koulutuksen vuoksi keskeyttäneet (5 opiskelijaa)

Tilannetietojen vertailu, perinteinen ja uusi Fyrrapaja rinnakkain

Liite 18

Fyrrapaja	Perint.	Uusi	Yhteensä	Perint.	Uusi	Yhteensä	Perint.	Uusi	Yhteensä
Tilanne 3 kk:n kohdalla	Työruletti	ATK-paja	(hlö)	PK loppuun	PK loppuun	(hlö)	Nuoret	Nuoret	(hlö)
Työssä avoimilla markkinoilla	1	1	2				3		3
Työssä (tuki/yksityinen)		1	1						
Omaeht. koul. tyött.etuudella					1	1		1	1
Koulutus opintotuella							1	1	2
Työvoimakoulutus, ammatill.		1	1	1		1		1	1
Työssä tai koulutuksessa %	11	25	4	7	6	2	40	27	7
Tukityössä (yhdistys tms.)							1		1
Työelämävalmennus		1	1	2		2		2	2
Työharjoittelu				2	1	3			
Muussa aktiivitoimenpiteessä %		8	1	27	6	5	10	18	3
Aktiivitoimenpiteissä yht. n. %	11	33	5	33	12	7	50	45	10
Äitiysloma tms.				2		2			
Työtön tai jälkiohjauksessa	7	4	11	3	8	11	5	6	11
Työvoiman ulkopuolella									
Haku ei voimassa				2		2			
Keskeytti koulutuksen	1	4	5	3	7	10	0	0	0
Muu tilanne tai työtön %	89	67	16	67	88	25	50	55	11
Kaikki yhteensä (hlö)	9	12	21	15	17	32	10	11	21

Fyrrapaja	Perint.	Uusi	Yhteensä	Perint.	Uusi	Yhteensä	Perint.	Uusi	Yhteensä
Tilanne 6 kk:n kohdalla	Työruletti	ATK-paja	(hlö)	PK loppuun	PK loppuun	(hlö)	Nuoret	Nuoret	(hlö)
Työssä avoimilla markkinoilla	1	2	3				3	2	5
Työssä (tuki/yksityinen)									
Omaeht. koul. tyött.etuudella					1	1		1	1
Koulutus opintotuella							1	1	2
Työvoimakoulutus, ammatill.		1	1	1		1		1	2
Työssä tai koulutuksessa %	11	25	4	7	6	2	50	36	9
Tukityössä (yhdistys tms.)	1	1	2				1		1
Työelämävalmennus	1		1	1	1	2	1	1	2
Työharjoittelu								2	2
Muussa aktiivitoimenpiteessä %	22	8	3	7	6	2	20	27	5
Aktiivitoimenpiteissä yht. n. %	33	33	7	13	12	4	70	64	14
Äitiysloma tms.				2	1	3			
Työtön tai jälkiohjauksessa	5	4	9	7	6	13	3	4	7
Työvoiman ulkopuolella					1	1			
Haku ei voimassa				1		1			
Keskeytti koulutuksen	1	4	5	3	7	10	0	0	0
Muu tilanne tai työtön %	67	67	14	87	88	28	30	36	7
Kaikki yhteensä (hlö)	9	12	21	15	17	32	10	11	21

Punaisella (lihavoituna) merkityissä luvuissa on mukana tai niistä puuttuu koulutuksen työn tai muun koulutuksen vuoksi keskeyttäneet (5 opiskelijaa)